

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вибори Президента України

Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 16 червня 1999 року N 740-XIV,
від 8 вересня 1999 року N 1021-XIV,
від 21 грудня 2000 року N 2171-III,
від 3 квітня 2003 року N 662-IV,
від 15 травня 2003 року N 762-IV,
від 18 березня 2004 року N 1630-IV
(Законом України від 18 березня 2004 року N 1630-IV
цей Закон викладено в новій редакції),
від 14 квітня 2009 року N 1254-VI,
від 21 серпня 2009 року N 1616-VI,
від 3 лютого 2010 року N 1849-VI,
від 2 грудня 2010 року N 2756-VI,
від 24 квітня 2012 року N 4661-VI,
від 17 травня 2012 року N 4711-VI,
від 3 липня 2012 року N 5029-VI,
від 2 жовтня 2012 року N 5314-VI,
від 16 жовтня 2012 року N 5463-VI,
від 4 липня 2013 року N 406-VII,
від 17 вересня 2013 року N 563-VII,
від 28 лютого 2014 року N 841-VII,
від 13 березня 2014 року N 879-VII

Окремим положенням цього Закону дано офіційне тлумачення
Рішенням Конституційного Суду України
від 24 березня 2005 року N 3-рп/2005

Частина першу статті 17 цього Закону визнано такою,
що не відповідає [Конституції України](#) (є неконституційною)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 12 травня 2009 року N 10-рп/2009)

Окремі положення цього Закону визнано
такими, що відповідають [Конституції України](#) (є конституційними)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 19 жовтня 2009 року N 26-рп/2009)

Окремі положення цього Закону визнано такими, що не відповідають **Конституції України** (є неконституційними) (згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19 жовтня 2009 року N 26-рп/2009)

Додатково див.
конституційні подання Президента України
від 8 квітня 2009 року,
від 14 вересня 2009 року,
Ухвалу Конституційного Суду України
від 18 березня 2010 року N 12-у/2010

При підготовці, проведенні повторного голосування 26 грудня 2004 року та встановленні його результатів цей Закон застосовується з особливостями, передбаченими Законом України від 8 грудня 2004 року N 2221-IV, який втрачає чинність в день, наступний за днем вступу на пост новообраного Президента України

(згідно із Законом України
від 8 грудня 2004 року N 2221-IV)

(У тексті Закону слова "установи кримінально-виконавчої системи" в усіх відмінках замінено словами "установи виконання покарань і слідчі ізолятори" у відповідному відмінку згідно із Законом України від 14 квітня 2009 року N 1254-VI)

(У тексті Закону слова "територіальна виборча комісія" у всіх відмінках і числах замінено словами "окружна виборча комісія" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом України від 21 серпня 2009 року N 1616-VI)

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні засади виборів Президента України

1. Президент України обирається громадянами України на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.
2. Строк повноважень Президента України визначається [Конституцією України](#).

Стаття 2. Загальне виборче право

1. Вибори Президента України є загальними. Право голосу на виборах Президента України мають громадяни України, яким на день виборів виповнилося вісімнадцять років.

2. Документом, який підтверджує громадянство України, є:

- 1) паспорт громадянина України;
- 2) паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- 3) дипломатичний паспорт;
- 4) службовий паспорт;
- 5) пункт 5 частини другої статті 2 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6) пункт 6 частини другої статті 2 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7) військовий квиток (виключно для військовослужбовців строкової служби);

(пункт 7 частини другої статті 2 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8) тимчасове посвідчення громадянина України;

9) картка (довідка) установи виконання покарань або слідчого ізолятора, що повинна містити: прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць, рік народження, громадянство, фотокартку особи, підпис керівника та печатку установи, - для осіб, які перебувають в установах виконання покарань або слідчих ізоляторах.

(пункт 9 частини другої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Документи, зазначені у пунктах 1, 7, 8 частини другої цієї статті, є підставою для отримання виборчого бюлетеня і можуть бути використані на звичайних та спеціальних виборчих дільницях.

(частину другу статті 2 доповнено абзацом згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Документ, зазначений у пункті 9 частини другої цієї статті, є підставою для отримання виборчого бюлетеня і може бути використаний на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у відповідній установі виконання покарань або слідчому ізоляторі.

(частину другу статті 2 доповнено абзацом згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Документи, зазначені у пунктах 2 - 4 частини другої цієї статті, є підставою для отримання виборчого бюлетеня і можуть бути використані на закордонних виборчих дільницях, а також на спеціальних виборчих дільницях, утворених на судах, що перебувають у плаванні під Державним Прапором України, та на полярній станції України.

(частину другу статті 2 доповнено абзацом згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Громадяни України, які мають право голосу, можуть брати участь у роботі виборчих комісій як їх члени, а також у проведенні передвиборної агітації, здійсненні спостереження за проведенням виборів Президента України та інших заходах у порядку, визначеному цим та іншими законами України.

4. Будь-які прямі або непрямі привілеї або обмеження виборчих прав громадян України за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками забороняються. Не допускаються обмеження щодо участі громадян у виборчому процесі, крім обмежень, передбачених [Конституцією України](#) та цим Законом.

5. Не має права голосу громадянин, визнаний судом недієздатним.

6. Реалізація права голосу на виборах Президента України громадянами України, які проживають або перебувають у період підготовки і проведення виборів за межами України, забезпечується шляхом їх включення до списку виборців на відповідній закордонній виборчій дільниці, утвореній згідно з цим Законом.

Закону України від 21.08.2009
р. N 1616-VI)

(частина шоста статті 2 у редакції

(положення частини шостої статті 2 в частині визначення перебування на консульському обліку громадян України умовою реалізації права обирати на виборах Президента України, визнано такими, що не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

(частина шоста статті 2 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Громадяни України, які мають право голосу, є виборцями.

Стаття 3. Рівне виборче право

1. Вибори Президента України є рівними: громадяни України беруть участь у виборах на рівних засадах.

2. Кожний громадянин України на виборах Президента України має один голос. Виборець може використати право голосу тільки на одній виборчій дільниці, де він включений до списку виборців. Виборець реалізує своє право голосу під час виборів у порядку, встановленому цим Законом.

(частина друга статті 3 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Усі кандидати на пост Президента України мають рівні права і можливості брати участь у виборчому процесі.

4. Рівність прав і умов участі у виборчому процесі забезпечується:

(абзац перший частини четвертої статті 3 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

1) заборонаю привілеїв чи обмежень кандидатів на пост Президента України за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

2) заборонаю втручання органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у виборчий процес, за винятком випадків, передбачених цим Законом;

(пункт 2 частини четвертої статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) заборонаю використання для фінансування передвиборної агітації інших коштів, крім коштів Державного бюджету України та коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України;

4) рівним та неупередженим ставленням органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, їх службових та посадових осіб до кандидатів на пост Президента України;

(частину четверту статті 3 доповнено пунктом 4 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5) рівним та неупередженим ставленням засобів масової інформації до кандидатів на пост Президента України.

(частину четверту статті 3 доповнено пунктом 5 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 4. Пряме виборче право

Вибори Президента України є прямими. Громадяни України безпосередньо обирають Президента України.

Стаття 5. Добровільність участі у виборах

Участь громадян України у виборах Президента України є добровільною. Ніхто не може бути примушений до участі чи неучасті у виборах.

Стаття 6. Вільні вибори

1. Вибори Президента України є вільними. Виборцям забезпечуються умови для вільного формування своєї волі та її вільного виявлення при голосуванні.

2. Застосування насильства, погроз, обману, підкупу чи будь-яких інших дій, що перешкоджають вільному формуванню та вільному виявленню волі виборця, забороняється.

3. Військовослужбовці голосують на звичайних виборчих дільницях, розташованих за межами місць дислокації військових частин, за винятком випадку, передбаченого цим Законом. Для забезпечення вільного волевиявлення військовослужбовцям строкової служби надається відпустка для участі в голосуванні не менш як на чотири години.

(частина третя статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 7. Таємне голосування

1. Голосування на виборах Президента України є таємним: контроль за волевиявленням виборців забороняється. Фотографування, відеофіксація в будь-який спосіб результатів волевиявлення виборців в кабіні для таємного голосування, а також демонстрація виборцем результатів волевиявлення у приміщенні для голосування забороняються і є порушенням таємниці голосування.

Членам виборчих комісій, іншим особам забороняється вчиняти будь-які дії чи розголошувати відомості, які дають можливість встановити зміст волевиявлення конкретного виборця.

(частина перша статті 7 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 8. Особисте голосування

1. Кожний виборець голосує на виборах Президента України особисто. Голосування за інших осіб, а також передача виборцем права голосу будь-якій іншій особі забороняються.

Допомога виборцю з особливими потребами, який не може самостійно заповнити виборчий бюлетень чи опустити його у виборчу скриньку, у виконанні цих дій відповідно до його волевиявлення та у порядку, встановленому цим Законом, не вважається голосуванням замість цього виборця.

(частина перша статті 8 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 9. Право бути обраним

1. Президентом України може бути обраний громадянин України, який на день виборів досяг тридцяти п'яти років, має право голосу, володіє державною мовою і проживає в Україні протягом десяти останніх перед днем виборів років.

2. Особа вважається такою, що проживає на території України, якщо її місце проживання зареєстроване в Україні відповідно до [Закону України "Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні"](#).

(частини другу - четверту статті 9 замінено частиною
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII,
у зв'язку з цим частини п'яту та шосту
вважати відповідно частинами третьою та четвертою)

3. Одна й та сама особа не може бути Президентом України більш як два строки підряд. Особа, яка двічі підряд обиралася на пост Президента України, не може бути висунута кандидатом на цей пост.

4. Особа, повноваження якої на посту Президента України були припинені достроково відповідно до [Конституції України](#), не може бути висунута кандидатом на пост Президента України на позачергових виборах, призначених у зв'язку з вказаним припиненням повноважень.

Стаття 10. Право висування кандидата на пост Президента України

1. Право висування кандидата на пост Президента України належить громадянам України, які мають право голосу. Це право реалізується ними через політичні партії (далі - партії), а також шляхом самовисування відповідно до цього Закону.

(частина перша статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Партія може висунути лише одного кандидата на пост Президента України.

(частина друга статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 11. Виборчий процес

1. Виборчий процес - це здійснення суб'єктами, визначеними статтею 12 цього Закону, виборчих процедур, передбачених цим Законом.

2. Виборчий процес здійснюється на засадах:

- 1) законності та заборони незаконного втручання будь-кого у цей процес;
- 2) політичного плюралізму та багатопартійності;
- 3) публічності та відкритості виборчого процесу;
- 4) рівності всіх кандидатів на пост Президента України;
- 5) рівності прав партій - суб'єктів виборчого процесу;

(пункт 5 частини другої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6) свободи передвиборної агітації, рівних умов доступу кандидатів на пост Президента України до засобів масової інформації;

(пункт 6 частини другої статті 11 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7) неупередженості органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, закладів, установ і організацій, їх керівників, інших посадових і службових осіб до кандидатів на пост Президента України, партій.

(пункт 7 частини другої статті 11 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Початок виборчого процесу визначається строками, встановленими [Конституцією України](#) та цим Законом.

4. Виборчий процес включає такі етапи:

- 1) висування та реєстрація кандидатів на пост Президента України;
- 2) утворення окружних та дільничних виборчих комісій;
- 3) проведення передвиборної агітації;
- 4) утворення спеціальних виборчих дільниць, що існують на тимчасовій основі;
- 5) складання списків виборців, їх перевірка та уточнення;
- 6) голосування у день виборів Президента України;
- 7) підрахунок голосів виборців, встановлення підсумків голосування і результатів виборів Президента України та їх офіційне оголошення;
- 8) припинення повноважень окружних та дільничних виборчих комісій.

(частина четверта статті 11 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. У разі необхідності виборчий процес може включати також такі етапи:

- 1) повторне голосування;
- 2) підрахунок голосів виборців, встановлення підсумків повторного голосування і результатів виборів Президента України та їх офіційне оголошення.

(пункт 2 частини п'ятої статті 11 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Етапи, передбачені частиною п'ятою цієї статті, мають місце лише у випадках, передбачених цим Законом.

7. Виборчий процес завершується через п'ятнадцять днів після дня офіційного оголошення Центральною виборчою комісією результатів виборів Президента України або офіційною публікацією подання Центральної виборчої комісії до Верховної Ради України щодо призначення повторних виборів Президента України.

(частина сьома статті 11 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Повноваження окружних та дільничних виборчих комісій у випадках, передбачених цим Законом, можуть частково тривати поза строками виборчого процесу.

(статтю 11 доповнено частиною восьмою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Органи виконавчої влади, у тому числі центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, а також суди, виборчі комісії, органи ведення Державного реєстру виборців, правоохоронні органи (прокуратура, міліція) організують свою роботу під час виборчого процесу, в тому числі у вихідні дні та в день голосування, таким чином, щоб забезпечити прийом і розгляд документів щодо підготовки та проведення виборів Президента України, позовних заяв, скарг та звернень виборчих комісій у строки та спосіб, установлені цим Законом.

(статтю 11 доповнено частиною дев'ятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 12. Суб'єкти виборчого процесу

Суб'єктами виборчого процесу є:

- 1) виборець;
- 2) виборча комісія, утворена відповідно до цього Закону та [Закону України "Про Центральну виборчу комісію"](#);

(пункт 2 статті 12 у редакції Закону
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 3) кандидат на пост Президента України, зареєстрований у порядку, встановленому цим Законом;

(пункт 3 статті 12 у редакції Закону
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4) партія, яка висунула кандидата на пост Президента України;

(пункт 4 статті 12 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5) офіційний спостерігач від партії - суб'єкта виборчого процесу, від кандидата на пост Президента України, від громадської організації, який зареєстрований у порядку, встановленому цим Законом.

(пункт 5 статті 12 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 13. Публічність і відкритість виборчого процесу

1. Підготовка та проведення виборів Президента України здійснюються публічно і відкрито.

2. Для забезпечення публічності і відкритості виборчого процесу виборчі комісії відповідно до своїх повноважень:

1) оприлюднюють відомості про свій склад, місцезнаходження та режим роботи, про утворення територіальних виборчих округів і виборчих дільниць, про час і місце проведення голосування, про основні права виборців, у тому числі про право оскарження неправомірних рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій, органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, їх керівників, інших посадових та службових осіб, які порушують або обмежують виборчі права;

(пункт 1 частини другої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2) забезпечують можливість ознайомлення громадян із списками виборців, відомостями про кандидатів на пост Президента України, передвиборними програмами кандидатів на пост Президента України, з порядком заповнення виборчих бюлетенів;

(пункт 2 частини другої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

3) оголошують підсумки голосування і результати виборів Президента України;

(пункт 3 частини другої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4) надають іншу інформацію у випадках, передбачених цим Законом.

3. Рішення виборчих комісій, а також рішення органів виконавчої влади, що стосуються реалізації виборцями права голосу на виборах, доводяться ними до відома громадян через друковані засоби масової інформації або, у разі неможливості, оприлюднюються в інший спосіб. Усі рішення Центральної виборчої комісії невідкладно, а окружних виборчих комісій, які стосуються виборчого процесу, невідкладно після надходження до Центральної виборчої комісії оприлюднюються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

(частина третя статті 13 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Засоби масової інформації зобов'язані об'єктивно висвітлювати хід виборчого процесу. Їх представникам гарантується безперешкодний доступ на всі публічні заходи, пов'язані з виборами, а на засідання виборчих комісій та на виборчі дільниці у день виборів та в день повторного голосування - на умовах, визначених у частині дев'ятій статті 28 цього Закону. Виборчі комісії, органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування, посадові і службові особи цих органів зобов'язані в межах своїх повноважень і компетенції надавати представникам засобів масової інформації необхідні їм відомості щодо підготовки та проведення виборів.

(частина четверта статті 13 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Міністерство закордонних справ України та закордонні дипломатичні установи України, при яких утворені закордонні виборчі дільниці, забезпечують оприлюднення на своїх офіційних веб-сайтах відомостей про час і місце голосування, про місцезнаходження відповідних виборчих дільниць, про порядок та строки звернення до дільничних виборчих комісій, зокрема з питань включення виборця до списку виборців на закордонній виборчій дільниці.

(частина п'ята статті 13 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 14. Законодавство про вибори Президента України

Підготовка і проведення виборів Президента України регулюються [Конституцією України](#), цим Законом, [Законом України "Про Центральну виборчу комісію"](#), [Законом України "Про Державний реєстр виборців"](#), іншими законами України, постановами Верховної Ради України про призначення виборів Президента України, а також іншими актами законодавства, прийнятими відповідно до цього Закону.

(частина перша статті 14 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Розділ II
ПОРЯДОК І СТРОКИ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРІВ
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Стаття 15. Види виборів Президента України

1. Вибори Президента України можуть бути черговими, позачерговими та повторними.
2. Чергові вибори Президента України проводяться у зв'язку із закінченням конституційного строку повноважень Президента України.
3. Позачергові вибори Президента України проводяться у зв'язку з прийняттям відповідної постанови Верховної Ради України.

(частина третя статті 15 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Повторні вибори Президента України проводяться у випадках:

- 1) якщо до виборчого бюлетеня для голосування було включено не більше двох кандидатів на пост Президента України і жодного з них не було обрано;

- 1¹) у разі коли після закінчення строку реєстрації кандидатів на пост Президента України не зареєстровано жодного кандидата;

(частину четверту статті 15 доповнено пунктом 1¹
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 2) якщо всі кандидати на пост Президента України, включені до виборчого бюлетеня, до дня виборів або до дня повторного голосування зняли свої кандидатури;

- 3) у разі коли вибори Президента України визнані такими, що не відбулися;

(частину четверту статті 15 доповнено пунктом 3
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 4) якщо особа після її обрання не набула мандата у порядку та у строк, встановлені [Конституцією України](#) та цим Законом.

(частину четверту статті 15 доповнено пунктом 4
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 16. Порядок призначення виборів Президента України

Вибори Президента України призначаються Верховною Радою України шляхом прийняття відповідної постанови.

(стаття 16 у редакції Закону
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 17. Строки призначення та проведення виборів

1. Чергові вибори Президента України відбуваються в останню неділю березня п'ятого року повноважень Президента України.

(частина перша статті 17 визнана такою, що не відповідає **Конституції України** (є неконституційною), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 12.05.2009 р. N 10-рп/2009)

(частина перша статті 17 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Верховна Рада України призначає чергові вибори Президента України не пізніше як за сто днів до дня виборів. Верховна Рада України забезпечує опублікування рішення про призначення чергових виборів Президента України у засобах масової інформації.

(частина друга статті 17 із змінами, внесеними
згідно із Законами України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Виборчий процес чергових виборів Президента України розпочинається за дев'яносто днів до дня голосування. Центральна виборча комісія оголошує про початок виборчого процесу шляхом прийняття рішення не пізніше як за дев'яносто один день до дня голосування.

(частина третя статті 17 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
у редакції Закону України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Позачергові вибори Президента України відбуваються в останню неділю дев'яностоденного строку з дня їх призначення Верховною Радою України.

(частина четверта статті 17 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Частину п'яту статті 17 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Виборчий процес позачергових виборів Президента України розпочинається з дня, наступного за днем, зазначеним у частині четвертій цієї статті.

(частина шоста статті 17 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Повторні вибори Президента України відбуваються в останню неділю дев'яностоденного строку з дня прийняття постанови Верховної Ради України про призначення повторних виборів.

8. Постанова Верховної Ради України про призначення повторних виборів приймається не пізніше як на п'ятнадцятий день після дня внесення до Верховної Ради України відповідного подання Центральної виборчої комісії.

9. Виборчий процес повторних виборів Президента України розпочинається наступного дня після офіційного опублікування постанови Верховної Ради України про їх призначення.

Стаття 18. Порядок обчислення строків

1. Усі строки, визначені у цьому Законі, обчислюються в календарних днях, а в окремих випадках строки обчислюються в годинах або хвилинах.

(частина перша статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Першим днем строку, який відповідно до Закону має початися у зв'язку з настанням певної події, є день, наступний після дня настання вказаної події.

3. Останнім днем строку, який відповідно до Закону має закінчитися у зв'язку з настанням певної події, є день, що передує дню вказаної події.

Розділ III

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ВИБОРІВ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Стаття 19. Виборчі округи

1. Вибори Президента України проводяться по єдиному загальнодержавному одномандатному виборчому округу, який включає в себе всю територію України та закордонний виборчий округ (далі - закордонний округ).

(частина перша статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Для підготовки, організації і проведення виборів Президента України використовуються одномандатні виборчі округи, що були утворені відповідно до [Закону України "Про вибори народних депутатів України"](#) і діють на постійній основі (далі - територіальні виборчі округи).

(частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 р. N 5463-VI, у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Не пізніш як за двісті днів до дня голосування з чергових виборів Президента України Центральна виборча комісія для дотримання вимог, передбачених [Законом України "Про вибори народних депутатів України"](#), може переглянути межі одномандатних округів, що утворені і діють на постійній основі. Перелік територіальних виборчих округів для чергових виборів Президента України із зазначенням їх номерів, меж та центрів округів публікується Центральною виборчою комісією на чергових виборах Президента України не пізніш як за сто днів, а на позачергових та повторних виборах не пізніш як за п'ятдесят днів до дня виборів у загальнодержавних та у регіональних друкованих засобах масової інформації, а також розміщується на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

(частина третя статті 19 у редакції Законів України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Частину четверту статті 19 виключено

(частина четверта статті 19 у редакції Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, виключено згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Закордонний виборчий округ складають усі закордонні виборчі дільниці, що утворені відповідно до [Закону України "Про вибори народних депутатів України"](#) і діють на постійній основі.

(статтю 19 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, частина п'ята статті 19 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 20. Виборчі дільниці

1. Для підготовки, організації і проведення голосування та підрахунку голосів виборців використовуються звичайні, спеціальні та закордонні виборчі дільниці, утворені на постійній основі відповідно до [Закону України "Про вибори народних депутатів України"](#), а також спеціальні дільниці, що утворюються на тимчасовій основі відповідно до цього Закону (далі - виборчі дільниці).

(частина перша статті 20 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Спеціальні виборчі дільниці, що існують на тимчасовій основі, утворюються окружною виборчою комісією на підставі подань районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій чи виконавчих комітетів міських рад міст обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення, форма яких затверджується Центральною виборчою комісією. Зазначені подання повинні надійти до відповідної окружної виборчої комісії не пізніше як за тридцять п'ять днів до дня голосування.

Спеціальні виборчі дільниці призначені для організації та проведення голосування виборців у стаціонарних закладах охорони здоров'я, на судах, які перебувають у день виборів у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах та інших місцях тимчасового перебування виборців з обмеженими можливостями пересування. У винятковому випадку спеціальні виборчі дільниці можуть утворюватися Центральною виборчою комісією на території військових частин (формувань).

Спеціальні виборчі дільниці утворюються за місцем розташування відповідних закладів чи установ або за місцем приписки судна чи полярної станції.

(частина друга статті 20 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. У поданні щодо утворення спеціальної виборчої дільниці на тимчасовій основі у відповідному закладі чи установі зазначаються:

- 1) назва закладу чи установи;
- 2) юридична адреса закладу чи установи;
- 3) орієнтовна кількість виборців, що перебуватимуть у закладі чи установі на день голосування;
- 4) наявність відповідного приміщення для голосування та його адреса (у разі якщо адреса приміщення для голосування відмінна від юридичної адреси закладу чи установи);
- 5) зобов'язання керівництва закладу чи установи щодо забезпечення відкритого доступу до приміщення для голосування членів відповідної виборчої комісії та осіб, які за цим Законом мають право бути присутніми при голосуванні та підрахунку голосів.

(частина третя статті 20 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. У поданні щодо утворення спеціальної виборчої дільниці на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, зазначаються:

- 1) назва судна;
- 2) порт приписки судна;
- 3) орієнтовна кількість виборців на судні;
- 4) останній перед днем голосування день виходу судна у плавання з порту приписки;
- 5) орієнтовний найближчий до дня виборів день заходу судна у порт України.

(частина четверта статті 20 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Центральна виборча комісія забезпечує оприлюднення на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії переліку звичайних та спеціальних виборчих дільниць, що утворені та діють на постійній основі, із зазначенням територіальних виборчих округів, до яких ці виборчі дільниці відносяться, номерів виборчих дільниць, їх меж чи установ (закладів), у яких вони утворені, адрес відповідних дільничних виборчих комісій та приміщень для голосування на чергових виборах Президента України не пізніш як за сто днів, а на позачергових та повторних виборах не пізніш як за п'ятдесят днів до дня виборів.

(частина п'ята статті 20 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Частину шосту статті 20 виключено

(частина шоста статті 20 у редакції
Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
виключено згідно із Законом
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Частину сьому статті 20 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Частину восьму статті 20 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Частину дев'яту статті 20 виключено

(частина дев'ята статті 20 у редакції
Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,

виключена згідно із Законом
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. Виборчі дільниці, що існують на тимчасовій основі, утворюються не пізніше як за тридцять днів до дня виборів. У винятковому випадку спеціальна виборча дільниця може утворюватися Центральною виборчою комісією не пізніше як за десять днів до дня виборів у разі утворення нового стаціонарного закладу охорони здоров'я, установи виконання покарань, слідчого ізолятора чи іншого закладу (установи) з тимчасовим перебуванням виборців з обмеженими можливостями пересування, непередбаченого виходу у плавання судна під Державним Прапором України, на території військової частини (формування) за поданням відповідної окружної виборчої комісії або Міністерства оборони України.

(частина десята статті 20 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
у редакції Закону України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. Частину одинадцяту статті 20 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

12. Частину дванадцяту статті 20 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Розділ IV ВИБОРЧІ КОМІСІЇ

Стаття 21. Система виборчих комісій

1. Вибори Президента України організують і проводять:

- 1) Центральна виборча комісія;
- 2) окружні виборчі комісії;
- 3) дільничні виборчі комісії.

2. Повноваження виборчих комісій щодо підготовки та проведення виборів Президента України поширюються:

- 1) Центральної виборчої комісії - на всю територію України;

2) окружної виборчої комісії - на територію відповідного територіального виборчого округу;

3) дільничної виборчої комісії - на територію відповідної виборчої дільниці.

3. Центральна виборча комісія здійснює повноваження окружної виборчої комісії в закордонному виборчому окрузі.

(частина третя статті 21 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 22. Статус виборчих комісій

1. Виборчі комісії є спеціальними колегіальними органами, уповноваженими організувати підготовку та проведення виборів Президента України і забезпечувати додержання та однакове застосування законодавства України про вибори Президента України.

(частина перша статті 22 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Статус Центральної виборчої комісії визначається [Конституцією України](#), [Законом України "Про Центральну виборчу комісію"](#), цим та іншими законами. Центральна виборча комісія очолює систему виборчих комісій, які організують підготовку і проведення виборів Президента України, і є комісією вищого рівня щодо усіх окружних та дільничних виборчих комісій, передбачених цим Законом. Центральна виборча комісія не є правонаступником окружних виборчих комісій.

(частина друга статті 22 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Статус окружних та дільничних виборчих комісій визначається цим Законом.

4. Окружна виборча комісія є юридичною особою. Окружна виборча комісія є комісією вищого рівня щодо усіх дільничних виборчих комісій на території відповідного територіального виборчого округу з питань виборів Президента України.

5. Дільнична виборча комісія не є юридичною особою. Дільнична виборча комісія є суб'єктом відповідного виборчого процесу, має право звернення у межах своїх повноважень до органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, закладів, установ та організацій, їх посадових та службових осіб. Дільнична виборча комісія має власну печатку, зразок якої затверджується Центральною виборчою комісією.

(частина п'ята статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 23. Утворення Центральної виборчої комісії та окружних виборчих комісій

1. Центральна виборча комісія утворюється відповідно до [Конституції України](#) та [Закону України "Про Центральну виборчу комісію"](#).

2. Окружна виборча комісія утворюється Центральною виборчою комісією не пізніше як за сорок днів до дня виборів у складі голови, заступника голови, секретаря та інших членів комісії у кількості не менше дванадцяти осіб.

(частина друга статті 23 у редакції Законів України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Подання стосовно кандидатур до складу окружних виборчих комісій (по одній особі до однієї виборчої комісії від одного кандидата) вносяться кандидатами на пост Президента України, які зареєстровані у Центральній виборчій комісії. Подання стосовно кандидатур до складу окружних виборчих комісій вноситься до Центральної виборчої комісії на паперових носіях та в електронному вигляді не пізніше як за сорок п'ять днів до дня виборів за підписом кандидата на пост Президента України або його уповноваженого представника у Центральній виборчій комісії.

(абзац перший частини третьої статті 23 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Форма подання до складу окружних виборчих комісій затверджується Центральною виборчою комісією не пізніше ніж за сімдесят днів до дня виборів. У поданні зазначаються:

(абзац другий частини третьої статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 1) прізвище, ім'я та по батькові особи;
- 2) дата народження;
- 3) громадянство;
- 4) місце проживання та адреса житла особи, а також її контактні телефони;
- 5) володіння державною мовою;
- 6) освіта;

7) місце роботи та займана посада особи;

8) наявність досвіду щодо участі в роботі виборчих комісій;

9) відомості про відсутність у особи судимості за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, злочину проти виборчих прав громадян чи корупційного злочину, яка не погашена або не знята у встановленому законом порядку.

(абзац одинадцятий частини третьої статті 23
у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10) абзац дванадцятий частини третьої статті 23 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

До подання додаються ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України кожної запропонованої особи, а також власноручно написані заяви осіб, запропонованих до складу окружної виборчої комісії, про згоду на участь у роботі виборчої комісії від відповідного суб'єкта подання, згоду виконувати посадові обов'язки голови, заступника голови або секретаря виборчої комісії та про ненадання згоди на участь у роботі виборчої комісії іншим суб'єктам подання на відповідних виборах. Кандидатури до складу окружної виборчої комісії можуть бути відхилені лише з підстав порушення вимог частин третьої, шостої, сьомої цієї статті, частини третьої статті 29 цього Закону.

(абзац тринадцятий частини третьої статті 23 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(частина третя статті 23 у редакції
Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

4. Технічні описки та неточності, допущені у поданні, не є підставою для відхилення внесених кандидатур.

(частина четверта статті 23 у редакції
Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
із змінами, внесеними згідно із Законом
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. У разі якщо у встановлений частиною третьою цієї статті строк не надійшли подання щодо складу окружної виборчої комісії або якщо кількість запропонованих до складу виборчої комісії осіб становить менше дванадцяти осіб, окружна виборча комісія утворюється Центральною виборчою комісією за поданням її Голови на підставі пропозицій членів Центральної виборчої комісії у кількості дванадцяти осіб з обов'язковим урахуванням поданих кандидатур від

кандидатів на пост Президента України, внесених відповідно до частини третьої цієї статті.

(частина п'ята статті 23 у редакції
Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. До складу окружної виборчої комісії можуть входити громадяни України, які мають право голосу. Громадянин України може входити до складу лише однієї виборчої комісії, що здійснює підготовку та проведення виборів Президента України, а також виборів народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, комісії всеукраїнського або місцевого референдуму, якщо виборчий процес зазначених виборів чи процес референдуму проводиться одночасно з виборчим процесом виборів Президента України.

(положення частини шостої статті 23 визнано такими, що не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

(частина шоста статті 23 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. До складу окружної виборчої комісії не можуть входити кандидати на пост Президента України, їх уповноважені представники, довірені особи, офіційні спостерігачі, посадові та службові особи органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, працівники судів та правоохоронних органів, а також громадяни, які утримуються в установах виконання покарань чи слідчих ізоляторах або мають судимість за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, злочину проти виборчих прав громадян чи корупційного злочину, якщо ця судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку. У разі якщо одночасно з виборами Президента України проводяться інші вибори, до складу виборчої комісії не можуть входити кандидати, які балотуються на цих виборах, їх довірені особи, уповноважені особи партій - суб'єктів відповідних виборчих процесів, офіційні спостерігачі.

(частина сьома статті 23 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Центральна виборча комісія одночасно з формуванням складу окружної виборчої комісії призначає голову, заступника голови, секретаря такої виборчої комісії. Кожний суб'єкт подання кандидатур до складу окружних виборчих

комісії має право на пропорційну частку кожної категорії керівних посад в окружних виборчих комісіях. Частка керівних посад для кожного суб'єкта подання кандидатур до складу окружних виборчих комісій в межах загальнодержавного округу визначається відповідно до кількості кандидатур, включених від цього суб'єкта до складу окружних виборчих комісій, у відношенні до загальної кількості осіб, включених до складу окружних виборчих комісій. Особа, включена до складу окружної виборчої комісії за поданням Голови Центральної виборчої комісії, не може бути призначена на керівну посаду у виборчій комісії, крім випадків, коли до складу відповідної виборчої комісії не надійшли або надійшли у недостатній кількості подання від кандидатів на пост Президента України. Розподіл керівних посад між суб'єктами подання в межах часток, визначених відповідно до цієї частини, визначається Центральною виборчою комісією. При цьому повинна бути дотримана приблизна рівномірність територіального розподілу посад, отриманих представниками кожного суб'єкта подання.

(частина восьма статті 23 у редакції
Законів України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Частину дев'яту статті 23 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(частина дев'ята статті 23 у редакції
Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

10. Секретар окружної виборчої комісії повинен володіти державною мовою.

11. Рішення про утворення окружних виборчих комісій та про їх склад, прийняте відповідно до вимог цього Закону, оприлюднюється на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії не пізніше наступного дня від дня його прийняття. Витяг із цього рішення про утворення окружних виборчих комісій у відповідному регіоні та про їх склад публікується Центральною виборчою комісією у регіональному друкованому засобі масової інформації у семиденний строк від дня прийняття зазначеного рішення. Рішення про зміни у складі окружної виборчої комісії оприлюднюється у порядку та у строки, встановлені цією частиною, однак не пізніше останнього дня перед днем виборів.

(частина одинадцята статті 23 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 24. Утворення дільничних виборчих комісій

1. Дільнична виборча комісія утворюється відповідною окружною виборчою комісією не пізніш як за вісімнадцять днів до дня виборів у складі голови,

заступника голови, секретаря та інших членів комісії у кількості не менше дванадцяти осіб.

На виборчих дільницях, де кількість виборців не перевищує п'ятдесяти осіб, дільнична виборча комісія може утворюватися у складі голови, секретаря та двох - чотирьох членів комісії.

(частина перша статті 24 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Право подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій (по одній особі до однієї виборчої комісії від одного кандидата) мають кандидати на пост Президента України. Подання щодо кандидатур до складу дільничних виборчих комісій вноситься до окружної виборчої комісії на паперових носіях та в електронному вигляді не пізніш як за двадцять три дні до дня виборів за підписом довіреної особи кандидата на пост Президента України у загальнодержавному або відповідному територіальному виборчому окрузі.

(частина друга статті 24 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці, утвореної на судні, яке в день виборів перебуває у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, утворюється окружною виборчою комісією за місцем приписки судна, полярної станції за поданням капітана судна, керівника станції, яке може надсилатися технічними засобами зв'язку у строк, встановлений частиною другою цієї статті.

4. Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці утворюється Центральною виборчою комісією за поданням суб'єктів, визначених частиною третьою статті 23 цього Закону, у разі їх наявності та подання Міністерства закордонних справ України. Зазначені подання вносяться в строк, встановлений частиною другою цієї статті. Кожен суб'єкт подання, визначений частиною третьою статті 23 цього Закону, має право подати по одній кандидатурі до складу кожної дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці. Міністерство закордонних справ України вносить кандидатури до складу кожної дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці у такій кількості, щоб забезпечити утворення кожної комісії у складі, визначеному частиною першою цієї статті.

5. У разі утворення спеціальної виборчої дільниці у винятковому випадку відповідно до частини десятої статті 20 цього Закону дільнична виборча комісія утворюється Центральною виборчою комісією одночасно з утворенням виборчої дільниці за поданням відповідної окружної виборчої комісії або Міністерства оборони України.

(частина п'ята статті 24 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Форма подання до складу дільничної виборчої комісії затверджується Центральною виборчою комісією не пізніше ніж за сімдесят днів до дня виборів. У поданні зазначаються:

- 1) прізвище, ім'я та по батькові особи;
- 2) дата народження;
- 3) громадянство;
- 4) місце проживання та адреса житла особи, а також її контактні телефони;
- 5) володіння державною мовою;
- 6) освіта;
- 7) місце роботи та займана посада особи;
- 8) наявність досвіду щодо участі в роботі виборчих комісій;
- 9) відомості про відсутність у особи судимості за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, злочину проти виборчих прав громадян чи корупційного злочину, яка не погашена або не знята у встановленому законом порядку.

(абзац десятий частини шостої статті 24
у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10) абзац одинадцятий частини шостої статті 24 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

До подання додаються ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України кожної запропонованої особи, а також заяви осіб, запропонованих до складу дільничної виборчої комісії, про згоду на участь у роботі виборчої комісії від відповідного суб'єкта подання, згоду виконувати посадові обов'язки голови, заступника голови або секретаря виборчої комісії та про ненадання згоди на участь у роботі виборчої комісії іншим суб'єктам подання на відповідних виборах. Кандидатури до складу дільничної виборчої комісії можуть бути відхилені лише з підстав порушення вимог частин шостої, дев'ятої, десятої цієї статті, частини третьої статті 29 цього Закону.

(абзац дванадцятий частини шостої статті 24 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Технічні описки та неточності, допущені у поданні, не є підставою для відхилення внесених кандидатур. Зазначені описки та неточності можуть бути виправлені шляхом внесення уточненого подання стосовно відповідних кандидатур не пізніше наступного дня після дня отримання суб'єктом подання кандидатур до складу дільничної виборчої комісії зазначеного повідомлення. Якщо уточнене подання не надійшло у встановлений строк, відповідні кандидатури відхиляються.

(частина сьома статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. У разі якщо у встановлений частиною другою цієї статті строк не надійшли подання щодо складу дільничної виборчої комісії або якщо кількість запропонованих до складу виборчої комісії осіб становить менше дванадцяти осіб, дільнична виборча комісія утворюється окружною виборчою комісією за поданням її голови на підставі пропозицій членів цієї комісії у кількості дванадцяти осіб, з обов'язковим урахуванням усіх поданих кандидатур від кандидатів на пост Президента України. Кандидатури до складу дільничної виборчої комісії у цьому випадку можуть бути запропоновані голові окружної виборчої комісії іншими членами цієї комісії.

(частина восьма статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. До складу дільничної виборчої комісії можуть входити громадяни України, які мають право голосу. Громадянин України може входити до складу лише однієї виборчої комісії, що здійснює підготовку та проведення виборів Президента України, а також виборів народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, комісії всеукраїнського або місцевого референдуму, якщо виборчий процес зазначених виборів чи процес референдуму проводиться одночасно з виборчим процесом виборів Президента України.

(положення частини дев'ятої статті 24 в частині вимоги до кандидата у члени окружної, дільничної виборчої комісії проживати у межах відповідного територіального округу або міста, на території якого розташований цей округ, визнано такими, що не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

(частина дев'ята статті 24 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. До складу дільничної виборчої комісії не можуть входити кандидати на пост Президента України, їх уповноважені представники, довірені особи, посадові та службові особи органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, а також громадяни, які утримуються в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах або мають судимість за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, злочину проти виборчих прав громадян чи корупційного злочину, якщо ця судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку. У разі якщо одночасно з виборами Президента України проводяться інші вибори, до складу дільничної виборчої комісії не можуть входити кандидати, які балотуються на цих виборах, їх довірені особи, уповноважені особи партій - суб'єктів відповідних виборчих процесів, офіційні спостерігачі.

До складу дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореної в стаціонарному закладі охорони здоров'я або в установі виконання покарань чи слідчому ізоляторі, не можуть входити працівники відповідного закладу або установи.

(частина десята статті 24 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. Кожний суб'єкт подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій (крім Міністерства закордонних справ України) має право на пропорційну частку кожної категорії керівних посад у дільничних виборчих комісіях. Частка керівних посад для кожного суб'єкта подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій в межах територіального виборчого округу визначається відповідно до кількості кандидатур, включених від цього суб'єкта до складу дільничних виборчих комісій, у відношенні до загальної кількості осіб, включених до складу дільничних виборчих комісій. Особа, включена до складу дільничної виборчої комісії за поданням голови окружної виборчої комісії (для закордонної виборчої дільниці - за поданням Міністерства закордонних справ України), може бути призначена на керівну посаду в цій комісії тільки у разі відсутності кандидатур на таку посаду від кандидатів на пост Президента України. Розподіл керівних посад між суб'єктами подання в межах часток, визначених відповідно до цієї частини, визначається окружною виборчою комісією (для закордонної виборчої дільниці - Центральною виборчою комісією). При цьому повинна бути дотримана приблизна рівномірність територіального розподілу посад, отриманих представниками кожного суб'єкта подання.

(частина одинадцята статті 24 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

12. Частину дванадцятую статті 24 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

13. Секретар дільничної виборчої комісії повинен володіти державною мовою.

14. Рішення про утворення дільничної виборчої комісії та про її склад, а також рішення про зміни в її складі, прийняті відповідно до вимог цього Закону, підлягають оприлюдненню в засобах масової інформації у відповідному регіоні не пізніше як на третій день з дня їх прийняття.

(стаття 24 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 25. Повноваження Центральної виборчої комісії

1. Повноваження Центральної виборчої комісії щодо організації підготовки і проведення виборів Президента України визначаються [Законом України "Про Центральну виборчу комісію"](#), цим та іншими законами.

2. Центральна виборча комісія, крім повноважень, визначених [Законом України "Про Центральну виборчу комісію"](#):

1) приймає обов'язкові для застосування виборчими комісіями роз'яснення з питань виконання цього Закону, здійснює організаційно-методичне забезпечення їх діяльності;

(пункт 1 частини другої статті 25 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2) здійснює контроль за додержанням і однаковим застосуванням законодавства про вибори Президента України виборцями, окружними і дільничними виборчими комісіями та їх членами, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, посадовими і службовими особами цих органів, підприємствами, закладами, установами, організаціями та їх посадовими особами, кандидатами на пост Президента України, їх представниками у Центральній виборчій комісії, довіреними особами, партіями - суб'єктами виборчого процесу, офіційними спостерігачами, громадськими організаціями;

(частину другу статті 25 доповнено новим пунктом 2
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII,
у зв'язку з цим пункти 2 - 3 вважати відповідно пунктами 3 - 14)

3) скликає у разі необхідності за власною ініціативою засідання виборчої комісії нижчого рівня;

4) контролює використання виборчими комісіями коштів Державного бюджету України із залученням до проведення перевірок працівників відповідних державних органів;

5) встановлює норми і перелік необхідного обладнання, інвентарю, вимоги до такого обладнання та порядок його зберігання, вимоги щодо приміщень для голосування, а також перелік послуг, які надаються виборчим комісіям;

6) припиняє рух коштів на рахунках виборчих комісій в установах банків після закінчення строку повноважень виборчих комісій або в разі порушення ними кошторисно-фінансової дисципліни, приймає рішення про перерахування залишків коштів на рахунок Центральної виборчої комісії для подальшого використання для потреб виборчої кампанії;

7) реєструє кандидатів на пост Президента України, довірених осіб кандидатів;

8) забезпечує виготовлення і розміщення на загальнодержавних каналах теле- і радіомовлення інформаційних програм для виборців з роз'ясненням засад і порядку проведення виборів, їх ролі у житті суспільства і держави, процедури голосування, прав та обов'язків виборців, механізмів контролю за дотриманням законодавства про вибори Президента України;

9) вирішує відповідно до цього та інших законів України питання використання засобів масової інформації для проведення передвиборної агітації;

10) затверджує текст та форму інформаційних плакатів, а також плакатів, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори Президента України, забезпечує виготовлення відповідних плакатів і передає їх окружним виборчим комісіям;

(пункт 10 частини другої статті 25 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11) здійснює контроль за надходженням і використанням коштів особистих виборчих фондів кандидатів, залучає до проведення відповідних перевірок органи доходів і зборів, а також установи банків, в яких відкрито відповідні рахунки;

(пункт 11 частини другої статті 25 із змінами, внесеними
згідно із Законами України від 16.10.2012 р. N 5463-VI,
від 04.07.2013 р. N 406-VII)

12) затверджує форму, колір і текст виборчого бюлетеня для голосування, забезпечує централізоване виготовлення виборчих бюлетенів установленого зразка, бланків протоколів виборчих комісій про підрахунок голосів та встановлення результатів голосування, іншої виборчої документації, забезпечує їх облік і передає їх окружним виборчим комісіям;

(пункт 12 частини другої статті 25 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,

13) встановлює форми виборчих документів, затверджує зразки печаток та вивісок виборчих комісій, забезпечує виготовлення печаток окружних і дільничних виборчих комісій, штампів "Вибув" та передачу їх окружним виборчим комісіям, визначає порядок зберігання та передачі виборчих документів до відповідних державних архівних установ;

(частину другу статті 25 доповнено новим пунктом 13 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

14) реєструє офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій;

(частину другу статті 25 доповнено новим пунктом 14 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

15) надає дозвіл громадським організаціям мати офіційних спостерігачів під час виборів Президента України;

(частину другу статті 25 доповнено новим пунктом 15 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

16) реєструє офіційних спостерігачів у закордонному окрузі;

(частину другу статті 25 доповнено новим пунктом 16 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

17) передає представнику Міністерства закордонних справ України виборчі бюлетені, бланки іншої документації, печатки, штампи для передачі їх дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць;

(частину другу статті 25 доповнено новим пунктом 17 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

18) розглядає заяви і скарги на рішення, дії або бездіяльність окружних виборчих комісій та/або їх членів і приймає рішення з цих питань;

(частину другу статті 25 доповнено новим пунктом 18 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

19) встановлює підсумки голосування та складає протокол про підсумки голосування в межах закордонного округу;

(частину другу статті 25 доповнено новим пунктом 19 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

20) здійснює повноваження відповідної окружної виборчої комісії у разі ненадходження протоколу від окружної виборчої комісії про підсумки голосування у територіальному виборчому окрузі у строки, визначені цим Законом, а також у разі бездіяльності окружної виборчої комісії;

(частину другу статті 25 доповнено новим пунктом 20 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII, у зв'язку з цим пункти 13 та 14 вважати відповідно пунктами 21 та 22)

21) у тримісячний строк з дня офіційного опублікування результатів виборів надсилає до Рахункової палати звіт про використання коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів Президента України;

22) здійснює інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

3. Для організаційного, правового, інформаційного, технічного забезпечення здійснення повноважень, передбачених цим Законом та [Законом України "Про Центральну виборчу комісію"](#), Центральна виборча комісія на час виборчого процесу виборів Президента України може залучати відповідних спеціалістів, експертів та технічних працівників.

(статтю 25 доповнено частиною третьою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 26. Повноваження окружної виборчої комісії

1. Окружна виборча комісія щодо організації підготовки і проведення виборів Президента України:

1) здійснює контроль за додержанням законодавства про вибори Президента України;

2) утворює спеціальні виборчі дільниці у випадках, визначених цим Законом;

(пункт 2 частини першої статті 26 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) утворює дільничні виборчі комісії;

4) спрямовує діяльність дільничних виборчих комісій;

5) скликає в разі необхідності за власною ініціативою засідання дільничної виборчої комісії;

6) надає правову, організаційно-методичну, технічну допомогу дільничним виборчим комісіям, організовує навчання їх членів з питань організації виборчого процесу;

7) у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією, вирішує питання розподілу та використання коштів дільничними виборчими комісіями, контролює забезпечення дільничних виборчих комісій приміщеннями, транспортом, засобами зв'язку; в межах своєї компетенції розглядає і вирішує інші питання матеріально-технічного забезпечення проведення виборів;

8) контролює складання списків виборців і подання їх для загального ознайомлення;

(пункт 8 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9) сприяє разом з відповідними органами виконавчої влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування організації зустрічей кандидатів з виборцями;

(пункт 9 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10) забезпечує передачу дільничним виборчим комісіям після їх утворення виборчих бюлетенів встановленого зразка, інформаційних плакатів, плакатів, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори Президента України, отриманих від Центральної виборчої комісії, а також виготовлення та постачання бланків іншої документації відповідно до цього Закону;

(пункт 10 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11) встановлює підсумки голосування по територіальному виборчому округу, складає протокол про підсумки голосування та надсилає його до Центральної виборчої комісії;

12) визнає голосування на виборчій дільниці недійсним у випадках, передбачених цим Законом;

13) забезпечує проведення повторного голосування відповідно до рішення Центральної виборчої комісії про призначення повторного голосування по виборах Президента України, а також проведення повторних виборів відповідно до цього Закону;

14) реєструє офіційних спостерігачів від кандидатів у Президенти України, від партій - суб'єктів виборчого процесу, від громадських організацій у відповідному територіальному окрузі;

(пункт 14 частини першої статті 26 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

15) забезпечує передачу дільничним виборчим комісіям після їх утворення отриманих від Центральної виборчої комісії печаток цих комісій та штампів "Вибув" дільничних виборчих комісій;

(пункт 15 частини першої статті 26 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

16) розглядає в межах своїх повноважень звернення, заяви і скарги щодо організації та проведення виборів у межах територіального виборчого округу, а також звернення, заяви і скарги на рішення та дії чи бездіяльність дільничних виборчих комісій та/або їх членів і приймає щодо них рішення;

(пункт 16 частини першої статті 26 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

17) заслуховує інформацію дільничних виборчих комісій, місцевих органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування з питань підготовки і проведення виборів Президента України;

(пункт 17 частини першої статті 26 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

18) забезпечує передачу на зберігання до відповідної державної архівної установи виборчої та іншої документації в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією;

19) здійснює інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

2. Повноваження окружної виборчої комісії починаються з моменту складення присяги не менш як двома третинами її складу, визначеного при її утворенні, на її першому засіданні, яке проводиться не пізніш як на другий день після дня прийняття рішення про її утворення і скликається її головою.

(частина друга статті 26 у редакції
Законів України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Повноваження окружної виборчої комісії припиняються через десять днів після дня офіційного оголошення Центральною виборчою комісією результатів виборів Президента України у порядку, встановленому цим Законом.

(статтю 26 доповнено частиною третьою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Статус окружної виборчої комісії як юридичної особи припиняється в порядку та у строки, визначені статтею 30¹ цього Закону.

(статтю 26 доповнено частиною четвертою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 27. Повноваження дільничної виборчої комісії

1. Дільнична виборча комісія щодо організації підготовки і проведення виборів Президента України:

1) здійснює контроль за додержанням та однаковим застосуванням законодавства про вибори Президента України;

2) отримує список виборців від органу ведення Державного реєстру виборців або Міністерства закордонних справ України, складає список виборців у випадках, передбачених цим Законом, подає його для загального ознайомлення та у випадках, передбачених цим Законом, вносить до нього зміни;

(пункт 2 частини першої статті 27 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) створює умови для ознайомлення виборців з відомостями про всіх кандидатів, їх передвиборними програмами, а також із рішеннями Центральної виборчої комісії, відповідної окружної виборчої комісії, власними рішеннями та повідомленнями;

4) завчасно вручає або надсилає виборцям іменні запрошення, отримані від органу ведення Державного реєстру виборців, із зазначенням дати проведення виборів, адреси приміщення для голосування, часу початку і закінчення голосування;

(пункт 4 частини першої статті 27 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5) забезпечує підготовку приміщення для голосування та виборчих скриньок;

6) вносить за рішенням Центральної виборчої комісії у випадках, передбачених цим Законом, зміни до виборчого бюлетеня;

7) організовує голосування на виборчій дільниці;

8) проводить підрахунок голосів, поданих на виборчій дільниці, складає протокол про підсумки голосування та надсилає його до відповідної окружної виборчої комісії;

9) визнає недійсним голосування на виборчій дільниці у випадках, передбачених статтею 80 цього Закону;

10) розглядає звернення, заяви і скарги з питань внесення змін до списку виборців, організації та проведення голосування і підрахунку голосів на виборчій дільниці та в межах своїх повноважень приймає щодо них рішення;

11) здійснює інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

2. Повноваження дільничної виборчої комісії починаються з моменту складення присяги більшістю від складу, визначеного при її утворенні, на засіданні комісії, що проводиться не пізніш як на другий день після дня прийняття рішення про її утворення і скликається її головою.

(частина друга статті 27 у редакції
Законів України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Повноваження дільничної виборчої комісії припиняються через п'ять днів після дня офіційного оголошення Центральною виборчою комісією результатів виборів Президента України.

(статтю 26 доповнено частиною третьою згідно
із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Дільнична виборча комісія припиняє свою діяльність одночасно з припиненням її повноважень.

(статтю 26 доповнено частиною четвертою згідно
із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. У разі проведення виборів Президента України одночасно з виборами народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів дільничні виборчі комісії здійснюють також повноваження, визначені відповідно законами України "Про вибори народних депутатів України" та "Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів".

(статтю 26 доповнено частиною п'ятою згідно
із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 28. Організація роботи виборчих комісій

1. Основною формою роботи виборчої комісії є засідання, яке скликається головою комісії, в разі його відсутності - заступником голови, а в разі відсутності голови та його заступника - секретарем комісії. На письмову вимогу третини складу виборчої комісії голова виборчої комісії або його заступник

зобов'язаний скликати засідання комісії не пізніше наступного дня після отримання такої вимоги.

Проведення голосування виборців не є засіданням дільничної виборчої комісії.

(частина перша статті 28 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. У разі необхідності засідання виборчої комісії може бути скликане за рішенням виборчої комісії вищого рівня.

3. Перше засідання виборчої комісії скликається не пізніш як на другий день після дня її утворення, а наступні - за необхідності.

(частина третя статті 28 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Частину четверту статті 28 виключено

(згідно із Законом України
від 03.02.2010 р. N 1849-VI)

4. Засідання виборчої комісії є повноважним за умови присутності більше половини членів комісії від складу цієї комісії.

(до статті 28 включено частину четверту
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Засідання виборчої комісії скликається з обов'язковим повідомленням усіх членів комісії про час, місце проведення засідання та його порядок денний.

6. Членам виборчої комісії надаються проекти рішень комісії та необхідні матеріали, як правило, не пізніш як за день до дня проведення засідання комісії, однак не пізніш як до початку засідання.

(частина шоста статті 28 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Засідання виборчої комісії веде голова комісії або його заступник; у разі невиконання ними цієї функції комісія визначає із свого складу головуючого на засіданні.

8. Виборча комісія на вимогу трьох членів комісії від її складу, а також за рішенням виборчої комісії вищого рівня зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що відносяться до її повноважень, не пізніш як у триденний строк, але не пізніше дня виборів, а в день виборів, крім дільничної виборчої комісії, - невідкладно. Дільнична виборча комісія зобов'язана розглянути на

своєму засіданні звернення, які надійшли до неї в день виборів чи в день повторного голосування, невідкладно після закінчення голосування.

9. На засіданнях виборчої комісії, у тому числі при підрахунку голосів та встановленні результатів голосування, на виборчій дільниці в день виборів чи в день повторного голосування у приміщенні, де проводиться голосування, мають право бути присутніми без дозволу чи запрошення відповідної комісії лише члени виборчих комісій вищого рівня, кандидати на пост Президента України, їх довірені особи (не більше однієї довіреної особи від одного кандидата), офіційні спостерігачі від кандидатів на пост Президента України, партій - суб'єктів виборчого процесу, від громадських організацій (разом не більше ніж по дві особи від одного кандидата на пост Президента України, від партії, від громадської організації), а також офіційні спостерігачі від іноземних держав і міжнародних організацій, представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

У разі якщо одночасно з виборами Президента України проводяться інші вибори, на засіданнях дільничної виборчої комісії, у тому числі при підрахунку голосів та встановленні результатів голосування, на виборчій дільниці в день виборів у приміщенні, де проводиться голосування, мають право бути присутніми без дозволу чи запрошення відповідної комісії кандидати, які балотуються на цих виборах, їх довірені особи, офіційні спостерігачі, представники, уповноважені особи партій (блоків) - суб'єктів відповідного виборчого процесу.

(частина дев'ята статті 28 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. Інші особи, крім зазначених у частині дев'ятій цієї статті, можуть бути присутніми на засіданні комісії тільки з дозволу або на запрошення цієї комісії, про що приймається рішення на засіданні комісії. Перебування на виборчій дільниці під час проведення голосування осіб, не передбачених частиною дев'ятою цієї статті, не дозволяється.

11. Виборча комісія може прийняти мотивоване рішення про позбавлення права присутності на своєму засіданні кандидата на пост Президента України, його довіреної особи, офіційного спостерігача, представника засобів масової інформації та особи, зазначеної у частині десятій цієї статті, якщо вона неправомірно перешкоджає його проведенню. Таке рішення приймається не менше ніж двома третинами голосів від складу комісії.

Працівники правоохоронних органів можуть здійснювати охорону правопорядку в день голосування та при підрахунку голосів лише поза межами приміщення для голосування. У разі виникнення фактів порушень правопорядку голова, заступник голови чи секретар комісії може їх викликати виключно для вчинення дій з відновлення правопорядку і на час, необхідний для таких дій.

(частина одинадцята статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

12. На засіданні виборчої комісії ведеться протокол засідання, який веде секретар комісії. За відсутності секретаря комісії чи у разі невиконання ним своїх повноважень на засіданні комісія обирає зі свого складу секретаря засідання, який виконує обов'язки секретаря комісії на відповідному засіданні та при оформленні документів засідання. Протокол засідання комісії підписується головуючим на засіданні та секретарем комісії (чи секретарем засідання). Протокол засідання комісії надається для ознайомлення членам комісії на їх вимогу не пізніше наступного засідання комісії, при цьому член комісії має право його підписати. Протокол засідання комісії може бути наданий для ознайомлення суб'єкту виборчого процесу на його вимогу не пізніше наступного засідання комісії.

(частина дванадцята статті 28 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

13. Рішення виборчої комісії приймається відкритим голосуванням більшістю голосів від складу комісії.

(частина тринадцята статті 28 у редакції Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

14. Рішення виборчої комісії з розглянутого питання письмово оформляється у формі постанови, яка повинна містити: найменування комісії; найменування постанови; дату, час та місце її прийняття і порядковий номер; мотивувальну частину з посиланням на обставини, що зумовили розгляд питання на засіданні комісії; посилання на конкретні положення нормативно-правових актів або постанову виборчої комісії вищого рівня чи судові рішення, якими керувалася комісія при прийнятті постанови; резолютивну частину. Постанова підписується головуючим на засіданні та секретарем комісії (засідання). З питань поточної діяльності комісія може приймати протокольні рішення.

(частина чотирнадцята статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

15. Член виборчої комісії, який бере участь у її засіданні і не згоден з рішенням, прийнятим комісією, має право протягом двох днів після засідання, на якому було прийнято рішення, у письмовій формі висловити окрему думку, яка додається до відповідного протоколу засідання виборчої комісії.

(частина п'ятнадцята статті 28 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

16. Постанова, прийнята окружною чи дільничною виборчою комісією, не пізніше ранку наступного дня після дня її прийняття, а прийнята напередодні дня голосування, у день голосування та під час підрахунку голосів, встановлення підсумків голосування, - не пізніш як через чотири години після завершення засідання виборчої комісії, вивіщується для загального ознайомлення на стенді офіційних матеріалів комісії, який обладнується в приміщенні комісії у місці, вільно доступному для відвідувачів. У ці ж строки постанова, прийнята окружною виборчою комісією, надсилається до Центральної виборчої комісії, яка оприлюднює її на своєму офіційному веб-сайті невідкладно після надходження постанови.

Копія постанови, прийнятої окружною чи дільничною виборчою комісією, засвідчена головою виборчої комісії чи його заступником і секретарем виборчої комісії та скріплена печаткою виборчої комісії, видається суб'єкту виборчого процесу, якого вона стосується, на його вимогу не пізніше ніж через чотири години після її прийняття, а прийнятої напередодні дня голосування та в день голосування, - невідкладно. У ці ж строки постанова, прийнята окружною виборчою комісією, надсилається до Центральної виборчої комісії через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему.

(частина шістнадцята статті 28 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

17. Рішення виборчої комісії, прийняте в межах її повноважень, є обов'язковим для виконання. Ніхто не має права втручатися у діяльність виборчих комісій, за винятком випадків, передбачених законом.

18. Рішення виборчої комісії, що суперечить законодавству України або прийняте з перевищенням її повноважень, може бути скасоване виборчою комісією вищого рівня або судом. У такому випадку виборча комісія вищого рівня має право прийняти рішення по суті питання.

У разі бездіяльності виборчої комісії комісія вищого рівня має право прийняти рішення по суті питання, віднесеного до компетенції комісії нижчого рівня. У день голосування такі питання розглядаються комісією вищого рівня невідкладно.

(частину вісімнадцяту статті 28 доповнено абзацом другим
згідно із Законом України від 03.02.2010 р. N 1849-VI)

19. Документи, заяви і скарги, що надійшли до окружної та дільничної виборчих комісій, мають право приймати члени відповідної виборчої комісії, уповноважені на це її рішенням. Усі документи, заяви і скарги приймаються та

реєструються в окружних та дільничних виборчих комісіях у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

Заява, подана до виборчої комісії, розглядається протягом п'яти днів з дня її надходження, якщо інше не передбачено цим Законом.

(частина дев'ятнадцята статті 28 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

20. Для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень, передбачених цим Законом, виборча комісія може залучати на підставі цивільно-правових договорів відповідних спеціалістів, технічних працівників.

(частина двадцята статті 28 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

21. Органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, а також державні підприємства, установи і організації зобов'язані створювати належні умови для здійснення виборчими комісіями їх повноважень.

(частина двадцять перша статті 28 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

22. З питань поточної діяльності виборча комісія може приймати протокольні рішення, зміст яких заноситься до протоколу виборчої комісії та не оформлюється окремим документом.

Виборча комісія складає акти та протоколи. Акт комісії засвідчує певний факт або певну подію, виявлені і визнані комісією. Протокол комісії встановлює підсумки певних дій, виконаних комісією.

Акти і протоколи виборчої комісії складаються у випадках, передбачених цим Законом, за формами, затвердженими Центральною виборчою комісією, та у кількості примірників, встановлених цим Законом. Акт або протокол комісії підписується всіма присутніми на засіданні членами виборчої комісії, підписи яких скріплюються печаткою виборчої комісії. Перший примірник акта чи протоколу мають право підписати присутні на засіданні кандидати на пост Президента України, їх довірені особи, уповноважені представники кандидатів на пост Президента України у Центральній виборчій комісії, офіційні спостерігачі.

(статтю 28 доповнено частиною двадцять другою
згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
частина двадцять друга статті 28 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

23. Запакування протоколів дільничних виборчих комісій та окружних виборчих комісій для їх транспортування у випадках, передбачених цим Законом, відповідно до окружної виборчої комісії чи Центральної виборчої комісії, здійснюється у пакети зі спеціальною системою захисту, виготовлені та пронумеровані підприємством-виготовлювачем на замовлення Центральної виборчої комісії для кожної окружної та дільничної виборчої комісії, та таким чином, щоб без пошкодження відтиску печатки та самого пакета неможливо було вийняти з пакета або покласти в нього інший документ.

(статтю 28 доповнено частиною двадцять третьою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

24. Центральна виборча комісія встановлює ступені захисту та забезпечує виготовлення та передачу комплекту бланків протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці для кожної виборчої дільниці у кількості 75 примірників в порядку та у строки, визначені цим Законом для виготовлення виборчих бюлетенів.

(статтю 28 доповнено частиною двадцять четвертою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

25. Бланки протоколів дільничних виборчих комісій нумеруються підприємством-виготовлювачем. Центральна виборча комісія здійснює облік бланків протоколів, виданих дільничним виборчим комісіям, за їх номерами.

Під час транспортування виборчої документації бланки протоколів дільничних виборчих комісій, якщо вони не були використані для складання протоколу з позначкою "Уточнений" до відправлення цих протоколів разом з іншою виборчою документацією до окружної виборчої комісії, зберігаються у сейфі (металевій шафі) у приміщенні відповідної дільничної виборчої комісії. Після прийняття окружною виборчою комісією відповідного протоколу дільничної виборчої комісії чисті бланки прийнятого протоколу погашаються дільничною виборчою комісією і запаковуються в окремі пакети. На пакетах робиться напис "Невикористані бланки протоколів". Про погашення невикористаних бланків протоколів складається акт. Після припинення повноважень дільничної виборчої комісії вказані пакети передаються до відповідної окружної виборчої комісії для передачі до архівних установ разом з іншою виборчою документацією.

(статтю 28 доповнено частиною двадцять п'ятою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

26. Забороняються заповнення протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці не на бланках, передбачених частиною двадцять четвертою цієї статті, а також внесення до них без відповідного рішення комісії будь-яких виправлень.

(статтю 28 доповнено частиною двадцять шостою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 29. Статус членів виборчих комісій

1. Статус членів Центральної виборчої комісії визначається [Законом України "Про Центральну виборчу комісію"](#) та цим Законом.
2. Статус члена окружної та дільничної виборчих комісій визначається цим Законом.

Член окружної, дільничної виборчої комісії на першому засіданні виборчої комісії, в якому він бере участь, в обов'язковому порядку ознайомлюється зі змістом частин п'ятої - восьмої цієї статті, після чого складає таку присягу члена комісії:

"Я, (прізвище, ім'я та по батькові), беручи на себе повноваження члена виборчої комісії та усвідомлюючи свою високу відповідальність перед Українським народом, присягаю додержуватися Конституції та законів України, чесно і сумлінно виконувати свої обов'язки, виходячи з принципів верховенства права, законності, об'єктивності та неупередженості, забезпечувати реалізацію і захист виборчих прав громадян України".

Особа, яка склала присягу, ставить свій підпис під текстом присяги. Цей документ є невід'ємною частиною документації відповідної комісії. Члену комісії після складення ним присяги видається посвідчення за підписом голови комісії вищого рівня за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією.

Відмова скласти присягу означає відмову особи бути членом комісії.

(частина друга статті 29 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Виборець може входити до складу лише однієї виборчої комісії, що здійснює підготовку та проведення виборів Президента України, а також виборів народних депутатів України, виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, якщо вказані вибори проводяться одночасно з виборами Президента України.
4. За рішенням виборчої комісії, яке затверджується виборчою комісією вищого рівня, голова, заступник голови, секретар або інші члени окружної виборчої комісії (загальною кількістю не більше чотирьох осіб), дільничної виборчої комісії (загальною кількістю не більше трьох осіб) протягом усього періоду повноважень виборчої комісії або частини цього періоду можуть виконувати свої повноваження у виборчій комісії з оплатою їх праці в комісії відповідно до статті 40 цього Закону. Зазначені особи на цей період звільняються від

виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи із збереженням відповідного стажу.

5. Член виборчої комісії має право:

- 1) брати участь у підготовці питань, що вносяться на розгляд виборчої комісії;
- 2) виступати на засіданнях виборчої комісії, ставити іншим учасникам засідання запитання щодо порядку денного, вносити пропозиції з питань, віднесених до повноважень комісії;
- 3) за дорученням відповідної виборчої комісії перевіряти діяльність виборчих комісій нижчого рівня;
- 4) безперешкодно відвідувати всі приміщення виборчої комісії, знайомитися з усіма документами виборчої комісії, членом якої він є, та виборчих комісій нижчого рівня на відповідній території;

(пункт 4 частини п'ятої статті 29 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5) на відшкодування шкоди, заподіяної його життю, здоров'ю чи майну у зв'язку з виконанням обов'язків члена виборчої комісії, в порядку та розмірі, встановлених законодавством.

6. Член виборчої комісії зобов'язаний:

- 1) додержуватися [Конституції України](#), цього та інших законів України з питань підготовки і проведення виборів;
- 2) брати участь у засіданнях виборчої комісії;
- 3) виконувати рішення виборчої комісії та обов'язки, покладені на нього згідно з їх розподілом у комісії.

7. Член виборчої комісії має інші права та обов'язки відповідно до цього та інших законів України.

8. Члену виборчої комісії під час виконання своїх обов'язків забороняється агітувати за чи проти кандидатів на пост Президента України, а також публічно оцінювати діяльність кандидатів на пост Президента України та партій - суб'єктів виборчого процесу.

(частина восьма статті 29 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 30. Припинення повноважень виборчої комісії та члена виборчої комісії

1. Повноваження члена Центральної виборчої комісії можуть бути припинені в порядку, встановленому [Конституцією України](#) та [Законом України "Про Центральну виборчу комісію"](#).

2. Повноваження усього складу окружної, дільничної виборчої комісії можуть бути достроково припинені виборчою комісією, яка її утворила, за власною ініціативою або на підставі рішення суду в разі порушення комісією [Конституції України](#), цього та інших законів України. Дострокове припинення повноважень усього складу виборчої комісії не є ліквідацією цієї комісії.

(частина друга статті 30 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Повноваження члена окружної, дільничної виборчої комісії припиняються одночасно з припиненням повноважень відповідної виборчої комісії.

4. Повноваження члена окружної, дільничної виборчої комісії припиняються достроково виборчою комісією, яка її утворила, у зв'язку з:

1) особистою заявою про складення повноважень члена комісії;

2) внесенням подання про заміну члена виборчої комісії відповідним кандидатом на пост Президента України;

(пункт 2 частини четвертої статті 30 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) припиненням його громадянства України;

4) прийняттям рішення про скасування реєстрації кандидата на пост Президента України, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу відповідної виборчої комісії;

(пункт 4 частини четвертої статті 30 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5) пункт 5 частини четвертої статті 30 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6) реєстрацією його кандидатом на пост Президента України, а також кандидатом у народні депутати України, кандидатом у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидатом у депутати місцевої ради або кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови, якщо ці вибори проводяться одночасно з виборами Президента України;

7) реєстрацією його представником кандидата на пост Президента України у Центральній виборчій комісії, довіреною особою кандидата на пост Президента України, а також довіреною особою кандидата у народні депутати України або кандидата у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидата у депутати місцевої ради або кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, якщо ці вибори проводяться одночасно з виборами Президента України;

8) систематичним або грубим порушенням ним законодавства України про вибори, встановленим рішенням суду або рішенням виборчої комісії вищого рівня, двома і більше неявками на засідання виборчої комісії без поважних причин або неявкою на засідання виборчої комісії у день голосування;

(пункт 8 частини четвертої статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 03.02.2010 р. N 1849-VI, у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9) набранням щодо нього законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, злочину проти виборчих прав громадян чи корупційного злочину;

(пункт 9 частини четвертої статті 30 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10) входженням його до іншої виборчої комісії будь-якого рівня, що здійснює підготовку та проведення виборів Президента України, а також виборів народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, якщо ці вибори проводяться одночасно з виборами Президента України;

11) визнанням його недієздатним або безвісно відсутнім;

12) його смертю або оголошенням його померлим.

5. Повноваження члена виборчої комісії припиняються з моменту прийняття рішення про припинення повноважень члена комісії виборчою комісією, яка її утворила.

Подання про заміну члена виборчої комісії вноситься кандидатом на пост Президента України, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу виборчої комісії, на паперових носіях та в електронному вигляді до відповідної виборчої комісії за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією.

(частина п'ята статті 30 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Виборча комісія, яка має повноваження достроково припинити повноваження усього складу виборчої комісії, окремого члена виборчої комісії, не пізніше наступного дня з дня виявлення підстав дострокового припинення повноважень повідомляє про це суб'єктів, за поданням яких до складу комісії було включено осіб, повноваження яких буде достроково припинено. Такі суб'єкти вправі не пізніше ніж на другий день з дня отримання такого повідомлення внести подання з новими кандидатурами до складу відповідної виборчої комісії.

Рішення про дострокове припинення повноважень або заміну члена виборчої комісії приймається одночасно з рішенням про включення до складу відповідної виборчої комісії іншого представника від того ж суб'єкта подання у разі внесення відповідного подання.

У разі дострокового припинення повноважень члена виборчої комісії, у зв'язку з прийняттям рішення про скасування реєстрації кандидата на пост Президента України, за поданням якого кандидатуру такого члена було включено до складу відповідної виборчої комісії, що призвело до зменшення кількісного складу виборчої комісії нижче від мінімальних меж, встановлених відповідно частиною другою статті 23 або частиною першою статті 24 цього Закону, відповідна виборча комісія одночасно з рішенням про дострокове припинення повноважень члена комісії приймає рішення про включення нового члена до складу відповідної виборчої комісії за поданням голови відповідно Центральної виборчої комісії або окружної виборчої комісії на підставі пропозицій членів відповідно Центральної виборчої комісії або окружної виборчої комісії.

(частина шоста статті 30 у редакції
Законів України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. У разі дострокового припинення повноважень усього складу виборчої комісії відповідна виборча комісія вищого рівня не пізніше ніж на третій день з дня припинення повноважень комісії, але не пізніш як за один день до дня виборів, затверджує новий склад комісії в порядку, встановленому цим Законом.

У разі дострокового припинення повноважень члена дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці, за відсутності подання суб'єктів подання, зазначених у частині третій статті 23 цього Закону з урахуванням вимог абзацу другого частини третьої статті 23, інша особа за поданням Міністерства закордонних справ України включається до складу комісії лише у випадку, якщо кількість членів дільничної виборчої комісії стала меншою від мінімальної кількості.

(частина сьома статті 30 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. У разі систематичного невиконання головою або заступником голови чи секретарем покладених на нього обов'язків окружна або дільнична виборча

комісія може звернутися до виборчої комісії, яка її утворила, з мотивованим рішенням про його (їх) заміну, якщо за це проголосувало не менше двох третин від складу комісії. Це рішення підлягає обов'язковому розгляду у строки, зазначені в частині сьомій цієї статті. Таке рішення не є підставою для припинення повноважень вказаних осіб як членів відповідної виборчої комісії.

(частина восьма статті 30 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Рішення про дострокове припинення повноважень або заміну голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії приймається одночасно з рішенням про призначення нового члена комісії на посаду голови, заступника голови, секретаря виборчої комісії від того ж суб'єкта подання.

(частина дев'ята статті 30 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
у редакції Закону України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 30¹. Набуття та припинення окружною виборчою комісією статусу юридичної особи

1. Набуття та припинення окружною виборчою комісією статусу юридичної особи здійснюється в порядку, передбаченому законами України, з особливостями, встановленими цим Законом.

2. Окружна виборча комісія набуває статусу юридичної особи з моменту внесення запису про включення відомостей про комісію до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

3. Для внесення запису про включення відомостей про окружну виборчу комісію до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців голова комісії, в разі його відсутності - заступник голови, не пізніше як на четвертий день з дня утворення комісії повинен особисто подати державному реєстратору за місцем розташування окружної виборчої комісії копію відповідної постанови Центральної виборчої комісії про утворення комісії та заповнену реєстраційну картку встановленого зразка. Державна реєстрація окружної виборчої комісії як юридичної особи здійснюється у день надходження документів для проведення державної реєстрації юридичної особи.

4. Реєстраційний збір за проведення державної реєстрації окружної виборчої комісії як юридичної особи не сплачується.

5. Статус окружної виборчої комісії як юридичної особи припиняється шляхом внесення запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців про проведення державної реєстрації припинення окружної виборчої комісії як юридичної особи.

6. Не пізніше як через п'ять днів з дня офіційного оголошення результатів виборів Президента України голова окружної виборчої комісії, в разі його відсутності - заступник голови, звертається особисто до органу реєстрації із письмовим повідомленням про дату припинення комісії.

7. На підставі повідомлення, зазначеного в частині шостій цієї статті, у Бюлетені державної реєстрації друкується інформація про дату припинення окружної виборчої комісії, що є підставою для пред'явлення комісії претензій за борговими зобов'язаннями.

8. Плата за публікацію повідомлення у Бюлетені державної реєстрації про припинення окружної виборчої комісії не сплачується.

9. Для проведення державної реєстрації припинення окружної виборчої комісії як юридичної особи шляхом ліквідації голова комісії, в разі його відсутності - заступник голови, після закінчення процедури припинення комісії, але не раніше тридцяти днів з дня офіційного оголошення результатів виборів, повинен особисто подати державному реєстратору за місцем розташування комісії заповнену реєстраційну картку встановленого зразка, довідку архівної установи про прийняття документів, які відповідно до закону підлягають довгостроковому зберіганню, а також акт спільної перевірки фінансово-контролюючими органами. Додаткові документи для проведення державної реєстрації припинення окружної виборчої комісії як юридичної особи в результаті її ліквідації не вимагаються. Фінансово-контролюючі органи проводять перевірки, складають відповідні акти не пізніше п'ятнадцяти днів з дня офіційного оголошення результатів виборів.

10. Голова окружної виборчої комісії, в разі його відсутності - заступник голови, передає до Центральної виборчої комісії виписку з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців з відомостями про проведення державної реєстрації припинення окружної виборчої комісії як юридичної особи.

(розділ IV доповнити статтею 30¹ згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Розділ V **СПИСКИ ВИБОРЦІВ**

Стаття 31. Порядок складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць

1. Органи ведення Державного реєстру виборців складають попередні списки виборців для звичайних виборчих дільниць відповідно до [Закону України "Про Державний реєстр виборців"](#), а також виготовляють іменні запрошення, передбачені частиною другою статті 32 цього Закону.

(частина перша статті 31 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Попередні списки виборців складаються за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, у двох примірниках на паперовому носії. Кожен аркуш списку виборців підписується керівником органу ведення Державного реєстру виборців, підпис якого засвідчується печаткою цього органу.

3. До попереднього списку виборців на виборчій дільниці включаються громадяни України, яким виповнилося або на день виборів виповниться вісімнадцять років і які мають право голосу, та виборча адреса яких відповідно до відомостей Державного реєстру виборців відноситься до цієї виборчої дільниці. Виборець може бути включений до списку виборців тільки на одній виборчій дільниці.

4. У попередньому списку виборців зазначаються прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності) виборця, дата народження, виборча адреса виборця, яка визначається відповідно до [Закону України "Про Державний реєстр виборців"](#). Список має наскрізну нумерацію виборців та нумерацію аркушів. Виборці включаються до списку так, щоб відомості про виборців з однаковою адресою житла були розміщені поруч.

5. У попередньому списку виборців напроти прізвищ виборців, постійно не здатних пересуватися самотійно, робиться відповідна відмітка у графі "Примітки".

При включенні виборця, якому тимчасово змінено місце голосування, до попереднього списку виборців у графі "Примітки" напроти його прізвища зазначаються номер посвідчення, що підтверджує тимчасову зміну місця голосування, дату його видачі та найменування органу ведення Державного реєстру виборців, який його видав.

(частину п'яту статті 31 доповнено абзацом другим
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Орган ведення Державного реєстру виборців не пізніше як за шістьнадцять днів до дня виборів у приміщенні, в якому він розташований, передає один примірник попереднього списку виборців та виготовлені іменні запрошення, передбачені частиною другою статті 32 цього Закону, відповідній дільничній виборчій комісії. Другий примірник попереднього списку виборців зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців. Від імені дільничної виборчої комісії списки виборців отримують не менше трьох членів цієї комісії, уповноважених на це її рішенням, одним з яких повинен бути голова комісії, а у разі неможливості - заступник голови або секретар комісії. Про передачу дільничній виборчій комісії списку виборців складається акт за формою і в порядку, встановленими частиною двадцять другою статті 28 цього Закону, в

двох примірників. Один примірник акта зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців, інший - в дільничній виборчій комісії.

(частина шоста статті 31 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Частину сьому статті 31 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Частину восьму статті 31 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Не пізніш як через двадцять днів з дня початку виборчого процесу Центральна виборча комісія передає за відповідним зверненням засвідчену цифровим підписом електронну копію бази даних Державного реєстру виборців депутатським фракціям, про створення яких було оголошено на першій черговій сесії Верховної Ради України поточного скликання, а кандидатам на пост Президента України - за їх зверненням невідкладно після їх реєстрації Центральною виборчою комісією.

(частина дев'ята статті 31 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(стаття 31 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 32. Порядок ознайомлення виборців із попереднім списком виборців на звичайній виборчій дільниці та оскарження неправильностей у списку виборців

1. Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці наступного дня після отримання попереднього списку виборців надає його для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

2. Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці не пізніш як за дванадцять днів до дня виборів надсилає або доставляє в інший спосіб кожному виборцю іменне запрошення, отримане від органу ведення Державного реєстру виборців, яким повідомляє про включення його до попереднього списку виборців відповідної виборчої дільниці, адресу дільничної виборчої комісії, її номер телефону і розпорядок роботи, а також про час і місце голосування. Виборцям, стосовно яких у списку виборців є відмітка про постійну нездатність пересуватися самостійно, одночасно повідомляється, що їм буде надана можливість проголосувати за місцем перебування.

(частина друга статті 32 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Кожен громадянин має право ознайомитися із списком виборців у приміщенні відповідної дільничної виборчої комісії та перевірити правильність внесених до нього відомостей. Громадянин має право звернутися до відповідної дільничної виборчої комісії або безпосередньо до органу ведення Державного реєстру виборців чи суду за місцезнаходженням виборчої дільниці щодо допущених при складанні попереднього списку виборців неправильностей, у тому числі невключення, неправильного включення або виключення із списку виборців його або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися.

(частина третя статті 32 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Громадянин особисто подає заяву до дільничної виборчої комісії чи органу ведення Державного реєстру виборців щодо обставин, передбачених частиною третьою цієї статті. У разі якщо громадянин за станом здоров'я не може особисто подати заяву, дільнична виборча комісія за його зверненням зобов'язана забезпечити прийняття заяви у нього в інший спосіб. До заяви додаються документи (копії документів), які підтверджують зазначені в ній відомості.

(частина четверта статті 32 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Заява, зазначена у частині четвертій цієї статті, може бути подана не пізніше як за п'ять днів до дня виборів і розглядається виборчою комісією протягом одного дня. Заява, подана після зазначеного строку, не розглядається.

(частина п'ята статті 32 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. За результатом розгляду заяви дільнична виборча комісія приймає рішення про передачу такої заяви до органу ведення Державного реєстру виборців. Рішення виборчої комісії невідкладно разом із заявою виборця та доданими до неї документами (копіями документів) направляється до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців і не пізніше наступного дня після дня його прийняття видається особі, яка подала заяву, а також надсилається особі, якій дане рішення стосується (якщо така особа не є особою, яка подала заяву).

(частина шоста статті 32 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Орган ведення Державного реєстру виборців забезпечує розгляд заяв виборців у порядку, встановленому [Законом України "Про Державний реєстр виборців"](#).

Орган ведення Державного реєстру виборців вносить відповідні зміни до персональних даних у Державному реєстрі виборців у порядку, визначеному [Законом України "Про Державний реєстр виборців"](#).

(частина сьома статті 32 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Про результати розгляду заяв виборців орган ведення Державного реєстру виборців невідкладно повідомляє відповідну дільничну виборчу комісію.

(частина восьма статті 32 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Адміністративний позов про уточнення списку виборців може бути подано до суду в порядку, встановленому [Кодексом адміністративного судочинства України](#). Суд при розгляді даного адміністративного позову звертається до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців із запитом щодо уточнення відомостей про виборця.

(частина дев'ята статті 32 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. Рішення суду про внесення змін до попереднього списку виборців не пізніше як за п'ять днів до дня голосування подається виборцем до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців або до відповідної дільничної виборчої комісії для негайного направлення до такого органу, а пізніше цього строку - до дільничної виборчої комісії.

(частина десята статті 32 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(стаття 32 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 33. Виключена.

(згідно із Законом України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 34. Порядок уточнення попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці

1. Керівники органів, закладів, установ, зазначених у [статті 22 Закону України "Про Державний реєстр виборців"](#), не пізніше як за десять днів до дня

голосування подають до органу ведення Державного реєстру виборців відомості, передбачені статтею 22 Закону України "Про Державний реєстр виборців", за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

2. Відомості, передбачені частиною першою цієї статті, подаються в електронному вигляді та на паперовому носії у вигляді списку, який має наскрізні нумерацію записів та нумерацію аркушів. Достовірність відомостей засвідчується на кожному аркуші підписом керівника відповідного органу, закладу, установи і скріплюється печаткою.

3. Члени окружних та дільничних виборчих комісій не пізніше як за п'ять днів до дня голосування подають до органу ведення Державного реєстру виборців за місцезнаходженням відповідної виборчої дільниці або за своєю виборчою адресою заяву про тимчасову зміну місця голосування без зміни виборчої адреси відповідно до [частини третьої статті 7 Закону України "Про Державний реєстр виборців"](#). Члени окружних виборчих комісій включаються до списку виборців на виборчій дільниці, найбільш наближеній до місцезнаходження відповідної окружної виборчої комісії. Члени дільничних виборчих комісій включаються до списку виборців на виборчій дільниці, де вони включені до складу виборчої комісії.

4. Орган ведення Державного реєстру виборців на підставі відомостей, поданих відповідно до частини першої цієї статті, рішень відповідних виборчих комісій щодо утворення дільничних виборчих комісій спеціальних виборчих дільниць (у частині включення членів дільничних виборчих комісій до списків виборців на відповідній спеціальній виборчій дільниці), за наслідками розгляду заяв виборців, повідомлень дільничних виборчих комісій спеціальних виборчих дільниць про включення виборців до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, на підставі заяв членів окружних та дільничних виборчих комісій, поданих відповідно до частини третьої цієї статті, а також рішень судів, отриманих не пізніше як за п'ять днів до дня голосування, виготовляє уточнений список виборців.

5. Уточнені списки виборців виготовляються відповідно до [Закону України "Про Державний реєстр виборців"](#) у двох примірниках відповідно до вимог статті 31 цього Закону та містять графу для підписів виборців за отримання виборчих бюлетенів.

6. Один примірник уточненого списку виборців на паперовому носії передається відповідній дільничній виборчій комісії в порядку, передбаченому статтею 31 цього Закону, не пізніше як за два дні до дня голосування.

Другий примірник уточненого списку виборців зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців.

(стаття 34 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI,

із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 17.09.2013 р. N 563-VII,
у редакції Закону України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 35. Порядок внесення змін до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці

1. Внесення змін до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці здійснюється головою, заступником голови та секретарем дільничної виборчої комісії.

2. Зміни до уточненого списку виборців на звичайній виборчій дільниці вносяться на підставі:

1) рішення суду, прийнятого у порядку та у строки, визначені [Кодексом адміністративного судочинства України](#);

(пункт 1 частини другої статті 35 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2) пункт 2 частини другої статті 35 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців щодо усунення кратного включення виборця у списку виборців на цій виборчій дільниці.

4) пункт 4 частини другої статті 35 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. У день голосування зміни до уточненого списку виборців не вносяться.

(частина третя статті 35 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. При включенні виборця до списку виборців на виборчій дільниці у порядку внесення змін до уточненого списку виборців відомості про нього, передбачені формою списку виборців, вносяться у кінці списку виборців. При цьому у графі "Примітки" зазначаються дата і номер рішення суду.

(частина четверта статті 35 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Виключення зі списку виборців осіб, які неправомірно включені до нього, здійснюється шляхом викреслення, що засвідчується записом "Виключено" та підписами голови і секретаря дільничної виборчої комісії у графі "Примітки". При цьому в зазначеній графі поруч із прізвищем виборця зазначаються дата і номер рішення суду або повідомлення органу ведення Державного реєстру виборців.

(частина п'ята статті 35 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. У разі виявлення кратного включення виборця до уточнених списків виборців у зв'язку з надходженням повідомлення дільничної виборчої комісії про включення виборця до списку виборців на іншій виборчій дільниці орган ведення Державного реєстру виборців, який отримав таке повідомлення, невідкладно повідомляє про це відповідну дільничну виборчу комісію, яка зобов'язана виключити такого виборця зі списку виборців на цій дільниці.

(частина шоста статті 35 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. При внесенні змін до списку виборців на звичайній виборчій дільниці дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці невідкладно передає відомості про виборців, включених до списку виборців або виключених зі списку, відповідному органу ведення Державного реєстру виборців.

(частина сьома статті 35 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Голова, заступник голови або секретар дільничної виборчої комісії в день голосування виправляють неточності та технічні описки в уточненому списку виборців - неправильне написання прізвища, власного імені (усіх власних імен), по батькові (за наявності), дати народження, номера будинку, квартири місця проживання - в разі якщо, незважаючи на такі технічні описки, є зрозумілим, що до списку виборців включено саме того виборця, який прибув на виборчу дільницю для голосування. Таке виправлення засвідчується підписом голови або заступника голови чи секретаря дільничної виборчої комісії у графі "Примітки".

(частина восьма статті 35 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(стаття 35 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 35¹. Тимчасова зміна місця голосування виборця без зміни виборчої адреси

1. Кожен виборець має право на тимчасову зміну місця голосування без зміни виборчої адреси відповідно до [частини третьої статті 7 Закону України "Про Державний реєстр виборців"](#).

2. Порядок тимчасової зміни місця голосування без зміни виборчої адреси встановлюється Центральною виборчою комісією.

(Закон доповнено статтею 35¹ згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 36. Порядок складання та уточнення списків виборців на спеціальних виборчих дільницях

1. На спеціальних виборчих дільницях (крім дільниць у стаціонарних лікувальних закладах) списки виборців складаються не пізніше як за п'ятнадцять днів до дня виборів відповідними дільничними виборчими комісіями за формою, зазначеною у частині другій статті 31 цього Закону, на підставі відомостей, поданих керівниками відповідних закладів, установ, капітанами суден, командирами військових частин (формувань), де утворені такі виборчі дільниці.

2. На спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних лікувальних закладах, списки виборців складаються не пізніше як за сім днів до дня виборів відповідними дільничними виборчими комісіями за формою, зазначеною у частині другій статті 31 цього Закону, на підставі відомостей, поданих керівниками відповідних закладів. Виборці, які повинні покинути лікувальний заклад до дня виборів, до подання та до списку виборців на такій дільниці не включаються.

Особа, включена до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у стаціонарному закладі охорони здоров'я, невідкладно повідомляється письмово про відповідне рішення дільничної виборчої комісії.

(частину другу статті 36 доповнено абзацом другим
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Відомості, зазначені у частинах першій та другій цієї статті, подаються в одному примірнику за підписом керівника відповідного закладу, установи, капітана судна, командира військової частини (формування) і засвідчуються відповідною печаткою. Керівник відповідного закладу, установи, капітан судна, командир військової частини (формування) забезпечує подання та достовірність зазначених відомостей дільничній виборчій комісії не пізніше як за шістьнадцять днів, а керівник стаціонарного лікувального закладу - не пізніше як за дев'ять днів до дня виборів.

Для спеціальних виборчих дільниць, утворених в установах виконання покарань, органами ведення Державного реєстру виборців складаються

попередні та уточнені списки виборців, які передаються в порядку та в строки, встановлені статтями 31 та 34 цього Закону.

(частину третю статті 36 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці наступного дня після складення списку виборців надає один його примірник для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

5. Після складення списку виборців на спеціальній виборчій дільниці дільнична виборча комісія невідкладно передає відомості про включених до нього виборців органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням.

Зміст списку виборців на виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, передається за допомогою технічних засобів зв'язку відповідній окружній виборчій комісії, яка негайно передає їх органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням.

(частина п'ята статті 36 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. У разі якщо виборець прибув до стаціонарного закладу охорони здоров'я пізніше як за десять днів до дня голосування, однак раніше ніж за три дні до дня голосування, відповідна дільнична виборча комісія уточнює список виборців, включаючи виборця до списку виборців на підставі відомостей, поданих невідкладно керівником відповідного закладу, підпис якого засвідчується печаткою відповідного закладу. Особа, включена до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній у стаціонарному закладі охорони здоров'я, невідкладно повідомляється письмово про відповідне рішення дільничної виборчої комісії.

(частина шоста статті 36 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Виборець, який прибув до закладу охорони здоров'я в тому ж населеному пункті, де він проживає, пізніше ніж за три дні до дня голосування, може звернутися до виборчої комісії звичайної виборчої дільниці, де він включений до списку виборців, щодо можливості проголосувати за місцем свого перебування в порядку та у строки, передбачені цим Законом. У такому разі до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці він не включається.

(частина сьома статті 36 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Частину восьму статті 36 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Виборець має право звернутися із заявою до дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці або безпосередньо до суду щодо обставин, передбачених частиною третьою статті 32 цього Закону.

Виборець особисто подає заяву до дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці.

(частина дев'ята статті 36 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. Заява, зазначена у частині дев'ятій цієї статті, може бути подана до відповідної дільничної виборчої комісії не пізніше як за три дні до дня голосування. Така заява розглядається виборчою комісією невідкладно. За підсумком розгляду заяви дільнична виборча комісія зобов'язана прийняти рішення про внесення зміни до списку виборців або мотивоване рішення про відмову у задоволенні заяви. Копія рішення видається виборцю у день його прийняття. Заява, подана до виборчої комісії після зазначених строків, залишається без розгляду.

(частина десята статті 36 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. Адміністративний позов про уточнення списку виборців може бути поданий до суду у порядку і строки, встановлені [Кодексом адміністративного судочинства України](#).

(частина одинадцята статті 36 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

12. При внесенні змін до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці невідкладно передає відомості про виборців, включених до списку виборців або виключених зі списку, відповідному органу ведення Державного реєстру виборців.

(частина дванадцята статті 36 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

13. У разі отримання таких відомостей пізніше як за п'ять днів до дня виборів та виявлення кратного включення виборця до списку виборців на іншій виборчій дільниці, орган ведення Державного реєстру виборців невідкладно повідомляє про це відповідну дільничну виборчу комісію.

(частина тринадцята статті 36 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

14. Члени дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці включаються до списку виборців на цій виборчій дільниці на підставі рішення відповідної виборчої комісії щодо утворення дільничної виборчої комісії цієї спеціальної виборчої дільниці.

(частина чотирнадцята статті 36 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(стаття 36 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

15. У разі утворення спеціальної виборчої дільниці у винятковому випадку відповідно до частини десятої статті 20 цього Закону список виборців складається дільничною виборчою комісією не пізніше як за сім днів до дня виборів на підставі відомостей, поданих керівником відповідного закладу, установи, капітаном судна, командиром військової частини (формування). Зазначені відомості подаються не пізніше як за вісім днів до дня виборів в одному примірнику за підписом керівника закладу, установи, капітана судна, командира військової частини (формування) і засвідчуються відповідною печаткою. Після складення списку виборців на такій виборчій дільниці дільнична виборча комісія невідкладно передає відомості про виборців, включених до цього списку, органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням. Виборча комісія дільниці, утвореної на судні, що перебуває у плаванні під Державним Прапором України, чи на полярній станції України, може передавати зміст списку виборців за допомогою технічних засобів зв'язку відповідній окружній виборчій комісії, яка негайно передає їх органу ведення Державного реєстру виборців за своїм місцезнаходженням.

(статтю 36 доповнено частиною п'ятнадцятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 36¹. Порядок складання та уточнення списків виборців на закордонних виборчих дільницях

1. Орган ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України складає попередні списки виборців для кожної закордонної виборчої дільниці відповідно до [Закону України "Про Державний реєстр виборців"](#). Форма попереднього списку виборців встановлюється згідно з частиною другою статті 31 цього Закону.

2. До попереднього списку виборців на закордонній виборчій дільниці включаються громадяни України, яким виповнилося або на день голосування виповниться вісімнадцять років, які мають право голосу на виборах та виборча адреса яких знаходиться за межами України.

3. Один примірник попереднього списку виборців на паперовому та електронному носіях передаються Міністерством закордонних справ України до відповідних дільничних виборчих комісій не пізніше як за шістьнадцять днів до дня голосування. Другий примірник попереднього списку виборців на паперовому носії зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України.

4. Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці наступного дня після отримання попереднього списку виборців надає його для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

5. Ознайомлення громадян із попереднім списком виборців на закордонній виборчій дільниці здійснюється у порядку, встановленому статтею 32 цього Закону.

6. Виборець особисто може подати заяву щодо неправильностей у попередньому списку виборців на закордонній виборчій дільниці, до якої додаються необхідні документи (копії документів), до відповідної дільничної виборчої комісії не пізніше як за п'ять днів (за київським часом) до дня виборів.

7. Заява виборця, зазначена в частині шостій цієї статті, невідкладно передається через відповідну закордонну дипломатичну установу України органу ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України.

Закордонна дипломатична установа України копію такої заяви також передає органу ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України за допомогою технічних засобів зв'язку.

8. З урахуванням відомостей, поданих згідно із [Законом України "Про Державний реєстр виборців"](#), за наслідками розгляду заяв виборців орган ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України виготовляє уточнений список виборців.

Один примірник уточненого списку виборців на паперовому та електронному носіях передаються органом ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України дільничній виборчій комісії закордонної виборчої дільниці не пізніше як за два дні до дня голосування.

Другий примірник уточненого списку виборців на паперовому носії зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців у Міністерстві закордонних справ України.

9. У день голосування до уточненого списку виборців на закордонній виборчій дільниці можуть вноситися головою або заступником голови та секретарем цієї виборчої комісії виправлення неточностей та технічних описок у порядку, передбаченому частиною восьмою статті 35 цього Закону.

(Закон доповнено статтею 36¹ згідно із
Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
стаття 36¹ з роз'ясненнями Рішення Конституційного
Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009,
у редакції Закону України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 36². Список виборців для повторного голосування

1. Для проведення повторного голосування списки виборців, виготовлені органами ведення Державного реєстру виборців, передаються виборчим комісіям не пізніше як за два дні до дня повторного голосування.

Один примірник списку виборців передається дільничній виборчій комісії звичайної чи закордонної виборчої дільниці в порядку, передбаченому відповідно статтями 31, 36¹ цього Закону.

Другий примірник списку виборців зберігається в органі ведення Державного реєстру виборців.

2. Порядок виготовлення та передачі списку виборців для повторного голосування, а також форму такого списку встановлює Центральна виборча комісія.

3. Списки виборців для повторного голосування на спеціальних виборчих дільницях, крім виборчих дільниць, утворених в установах виконання покарань, виготовляються відповідними виборчими комісіями не пізніше як за два дні до дня повторного голосування на підставі відомостей, поданих керівниками відповідних закладів, установ, капітанами суден, командирами військових частин (формувань), де утворено такі виборчі дільниці.

4. До списку виборців для повторного голосування включаються громадяни України, яким виповнилося або на день повторного голосування виповниться вісімнадцять років.

5. Іменні запрошення, передбачені частиною другою статті 32 цього Закону, передаються органами ведення Державного реєстру виборців відповідним дільничним виборчим комісіям звичайних та закордонних виборчих дільниць невідкладно після їх утворення, однак не пізніше як за п'ять днів до дня повторного голосування.

Дільнична виборча комісія надсилає або доставляє в інший спосіб кожному виборцю іменне запрошення не пізніше як за три дні до дня повторного голосування.

(Закон доповнено статтею 36² згідно із
Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,

Розділ VI
ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРІВ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Стаття 37. Фінансування виборів Президента України

1. Витрати на підготовку та проведення виборів Президента України здійснюються виключно за рахунок коштів Державного бюджету України виділених на підготовку та проведення виборів Президента України та коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України.

(частина перша статті 37 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Кандидат на пост Президента України, зареєстрований Центральною виборчою комісією, для фінансування передвиборної агітації зобов'язаний утворити свій виборчий фонд, що формується в порядку, встановленому цим Законом.

3. Фінансування передвиборних агітаційних заходів чи матеріалів передвиборної агітації з джерел, не передбачених частиною другою цієї статті, незалежно від наявності погодження з партіями - суб'єктами виборчого процесу чи кандидатами на пост Президента України, забороняється.

(статтю 37 доповнено частиною третьою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

**Стаття 38. Фінансове забезпечення підготовки та проведення виборів
Президента України за рахунок коштів Державного бюджету України**

1. Фінансове забезпечення підготовки та проведення виборів Президента України за рахунок коштів Державного бюджету України здійснюється Центральною виборчою комісією, яка є головним розпорядником цих коштів.

2. Обсяг коштів для підготовки та проведення виборів Президента України за поданням Центральної виборчої комісії передбачається окремим рядком у законі про Державний бюджет України.

3. Витрати на підготовку та проведення виборів Президента України, у тому числі на друкування інформаційних плакатів кандидатів на пост Президента України, публікацію в засобах масової інформації їх передвиборних програм, оплату часу мовлення на радіо і телебаченні, здійснюються Центральною виборчою комісією та окружними виборчими комісіями відповідно до затверджених Центральною виборчою комісією кошторисів видатків у межах

коштів, передбачених на підготовку і проведення виборів у Державному бюджеті України.

Фінансування виборчих комісій закордонних виборчих дільниць здійснюється Центральною виборчою комісією через Міністерство закордонних справ України.

(частину третю статті 38 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Фінансування виготовлення виборчої документації органами ведення Державного реєстру виборців здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів Президента України, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України за поданням Центральної виборчої комісії.

(частину третю статті 38 доповнено абзацом третім згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Кошти на підготовку і проведення виборів Президента України, передбачені Державним бюджетом України, перераховуються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, Центральної виборчої комісії у триденний строк з дня початку виборчого процесу відповідно до розпису Державного бюджету України, погодженого з Центральною виборчою комісією за бюджетною програмою, за якою здійснюється фінансове забезпечення підготовки і проведення виборів Президента України.

(частина четверта статті 38 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Центральна виборча комісія затверджує середні норми видатків окружної виборчої комісії, а також середні норми видатків для потреб дільничних виборчих комісій, які повинні включати в себе, зокрема, витрати на майновий найм (оренду) приміщень виборчих комісій та оплату за використання матеріально-технічних засобів, а також оплату праці членів комісій.

6. Окружна виборча комісія у десятиденний строк з дня її утворення на основі середніх норм видатків складає єдиний кошторис видатків для підготовки і проведення виборів із включенням до нього власних видатків та видатків для потреб дільничних виборчих комісій територіального округу. Єдиний кошторис видатків затверджується Центральною виборчою комісією.

7. Фінансування виборчих комісій здійснюється в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики.

(частина сьома статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 р. N 5463-VI)

8. Окружна виборча комісія зобов'язана не пізніш як у семиденний строк з дня офіційного оголошення результатів виборів Президента України повернути не використані нею на підготовку та проведення виборів кошти Державного бюджету України на рахунок Центральної виборчої комісії. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, у триденний строк інформує Центральну виборчу комісію про повернення цих коштів на її рахунок.

(частина восьма статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 16.10.2012 р. N 5463-VI, від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Окружна виборча комісія в п'ятнадцятиденний строк з дня офіційного оголошення результатів виборів складає та подає до Центральної виборчої комісії фінансовий звіт про надходження та використання коштів Державного бюджету України на підготовку і проведення виборів Президента України у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією, за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів.

(частина дев'ята статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 16.10.2012 р. N 5463-VI, від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. Контроль за правильним та цільовим використанням коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку та проведення виборів Президента України, здійснюється Центральною виборчою комісією та відповідними органами державного фінансового контролю у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики.

(частина десята статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 р. N 5463-VI)

11. Частину одинадцяту статті 38 виключено

(згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 39. Матеріально-технічне забезпечення підготовки та проведення виборів Президента України

1. Органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи зобов'язані сприяти виборчим комісіям у реалізації їх повноважень: надавати їм необхідні приміщення відповідно до нормативів, що встановлюються цим Законом та прийнятими відповідно до нього актами Центральної виборчої комісії; забезпечувати їх охорону, а також охорону виборчих бюлетенів та іншої виборчої документації; надавати згідно із встановленими Центральною виборчою комісією нормами транспортні засоби, засоби зв'язку, обладнання, інвентар, оргтехніку, що підлягають поверненню після припинення повноважень виборчих комісій. Порядок оплати зазначених послуг та відшкодування встановлюється Кабінетом Міністрів України.

(частина перша статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Закупівля товарів, оплата робіт, послуг для підготовки і проведення виборів Президента України під час виборчого процесу здійснюються виборчими комісіями за рахунок коштів Державного бюджету України без застосування тендерних (конкурсних) процедур в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

(частина друга статті 39 у редакції Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 40. Оплата праці членів виборчих комісій

1. Робота члена виборчої комісії, який виконує свої повноваження у виборчій комісії на платній основі, оплачується у визначеному Кабінетом Міністрів України розмірі та в порядку, визначеному Центральною виборчою комісією, за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів.

(частина перша статті 40 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Оплата праці члена виборчої комісії, звільненого від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, не може бути нижчою від його середньої заробітної плати за основним місцем роботи. Оплата праці члена виборчої комісії, який є пенсіонером або особою, яка тимчасово не працює, не може бути нижчою від розміру мінімальної заробітної плати, встановленого на момент її нарахування.

(частина друга статті 40 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Членам виборчих комісій у межах загальної економії фонду оплати праці, передбаченого кошторисом видатків відповідної виборчої комісії на підготовку

та проведення виборів Президента України, може бути нарахована і виплачена одноразова грошова винагорода в **порядку**, встановленому Центральною виборчою комісією.

4. Робота членів виборчих комісій (у тому числі пенсіонерів та осіб, які тимчасово не працюють) у день виборів, у день повторного голосування і в дні встановлення підсумків голосування оплачується у розмірі та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

5. Робота осіб, зазначених у частині третій статті 25 та частині двадцятій статті 28 цього Закону, оплачується у розмірі та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України, за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів.

(частина п'ята статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Праця, пов'язана з організацією підготовки і проведення виборів Президента України, осіб, визнаних в установленому законом порядку безробітними, у складі окружних, дільничних виборчих комісій чи як спеціалістів, експертів та технічних працівників, зазначених у частині третій статті 25 та частині двадцятій статті 28 цього Закону, не є підставою для зняття цих осіб з обліку в державній службі зайнятості як таких, що шукають роботу, або для припинення виплати їм допомоги по безробіттю та інших видів соціальної допомоги. Оплата праці членів виборчих комісій чи осіб, зазначених у частині третій статті 25 та частині двадцятій статті 28 цього Закону, які є пенсіонерами, не може бути підставою для обмеження розміру отримуваної ними пенсії.

(статтю 40 доповнено частиною шостою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Оплата праці членів виборчої комісії, а також осіб, які залучаються до роботи в комісії, у тому числі в день голосування, дні встановлення підсумків голосування та результатів виборів, не може бути підставою для скасування, обмеження або зменшення їм та членам їх сімей, які проживають разом з ними, будь-яких видів соціальних виплат, пенсій, субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг тощо.

(статтю 40 доповнено частиною сьомою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 41. Виборчий фонд кандидата на пост Президента України

1. Виборчий фонд кандидата на пост Президента України має накопичувальний рахунок, на який надходять кошти для фінансування виборчої кампанії кандидата на пост Президента України, а також поточні рахунки, з яких здійснюється фінансування витрат на виборчу кампанію. На виборчі поточні

рахунки кошти надходять виключно з накопичувального рахунку виборчого фонду кандидата на пост Президента України.

2. Кандидат на пост Президента України відкриває один накопичувальний рахунок виборчого фонду в установі банку України у місті Києві і не більше одного поточного рахунку в установі банку в межах територіального виборчого округу.

3. Рахунки виборчого фонду кандидата у Президенти України відкриваються в установах банків в національній валюті.

4. Кандидат зобов'язаний відкрити накопичувальний рахунок свого виборчого фонду. Підставою для відкриття накопичувального рахунку виборчого фонду кандидата є копія рішення Центральної виборчої комісії про реєстрацію кандидата на пост Президента України. Підставою для відкриття поточного рахунку виборчого фонду кандидата є довідка установи банку про відкриття накопичувального рахунку виборчого фонду.

(частина четверта статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Порядок відкриття і закриття рахунків виборчого фонду кандидата на пост Президента України встановлюється Національним банком України за погодженням із Центральною виборчою комісією не пізніше як за вісімдесят три дні до дня виборів.

(частина п'ята статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

6. Витрачання коштів з поточного рахунку виборчого фонду здійснюється виключно у безготівковій формі.

7. Послуги установи банку, пов'язані з відкриттям і закриттям рахунків виборчого фонду та з функціонуванням рахунків, надаються безоплатно. Установа банку за користування коштами, що знаходяться на рахунках виборчого фонду, відсотки не нараховує і не сплачує.

8. Установа банку не пізніше наступного робочого дня після дня відкриття рахунку виборчого фонду кандидата повідомляє Центральну виборчу комісію про відкриття рахунку та його реквізити.

9. Інформація про відкриття накопичувального рахунку відповідного виборчого фонду та його реквізити одноразово публікується Центральною виборчою комісією в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів. Подальша інформація про реквізити накопичувального рахунку

виборчого фонду публікується у друкованих засобах масової інформації за рахунок коштів відповідного виборчого фонду.

10. Витрачання коштів з поточних рахунків виборчого фонду припиняється о 18 годині останньої п'ятниці перед днем виборів або днем повторного голосування.

(частина десята статті 41 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. У разі призначення повторного голосування використання коштів виборчих фондів кандидатів, включених до виборчих бюлетенів для повторного голосування, поновлюється з дня прийняття рішення про їх включення до виборчого бюлетеня для повторного голосування.

12. Рахунки виборчого фонду закриваються установами банків на п'ятнадцятий день після дня офіційного оголошення результатів виборів, а для кандидатів, не включених до виборчого бюлетеня для повторного голосування, - з дня опублікування рішення про призначення повторного голосування.

(частина дванадцята статті 41 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

13. Арешт коштів на рахунках виборчого фонду до дня виборів або дня повторного голосування не дозволяється.

14. Закриття рахунків, зупинення операцій по рахунках виборчого фонду раніше, ніж у строк, встановлений частиною десятою цієї статті, не допускається.

(статтю 41 доповнено частиною чотирнадцятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 42. Розпорядники рахунків виборчого фонду

1. Кандидат на пост Президента України призначає з числа своїх довірених осіб не більше двох розпорядників накопичувального рахунку виборчого фонду, які мають виключне право на розпорядження згідно із законами України коштами, які надходять на накопичувальний рахунок. Розпорядники накопичувального рахунку виборчого фонду зобов'язані вести облік надходження та розподілу коштів, що надходять на накопичувальний рахунок виборчого фонду, між поточними рахунками.

2. Кандидат на пост Президента України призначає по одному розпоряднику поточного рахунку виборчого фонду у відповідному територіальному окрузі, який має виключне право на розпорядження коштами з відповідного поточного рахунку виборчого фонду. Розпорядники поточних рахунків забезпечують додержання фінансової дисципліни та цільове використання коштів виборчого

фонду, ведуть облік використання коштів відповідного поточного рахунку виборчого фонду.

3. Установа банку, в якій відкрито накопичувальний або поточний рахунок виборчого фонду, надає розпорядникові потижнево або за його зверненням відомості про розміри та джерела внесків, що надійшли на рахунки виборчого фонду, рух коштів, а також їх залишки на рахунках.

4. Розпорядник поточного рахунку виборчого фонду зобов'язаний не пізніше як на сьомий день після дня виборів (дня повторного голосування) подати розпоряднику накопичувального рахунку виборчого фонду фінансовий звіт про використання коштів відповідного поточного рахунку виборчого фонду.

5. Розпорядник коштів накопичувального рахунку виборчого фонду не пізніше як на п'ятнадцятий день після дня виборів (у разі включення кандидата до виборчого бюлетеня для повторного голосування - не пізніше як на п'ятнадцятий день після дня повторного голосування) подає до Центральної виборчої комісії фінансовий звіт (на паперових носіях та в електронному вигляді) про надходження та використання коштів виборчого фонду.

(частина п'ята статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. **Форма фінансового звіту** встановлюється Центральною виборчою комісією не пізніше як за вісімдесят днів до дня виборів.

7. Аналіз фінансових звітів здійснює Центральна виборча комісія. У разі виявлення в ході аналізу фінансових звітів ознак порушення вимог цього Закону Центральна виборча комісія повідомляє відповідні правоохоронні органи для перевірки і реагування відповідно до закону.

(статтю 42 доповнено частиною сьомою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 43. Порядок формування виборчого фонду та використання його коштів

1. Виборчий фонд кандидата на пост Президента України формується за рахунок його власних коштів, коштів партії, яка висунула кандидата, а також добровільних внесків фізичних осіб.

(частина перша статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Частина другу статті 43 виключено

(згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

3. Добровільний внесок фізичної особи до виборчого фонду одного кандидата на пост Президента України не може перевищувати чотирьохсот мінімальних розмірів заробітної плати. Не підлягають обмеженням за сумою і кількістю перерахувань власні кошти кандидата на пост Президента України, а також власні кошти партії, яка висунула кандидата, що перераховуються на накопичувальний рахунок.

(частина третя статті 43 у редакції
Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Інші обмеження, у тому числі фінансового та банківського законодавства, ніж встановлені цією статтею, до формування виборчого фонду кандидата на пост Президента України не застосовуються.

(частину третю статті 43 доповнено абзацом другим
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Забороняється робити добровільні внески до виборчого фонду:

- 1) іноземцям та особам без громадянства;
- 2) анонімним жертводавцям (без зазначення в платіжному документі відомостей, передбачених частиною п'ятою цієї статті).

5. Добровільний внесок фізичної особи до виборчого фонду приймається установою банку або відділенням зв'язку за умови подання нею одного з документів, зазначених у частині другій статті 2 цього Закону. У платіжному документі при цьому обов'язково зазначаються прізвище, ім'я, по батькові, дата народження та адреса місця постійного проживання особи.

(частина п'ята статті 43 у редакції Закону
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Добровільний внесок перераховується установою банку або переказується відділенням зв'язку на накопичувальний рахунок виборчого фонду не пізніше наступного робочого дня з дня отримання відповідного платіжного документа. Загальний строк безготівкового перерахування внеску на рахунок виборчого фонду не повинен перевищувати двох банківських днів.

7. Розпорядник накопичувального рахунку виборчого фонду має право відмовитися від внеску фізичної особи, про що він подає відповідну заяву та платіжний документ до установи банку, в якій відкрито накопичувальний рахунок виборчого фонду. Цей внесок повертається фізичній особі за рахунок внеску, а в разі неможливості такого повернення зараховується до Державного бюджету України.

8. У разі надходження добровільного внеску фізичної особи, який перевищує розмір, встановлений частиною третьою цієї статті, сума, що перевищує встановлений розмір внеску, на підставі відповідної заяви та платіжного документа, поданих розпорядником накопичувального рахунку виборчого фонду, повертається фізичній особі установою банку, в якій відкрито рахунок виборчого фонду, за рахунок цих коштів, а в разі неможливості такого повернення перераховується до Державного бюджету України.

9. Розпорядник накопичувального рахунку виборчого фонду зобов'язаний відмовитися від внеску фізичної особи, яка відповідно до цього Закону не має права робити такого внеску, якщо розпоряднику про це відомо. На підставі заяви розпорядника накопичувального рахунку про відмову від внеску з цієї причини установа банку, в якій відкрито рахунок виборчого фонду, перераховує такий внесок до Державного бюджету України. Якщо розпоряднику накопичувального рахунку стало відомо про те, що фізична особа, яка зробила внесок, не мала на це права, він зобов'язаний протягом трьох днів від дня, коли йому стало про це відомо, відмовитися від цього внеску, перерахувавши відповідні кошти до Державного бюджету України.

10. Контроль за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів вибірково здійснюється Центральною виборчою комісією та установою банку, в якій відкрито рахунок виборчого фонду, відповідно до порядку, встановленого Центральною виборчою комісією спільно з Національним банком України та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері надання послуг поштового зв'язку, не пізніше як за вісімдесят три дні до дня голосування. Установа банку, в якій відкрито рахунок виборчого фонду, надає відповідній виборчій комісії інформацію про надходження та використання коштів виборчого фонду.

(частина десята статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, від 16.10.2012 р. N 5463-VI, у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. Кошти виборчого фонду, не використані кандидатом на пост Президента України, висунутим партією, за його письмовою заявою, яка засвідчується у встановленому законом порядку і подається не пізніше як на десятий день після офіційного оголошення підсумків голосування, у п'ятиденний строк з дня надходження такої заяви перераховуються на поточний банківський рахунок відповідної партії. У разі неподання у цей строк кандидатом такої заяви невикористані кошти виборчого фонду перераховуються установою банку у безспірному порядку до Державного бюджету України на п'ятнадцятий день з дня офіційного оголошення Центральною виборчою комісією результатів виборів або (для кандидатів, не включених до виборчого бюлетеня для повторного голосування) опублікування рішення про призначення повторних виборів. Кошти виборчого фонду, не використані кандидатом на пост

Президента України, висунутим шляхом самовисування, не пізніш як на десятий день після офіційного оголошення підсумків голосування перераховуються до Державного бюджету України.

(частина одинадцята статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

12. У разі скасування рішення про реєстрацію кандидата на пост Президента України залишки коштів його виборчого фонду не раніше ніж на десятий день з дня оголошення відповідного рішення у безспірному порядку перераховуються до Державного бюджету України.

(частина дванадцята статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

13. Внесок, що надійшов до виборчого фонду після дня виборів (у разі включення кандидата до виборчого бюлетеня для повторного голосування - після дня повторного голосування), повертається установою банку відповідній фізичній особі за рахунок внеску, а в разі неможливості такого повернення перераховується до Державного бюджету України.

14. Дані про розміри виборчих фондів кандидатів на пост Президента України та фінансові звіти про використання їх коштів публікуються Центральною виборчою комісією у газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр", а також розміщуються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії не пізніш як на вісімнадцятий день після дня виборів.

(частина чотирнадцята статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Розділ VII **ВИСУВАННЯ І РЕЄСТРАЦІЯ КАНДИДАТІВ НА ПОСТ ПРЕЗИДЕНТА** **УКРАЇНИ**

Стаття 44. Загальний порядок висування кандидатів на пост Президента **України**

1. Висування кандидатів на пост Президента України партіями та самовисування розпочинається з першого дня виборчого процесу.

(частина перша статті 44 у редакції
Законів України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Кандидат на пост Президента України може бути висунутим та зареєстрованим тільки від однієї партії.

(частина друга статті 44 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 45. Виключена

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 46. Виключена

(стаття 46 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI),
виключена згідно із Законом
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 47. Порядок висування кандидатів партіями

(назва статті 47 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

1. Партія може висунути одного кандидата на пост Президента України.

(частина перша статті 47 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Партія може висунути кандидатом на пост Президента України особу, яка є членом цієї партії, або позапартійного громадянина, який відповідно до статті 9 цього Закону має право бути обраним Президентом України.

(частина друга статті 47 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Частина третю статті 47 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Висунення кандидата на пост Президента України партією здійснюється на з'їзді (зборах, конференції) відповідно до статуту цієї партії.

(частина четверта статті 47 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Особа може бути висунута кандидатом на пост Президента України лише однією партією за згодою кандидата.

(частина п'ята статті 47 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. У протоколі з'їзду (зборів, конференції) партії зазначаються: дата його проведення, порядок денний, відомості про особу, висунуту кандидатом на пост Президента України (прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць і рік народження, громадянство, партійність, посада (заняття), місце роботи і місце постійного проживання), підсумки голосування щодо кандидата на пост Президента України. Протокол підписується головою на з'їзді (зборах, конференції) та скріплюється печаткою партії.

(частина шоста статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Частину сьому статті 47 виключено

(згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Про час і місце проведення з'їзду (зборів, конференції) з метою висунення кандидата на пост Президента України заздалегідь повідомляються засоби масової інформації. Порядок акредитації представників засобів масової інформації на такому з'їзді (зборах, конференції) визначається організаторами заходу.

(частина восьма статті 47 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 48. Порядок самовисування

1. Громадянин України, який відповідно до статті 9 цього Закону може бути обраним Президентом України, особисто подає до Центральної виборчої комісії засвідчену в установленому законом порядку заяву про самовисування кандидатом на пост Президента України.

2. У заяві про самовисування на пост Президента України мають міститися згода на оприлюднення біографічних відомостей і [декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру](#) відповідно до статті 50 цього Закону, зобов'язання в разі обрання передати у порядку, встановленому законом, протягом місяця після офіційного оголошення результатів виборів в управлінні іншій особі належні йому підприємства та корпоративні права і припинити діяльність чи скласти представницький мандат, які відповідно до [Конституції України](#) та законів України несумісні з зайняттям посту Президента України.

(частина друга статті 48 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 02.12.2010 р. N 2756-VI, від 24.04.2012 р. N 4661-VI, від 17.05.2012 р. N 4711-VI, у редакції Закону України

від 02.10.2012 р. N 5314-VI,
із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. До заяви додаються документи, передбачені частиною першою статті 51 цього Закону.

Стаття 49. Грошова застава

1. Грошова застава вноситься партією, яка висунула кандидата на пост Президента України, або кандидатом на пост Президента України у безготівковому порядку на спеціальний рахунок Центральної виборчої комісії (після початку виборчого процесу та до подання документів Центральній виборчій комісії для реєстрації) у розмірі два мільйони п'ятсот тисяч гривень.

(частина перша статті 49 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Грошова застава повертається суб'єкту її внесення (партії чи кандидату на пост Президента України) у разі, якщо відповідного кандидата визнано обраним Президентом України або включено до виборчого бюлетеня для повторного голосування. В інших випадках грошова застава не повертається і перераховується до Державного бюджету України.

(частина друга статті 49 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(стаття 49 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

3. У разі прийняття Центральною виборчою комісією рішення про відмову в реєстрації кандидата на пост Президента України, внесена грошова застава у п'ятиденний строк з дня його прийняття перераховується суб'єкту її внесення (відповідно на рахунок партії або рахунок, зазначений кандидатом на пост Президента України).

(статтю 49 доповнено частиною третьою згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 50. Декларування майнового стану, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру кандидатом на пост Президента України

(назва статті 50 у редакції Законів
України від 24.04.2012 р. N 4661-VI,
від 17.05.2012 р. N 4711-VI)

1. Декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за рік, що передує року початку виборчого процесу, подається кандидатом на

пост Президента України (на паперових носіях та в електронному вигляді) за формою, встановленою [Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції"](#).

(частина перша статті 50 у редакції
Законів України від 24.04.2012 р. N 4661-VI,
від 17.05.2012 р. N 4711-VI,
із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, за дорученням Центральної виборчої комісії надає інформацію про результати перевірки відомостей, зазначених у декларації. Помилки і неточності, виявлені в декларації, підлягають виправленню і не є підставою для відмови в реєстрації кандидата на пост Президента України.

(частина друга статті 50 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 16.10.2012 р. N 5463-VI)

3. Центральна виборча комісія у триденний строк після реєстрації кандидата на пост Президента України публікує декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру кожного кандидата в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр", а також розміщує на офіційному сайті Центральної виборчої комісії.

(частина третя статті 50 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 17.05.2012 р. N 4711-VI)

(стаття 50 у редакції Закону
України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

Стаття 51. Реєстрація кандидата на пост Президента України

1. Центральна виборча комісія реєструє кандидата на пост Президента України за умови отримання таких документів:

1) анкети кандидата на пост Президента України за [формою](#), встановленою Центральною виборчою комісією (заповнюється кандидатом особисто);

2) автобіографії особи, висунутої кандидатом на пост Президента України (на паперовому носіїві та в електронному вигляді), обсягом до двох тисяч друкованих знаків, що обов'язково повинна містити: прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць, рік і місце народження, відомості про громадянство, освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (в тому числі на виборних посадах), партійність, склад сім'ї, адресу місця проживання із зазначенням часу проживання в Україні, відомості про судимість, не погашену і не зняту у встановленому законом порядку;

(пункт 2 частини першої статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) передвиборної програми кандидата, викладеної державною мовою, обсягом до дванадцяти тисяч друкованих знаків (на паперовому носіїві та в електронному вигляді);

(пункт 3 частини першої статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4) документа про внесення грошової застави відповідно до статті 49 цього Закону;

5) декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру відповідно до статті 50 цього Закону;

(пункт 5 частини першої статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 02.12.2010 р. N 2756-VI, від 24.04.2012 р. N 4661-VI, у редакції Закону України від 17.05.2012 р. N 4711-VI)

6) ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України кандидата на пост Президента України та сторінок, де зазначаються відомості про його місце проживання відповідно до [Закону України "Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні"](#);

(пункт 6 частини першої статті 51 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7) чотири фотографії кандидата на пост Президента України розміром 4 x 6 сантиметрів, а також дві фотографії кандидата на пост Президента України розміром 9 x 13 сантиметрів, на паперових носіях та в електронному вигляді.

(частину першу статті 51 доповнено пунктом 7 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Для реєстрації кандидатом у Президенти України особи, висунутої партією, крім документів, передбачених частиною першою цієї статті, подаються також такі документи:

(абзац перший частини другої статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

1) рішення вищого керівного органу партії, прийняте відповідно до її статуту, про висунування кандидата на пост Президента України, яке містить прізвище, ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності) особи, висунутої кандидатом на

пост Президента України, та яке засвідчене підписом керівника партії і скріплене печаткою партії;

(пункт 1 частини другої статті 51 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2) копії свідоцтва про реєстрацію партії та її статуту, засвідчені безоплатно центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, після початку виборчого процесу;

(пункт 2 частини другої статті 51 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) пункт 3 частини другої статті 51 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4) пункт 4 частини другої статті 51 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5) пункт 5 частини другої статті 51 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

б) заява особи, висунутої кандидатом, про згоду балотуватися кандидатом на пост Президента України від цієї партії та у зв'язку з цим на оприлюднення біографічних відомостей та [декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру](#) відповідно до статті 50 цього Закону, зобов'язання в разі обрання передати у порядку, встановленому законом, протягом місяця після офіційного оголошення результатів виборів в управління іншій особі належні йому підприємства та корпоративні права і припинити діяльність чи скласти представницький мандат, які відповідно до [Конституції України](#) та законів України несумісні з зайняттям посту Президента України.

(пункт 6 частини другої статті 51 із змінами, внесеними
згідно із Законами України від 02.12.2010 р. N 2756-VI,
від 24.04.2012 р. N 4661-VI,
від 17.05.2012 р. N 4711-VI,
у редакції Закону України
від 02.10.2012 р. N 5314-VI,
із змінами, внесеними згідно із Законом
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Центральна виборча комісія видає кандидату на пост Президента України (висунутому партією або шляхом самовисування) або уповноваженому представнику партії, який подав документи, зазначені у частинах першій та другій цієї статті, довідку про їх прийняття. Довідка має містити перелік прийнятих документів, число, місяць і рік, а також час їх прийняття, посаду і прізвище особи, яка прийняла документи.

(частина третя статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Частину четверту статті 51 виключено

(згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Подання документів до Центральної виборчої комісії для реєстрації кандидатів закінчується за п'ятдесят п'ять днів до дня виборів.

(частина п'ята статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Особа, висунута кандидатом на пост Президента України, має право до дня реєстрації її кандидатом відкликати свою заяву про самовисунення чи про згоду балотуватися кандидатом на пост Президента України від відповідної партії. Повторна заява особи про самовисунення чи про згоду балотуватися на виборах Президента України від цієї партії не приймається.

(частина шоста статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. У разі реєстрації кандидата уповноваженому представнику партії або кандидата на пост Президента України не пізніше наступного дня видається копія постанови про реєстрацію. Кандидату на пост Президента України не пізніш як у триденний строк з дня прийняття рішення про його реєстрацію видається посвідчення кандидата на пост Президента України за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Рішення про реєстрацію кандидата на пост Президента України у цей же строк оприлюднюється в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр".

(частина сьома статті 51 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Частину восьму статті 51 виключено

(згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Центральна виборча комісія приймає рішення про реєстрацію кандидата на пост Президента України або відмову у реєстрації кандидата на пост Президента України протягом п'яти днів з дня прийняття документів, передбачених цією статтею.

(частина дев'ята статті 51 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. Центральна виборча комісія закінчує реєстрацію кандидатів на пост Президента України не пізніше ніж за п'ятдесят днів дні до дня виборів.

(частина десята статті 51 із змінами, внесеними
згідно із Законами України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. Перелік кандидатів на пост Президента України, зареєстрованих Центральною виборчою комісією, із зазначенням прізвища, імені, по батькові, року народження, освіти, місця постійного проживання, основного місця роботи (заняття), посади, партійності, суб'єкта висування у п'ятиденний строк після закінчення реєстрації кандидатів оприлюднюється Центральною виборчою комісією в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" та розміщується на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

(частина одинадцята статті 51 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

12. Частина дванадцяті статті 51 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 52. Відмова у реєстрації кандидата на пост Президента України

1. Центральна виборча комісія відмовляє у реєстрації кандидата на пост Президента України у разі:

1) порушення встановленого цим Законом порядку висування кандидата;

(пункт 1 частини першої статті 52 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2) встановлення нею наявності у передвиборній програмі кандидата положень, спрямованих на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

(пункт 2 частини першої статті 52 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) відсутності документів, зазначених у статтях 48 або 51 цього Закону;

(пункт 3 частини першої статті 52 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4) припинення громадянства України або невиходу із громадянства іншої держави особою, висунутою кандидатом на пост Президента України;

5) виїзд особи, висунутої кандидатом, за межі України для постійного проживання;

6) визнання особи, висунутої кандидатом, недієздатною;

(пункт 6 частини першої статті 52 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7) виявлення інших відповідно до частин другої та третьої [статті 103 Конституції України](#) обставин, які позбавляють особу, висунуту кандидатом на пост Президента України, права бути обраною Президентом України.

(пункт 7 частини першої статті 52 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Помилки і неточності, виявлені в поданих кандидатами на реєстрацію документах, підлягають виправленню і не є підставою для відмови в реєстрації кандидата на пост Президента України.

(частину першу статті 52 доповнено абзацом
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Рішення про відмову в реєстрації кандидата повинно містити вичерпні підстави відмови. Копія цього рішення не пізніше наступного дня після його прийняття видається уповноваженому представнику відповідної партії (кандидата) або кандидату.

(частина друга статті 52 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Частину третю статті 52 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Частину четверту статті 52 виключено

(частина четверта статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, виключена згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 53. Виключена.

(згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 54. Виключена.

(згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 55. Виключена.

(згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 56. Скасування рішення про реєстрацію кандидата на пост Президента України

1. Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації кандидата на пост Президента України у разі:

(положення абзацу першого частини першої статті 56 визнано таким, що відповідає [Конституції України](#) (є конституційним), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

1) звернення кандидата на пост Президента України у будь-який час після його реєстрації, однак не пізніше ніж за двадцять три дні до дня виборів та не пізніше як за тринадцять днів до дня повторного голосування, з письмовою заявою про відмову від балотування;

(пункт 1 частини першої статті 56 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2) пункт 2 частини першої статті 56 виключено

(згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) припинення громадянства України кандидата на пост Президента України;

4) вибуття кандидата на пост Президента України за межі України для постійного проживання;

5) визнання кандидата на пост Президента України недієздатним.

(пункт 5 частини першої статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

У разі надходження звернення, зазначеного у пункті 1 цієї частини, Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації кандидата на пост Президента України не пізніше як за двадцять два дні до дня виборів, а при проведенні повторного голосування - не пізніше як за дванадцять днів до дня повторного голосування.

(частину першу статті 56 доповнено абзацом сьомим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

У разі надходження звернення, зазначеного у пункті 1 цієї частини, пізніше як за двадцять три дні до дня виборів або пізніше як за тринадцять днів до дня повторного голосування, таке звернення Центральною виборчою комісією не розглядається, рішення по ньому не приймається.

(частину першу статті 56 доповнено абзацом восьмим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Рішення Центральної виборчої комісії про скасування реєстрації кандидата на пост Президента України оприлюднюється в державних засобах масової інформації та на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

(положення частини другої статті 56 визнано такими, що відповідають [Конституції України](#) (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

(частина друга статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Центральна виборча комісія оголошує попередження кандидату на пост Президента України та партії, яка його висунула, у разі:

(абзац перший частини третьої статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

1) встановлення судом у порядку, встановленому законом, факту підкупу виборців або членів виборчих комісій кандидатом на пост Президента України,

його довіреною особою, посадовою особою партії, яка висунула кандидата, а також на прохання кандидата або за дорученням кандидата або партії, яка його висунула, - іншою особою;

(пункт 1 частини третьої статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2) встановлення судом у порядку, встановленому законом, факту надання під час виборчого процесу виборцям або членам виборчих комісій грошей чи безоплатно або на пільгових умовах товарів, робіт, послуг, цінних паперів, кредитів, лотерей, інших матеріальних цінностей організацією, засновником, власником або членом керівного органу якої є кандидат на пост Президента України, посадова особа партії, яка висунула кандидата;

(пункт 2 частини третьої статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) встановлення судом у порядку, встановленому законом, факту використання кандидатом при фінансуванні передвиборної агітації, крім коштів свого виборчого фонду, інших коштів;

4) якщо кандидат на пост Президента України, який займає посаду, у тому числі за сумісництвом, в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим чи в органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, у закладах, установах, організаціях, у військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, залучав або використовував для проведення передвиборної агітації підлеглих йому осіб, службовий транспорт, зв'язок, устаткування, приміщення, інші об'єкти та ресурси за місцем роботи;

(пункт 4 частини третьої статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5) пункт 5 частини третьої статті 56 виключено

(згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6) у разі проведення кандидатом на пост Президента України, партією, яка висунула кандидата на пост Президента України, прямої чи опосередкованої передвиборної агітації поза строками, встановленими статтею 57 цього Закону.

(пункт 6 частини третьої статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7) пункт 7 частини третьої статті 56 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Рішення Центральної виборчої комісії про оголошення попередження кандидату на пост Президента України чи партії оприлюднюється в державних засобах масової інформації та на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

(частина четверта статті 56 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Центральна виборча комісія розглядає питання про скасування реєстрації кандидата на пост Президента України чи про оголошення кандидату або партії попередження у присутності кандидата на пост Президента України або уповноваженого представника партії, яка висунула цього кандидата. Про час розгляду цього питання зазначені особи повідомляються не пізніше як у день, що передує дню розгляду. У разі відсутності зазначених осіб без поважних причин, а при розгляді цього питання менше як за три дні до дня виборів чи дня повторного голосування незалежно від причини це питання розглядається Центральною виборчою комісією за відсутності зазначених осіб.

(положення частини п'ятої статті 56 визнано такими, що відповідають [Конституції України](#) (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

(частина п'ята статті 56 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. У випадках порушень, зазначених у частині третій цієї статті, за які законом встановлено кримінальну або адміністративну відповідальність, Центральна виборча комісія звертається до відповідних правоохоронних органів для перевірки і реагування відповідно до законів України.

7. Центральна виборча комісія доводить до відома кандидата на пост Президента України та партії, яка його висунула, рішення про скасування реєстрації кандидата або про оголошення йому попередження не пізніше як наступного дня з дня його прийняття та надає кандидату на пост Президента України, його уповноваженому представнику у Центральній виборчій комісії або представнику партії, яка його висунула, копію цього рішення у той же строк. Якщо зазначене рішення прийнято напередодні дня виборів чи дня повторного голосування, копія цього рішення видається зазначеним у цій частині особам невідкладно.

(частина сьома статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 13.03.2014 р. N 879-VII, від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. У разі смерті кандидата на пост Президента України або визнання його безвісно відсутнім Центральна виборча комісія оголошує його таким, що вибув з балотування. Це рішення оприлюднюється в засобах масової інформації не пізніше наступного дня після його прийняття, але не пізніш як за один день до дня виборів.

(стаття 56 з роз'ясненнями Рішення Конституційного Суду України від 24.03.2005 р. N 3-рп/2005, у редакції Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Розділ VII¹ Інформаційне забезпечення виборів

Стаття 56¹. Основні засади інформаційного забезпечення виборів

1. Виборцям забезпечується можливість доступу до різнобічної, об'єктивної та неупередженої інформації, потрібної для здійснення усвідомленого, поінформованого, вільного вибору.

2. Інформація, що міститься у документах, поданих до Центральної виборчої комісії для реєстрації кандидатів на пост Президента України, є відкритою. На офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії оприлюднюються відомості про прізвище, власне ім'я (всі власні імена) та по батькові (за наявності), число, місяць, рік і місце народження, громадянство із зазначенням часу проживання на території України, відомості про посаду (заняття), місце роботи, партійність, місце проживання, суб'єкта висування кожного кандидата на пост Президента України.

3. Виборчі комісії, засоби масової інформації та інформаційні агентства, органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, об'єднання громадян та інші особи при поширенні інформації про вибори, яка не є передвиборною агітацією відповідно до статті 58 цього Закону, зобов'язані дотримуватися об'єктивності, неупередженості, збалансованості, достовірності, повноти і точності інформації.

Стаття 56². Загальне інформаційне забезпечення виборів

1. Загальне інформаційне забезпечення виборів включає інформування виборців про:

1) виборчі права громадян та способи їх здійснення і захисту;

- 2) можливість та процедури перевірки включення себе та інших виборців до Державного реєстру виборців та списків виборців на виборчих дільницях;
- 3) можливість та порядок зміни виборцю місця голосування (виборчої дільниці) без зміни виборчої адреси;
- 4) адресу місцезнаходження окружної та дільничної виборчих комісій виборчої дільниці, до яких належить виборча адреса виборця;
- 5) адресу приміщення для голосування, дату та час голосування;
- 6) підстави та процедури отримання можливості голосувати за місцем перебування;
- 7) процедуру голосування та спосіб заповнення виборчого бюлетеня;
- 8) право на оскарження порушень своїх виборчих прав та способи здійснення цього права;
- 9) відповідальність за порушення законодавства про вибори.

2. Центральна виборча комісія не пізніше як за сто днів до дня чергових виборів Президента України оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті інформацію, що стосується загального інформаційного забезпечення відповідних виборів.

3. На розповсюдження інформаційних матеріалів, які належать до загального інформаційного забезпечення виборів, поширюється законодавство про соціальну рекламу.

Стаття 56³. Спеціальне інформаційне забезпечення виборів

1. Спеціальне інформаційне забезпечення виборів передбачає інформування виборців про:

- 1) зареєстрованих кандидатів на пост Президента України та суб'єктів їх висування;
- 2) передвиборні програми кандидатів на пост Президента України;
- 3) рахунки виборчих фондів кандидатів на пост Президента України, максимальний розмір добровільного внеску та спосіб, у який робиться добровільний внесок;
- 4) винесення попередження та скасування реєстрації (вибуття) кандидата на пост Президента України;
- 5) факти та події, пов'язані з виборчим процесом.

2. Засоби масової інформації, інформаційні агентства можуть брати участь у спеціальному інформаційному забезпеченні виборів на замовлення Центральної виборчої комісії чи окружної виборчої комісії, а щодо відомостей, зазначених у пункті 5 частини першої цієї статті, - з власної ініціативи з дотриманням вимог цього Закону.

Стаття 56⁴. Інформаційні плакати

1. Центральна виборча комісія за рахунок коштів, що виділяються з Державного бюджету України на підготовку і проведення виборів, забезпечує виготовлення не пізніш як за двадцять шість днів до дня виборів інформаційних плакатів кандидатів на пост Президента України, зареєстрованих Центральною виборчою комісією, із розрахунку по два примірники на кожен виборчу дільницю. Інформаційний плакат повинен містити передвиборчу програму кандидата на пост Президента України, подану ним до Центральної виборчої комісії при реєстрації, із зазначенням прізвища, імені, по батькові, року народження, посади (заняття), місця роботи та проживання, партійності кандидата, а також фотографію кандидата, подану ним при реєстрації (розміром 9 x 13 сантиметрів). Форма, розмір та поліграфічне виконання інформаційних плакатів встановлюються Центральною виборчою комісією.

2. Центральна виборча комісія погоджує з кандидатом на пост Президента України або його уповноваженим представником текст інформаційного плаката.

3. Виготовлені інформаційні плакати кандидатів на пост Президента України з розрахунку по два примірники кожного плаката на кожен виборчу дільницю у встановленому Центральною виборчою комісією порядку передаються відповідним виборчим комісіям на виборчі дільниці не пізніш як за п'ятнадцять днів до дня виборів.

Стаття 56⁵. Засади участі засобів масової інформації та інформаційних агентств в інформаційному забезпеченні виборів

1. Під час виборчого процесу засоби масової інформації розміщують інформаційні матеріали на замовлення Центральної виборчої комісії на підставі відповідного договору.

2. Інформаційні агентства та засоби масової інформації поширюють повідомлення про перебіг виборчого процесу, події, пов'язані із виборами, базуючись на засадах достовірності, повноти і точності, об'єктивності інформації та її неупередженого подання.

3. Засоби масової інформації мають збалансовано висвітлювати коментарі всіх партій - суб'єктів виборчого процесу та кандидатів на пост Президента України щодо подій, пов'язаних із виборами.

Стаття 56⁶. Особливості поширення інформації про результати опитування громадської думки, пов'язаного з виборами

1. Підприємства, заклади, установи та організації, що проводять опитування громадської думки, мають право оприлюднювати результати опитування, пов'язаного з виборами, з обов'язковим зазначенням часу його проведення, території, яку охоплювало опитування, розміру та способу формування соціологічної вибірки опитаних, методу опитування, точного формулювання питань, можливої статистичної похибки.
2. Інформаційні агентства, засоби масової інформації у разі поширення результатів опитування громадської думки, пов'язаного з виборами, зобов'язані зазначати повну назву організації, що проводила опитування, замовників опитування, а також інші відомості, зазначені у частині першій цієї статті.
3. Забороняється оприлюднення чи поширення в інший спосіб результатів опитування громадської думки, пов'язаного з виборами, в тому числі щодо партій - суб'єктів виборчого процесу та кандидатів на пост Президента України, протягом останніх двох днів перед днем виборів (перед днем повторного голосування).
4. Забороняється оприлюднення в день виборів (в день повторного голосування) результатів опитування виборців щодо їх волевиявлення під час голосування до його закінчення.
5. Способи проведення опитувань виборців щодо їх волевиявлення під час голосування повинні забезпечувати збереження таємниці голосування опитуваного виборця.
6. У разі оприлюднення телерадіоорганізацією результатів інтерактивного опитування аудиторії, що проводиться під час передачі, пов'язаної з виборами або за участю кандидатів на пост Президента України, учасникам передачі забороняється коментувати результати таких опитувань або іншим чином посилатися на них. Протягом всього часу оприлюднення результатів інтерактивного опитування аудиторії повинно супроводжувати текстове повідомлення "Це опитування відображає думку лише цієї аудиторії", яке має демонструватися на екрані (для телепередач) у формі, сприйнятній для глядача, чи бути озвученим (для радіопередач) чітким текстом диктора або ведучого передачі безпосередньо перед і після оприлюднення зазначених результатів.

(Закон доповнено розділом VII¹ згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Розділ VIII ПЕРЕДВИБОРНА АГІТАЦІЯ

Стаття 57. Строки проведення передвиборної агітації

1. Передвиборна агітація розпочинається кандидатом на пост Президента України наступного дня після дня його реєстрації Центральною виборчою комісією і закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем виборів.

(частина перша статті 57 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Передвиборна агітація закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем виборів.

3. Агітація перед повторним голосуванням розпочинається з дня, наступного після призначення повторного голосування, і закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем повторного голосування.

4. Передвиборна агітація у період виборчого процесу поза строками, встановленими у цій статті, забороняється.

Стаття 58. Форми і засоби передвиборної агітації

1. Передвиборна агітація - це здійснення будь-якої діяльності з метою спонукання виборців голосувати за або не голосувати за певного кандидата на пост Президента України. Передвиборна агітація може здійснюватися у будь-якій формі та будь-якими засобами, що не суперечать [Конституції України](#) та законам України.

Передвиборна агітація може проводитися у таких формах:

- 1) проведення зборів громадян, інших зустрічей з виборцями;
- 2) проведення мітингів, походів, демонстрацій, пікетів;
- 3) проведення публічних дебатів, дискусій, "круглих столів", прес-конференцій стосовно положень передвиборних програм та політичної діяльності партій - суб'єктів виборчого процесу чи політичної діяльності кандидатів на пост Президента України;
- 4) оприлюднення в друкованих та аудіовізуальних (електронних) засобах масової інформації політичної реклами, виступів, інтерв'ю, нарисів, відеофільмів, аудіо- та відеокліпів, інших публікацій та повідомлень;
- 5) розповсюдження виборчих листівок, плакатів та інших друкованих агітаційних матеріалів чи друкованих видань, в яких розміщено матеріали передвиборної агітації;
- 6) розміщення друкованих агітаційних матеріалів чи політичної реклами на носіях зовнішньої реклами;

- 7) проведення концертів, вистав, спортивних змагань, демонстрації фільмів та телепередач чи інших публічних заходів за підтримки партії - суб'єкта виборчого процесу чи кандидата на пост Президента України, а також оприлюднення інформації про таку підтримку;
- 8) публічні заклики голосувати за або не голосувати за кандидата на пост Президента України або публічні оцінки діяльності кандидата на пост Президента України;
- 9) встановлення інформаційних наметів;
- 10) в інших формах, що не суперечать [Конституції України](#) та законам України.

(частина перша статті 58 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Громадяни України мають право вільно і всебічно обговорювати передвиборні програми кандидатів на пост Президента України, політичні, ділові та особисті якості кандидатів, вести агітацію за або проти кандидатів.
3. До передвиборної агітації не відносяться офіційні повідомлення в період виборчого процесу (без коментарів, які можуть мати агітаційний характер, а також відео-, аудіозаписів, кінозйомок, фотоілюстрацій) про дії кандидатів на пост Президента України, пов'язані з виконанням ними посадових (службових) повноважень, передбачених [Конституцією України](#) або законами України.
4. Передвиборна агітація здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, для цілей, визначених цим Законом, та коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України.
5. Передвиборна агітація за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, здійснюється з дотриманням принципу рівних умов надання кандидатам на пост Президента України однакових друкованих площ у друкованих засобах масової інформації та ефірного часу на радіо і телебаченні.
6. Органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування за зверненням відповідної окружної виборчої комісії надають приміщення, придатні для проведення публічних заходів передвиборної агітації, які організовує окружна виборча комісія. При цьому окружна виборча комісія зобов'язана забезпечити рівні можливості для всіх кандидатів на пост Президента України, зареєстрованих Центральною виборчою комісією. Оплата за використання наданих приміщень здійснюється у порядку, встановленому у частині другій статті 39 цього Закону.

(частина шоста статті 58 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Кандидат на пост Президента України, зареєстрований Центральною виборчою комісією, має право на договірній основі за рахунок коштів виборчого фонду орендувати будинки і приміщення усіх форм власності для проведення зборів, мітингів, дебатів, дискусій та інших публічних заходів передвиборної агітації.

8. Частину восьму статті 58 виключено

(згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. У разі якщо будинок (приміщення) незалежно від форми власності було надано для проведення передвиборного публічного заходу чи передвиборної агітації за одного кандидата на пост Президента України, власник (володар, користувач) цього будинку (приміщення) не має права відмовити в його наданні на тих же умовах іншому кандидату на пост Президента України. Зазначена вимога не стосується приміщень, що перебувають у власності чи постійному користуванні партій - суб'єктів виборчого процесу.

(частина дев'ята статті 58 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Будинки (приміщення) державної або комунальної форми власності надаються для проведення передвиборного публічного заходу чи передвиборної агітації без проведення конкурсу.

(частину дев'яту статті 58 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Юридичні та фізичні особи - розповсюджувачі зовнішньої реклами, які надають рекламні засоби (носії зовнішньої реклами) для розміщення агітаційних матеріалів (політичної реклами), повинні забезпечити рівний доступ та рівні умови для кандидатів на пост Президента України.

(частину дев'яту статті 58 доповнено абзацом третім згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 59. Матеріали передвиборної агітації

1. Кандидат на пост Президента України може на власний розсуд виготовляти матеріали передвиборної агітації за рахунок і в межах коштів свого виборчого фонду. Партія, яка висунула кандидата, може виготовляти друкований матеріал передвиборної агітації кандидата з використанням обладнання, що їй належить. Кандидат на пост Президента України може у такий же спосіб виготовляти

матеріали своєї передвиборної агітації. Відомості, що містяться у цих матеріалах, повинні відповідати вимогам закону.

2. Кандидат на пост Президента України, партія, яка висунула кандидата на пост Президента України, зобов'язані подати по одному примірнику кожного друкованого матеріалу передвиборної агітації, виготовленого за рахунок коштів виборчого фонду та з використанням майна, що їм належить, до Центральної виборчої комісії не пізніше як на сьомий день з дня його виготовлення.

3. Друковані матеріали передвиборної агітації повинні містити відомості про установу, що здійснила друк, або вказівку, що друк здійснено з використанням обладнання відповідно кандидата на пост Президента України або партії, яка висунула кандидата на пост Президента України, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск, та замовника відповідних матеріалів.

4. Місцеві органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування не пізніше як за дев'яносто днів до дня виборів відводять місця та обладнують стенди, дошки оголошень у людних місцях для розміщення матеріалів передвиборної агітації.

(стаття 59 із змінами, внесеними згідно із
Законами України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
від 03.07.2012 р. N 5029-VI,
у редакції Закону України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 60. Загальний порядок використання засобів масової інформації

1. Передвиборна агітація з використанням засобів масової інформації усіх форм власності проводиться з дотриманням принципу рівних умов та в порядку, передбаченому цим Законом.

2. Передвиборна агітація у засобах масової інформації проводиться у формі публічних дебатів, дискусій, "круглих столів", прес-конференцій, інтерв'ю, виступів, політичної реклами, теленарисів, відеофільмів, інших публікацій та повідомлень про кандидата на пост Президента України, партію, яка висунула кандидата, та в інших формах, що не суперечать [Конституції України](#) та законам України.

(частина друга статті 60 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Кандидат на пост Президента України, зареєстрований Центральною виборчою комісією, має право користуватися державними та комунальними засобами масової інформації за рахунок та в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, на умовах, передбачених цим Законом.

4. Порядок надання ефірного часу та друкованих площ за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку та проведення виборів, встановлюється Центральною виборчою комісією.

5. Передвиборна агітація у засобах масової інформації усіх форм власності за рахунок коштів виборчого фонду кандидата на пост Президента України здійснюється на умовах рівної оплати за одиницю ефірного часу чи друкованої площі та обмежується лише граничним розміром витрат виборчого фонду.

6. Розцінки вартості одиниці друкованої площі та одиниці ефірного часу для проведення передвиборної агітації за рахунок коштів виборчих фондів встановлюються відповідним засобом масової інформації не пізніше як за сто днів до дня виборів у розмірі, що не може перевищувати розміру середньоарифметичного значення ціни за комерційну рекламу (рекламу, розповсюдження якої має на меті отримання прибутку) за останні три квартали року, що передують року проведення виборів Президента України. При цьому засоби масової інформації можуть розрахувати такі розцінки вартості одиниці друкованої площі чи ефірного часу окремо для робочих днів і окремо для вихідних та святкових днів, а також окремо для різних за кількістю потенційної аудиторії періодів ефірного часу чи друкованої площі.

Засоби масової інформації, зареєстровані після 1 квітня року, що передують року проведення чергових виборів Президента України, встановлюють розцінки вартості одиниці друкованої площі чи ефірного часу на підставі даних за весь період їх діяльності в порядку, встановленому цією статтею. Розміри розцінок таких засобів масової інформації не можуть перевищувати розмірів розцінок відповідно газети "Голос України" (для друкованих засобів масової інформації) та Національної телекомпанії України, Національної радіокомпанії України (для телерадіоорганізацій).

Розцінки вартості одиниці друкованої площі та одиниці ефірного часу для проведення передвиборної агітації не можуть змінюватися протягом виборчого процесу. Засіб масової інформації не може надавати знижку на оплату окремому кандидату на пост Президента України чи партії, що висунула кандидата на пост Президента України.

(частина шоста статті 60 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Частину сьому статті 60 виключено

(згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Засіб масової інформації, який надав ефірний час або друковану площу кандидату на пост Президента України, не може відмовити у наданні ефірного часу чи друкованої площі на тих же умовах іншому кандидату. Ця вимога не поширюється на засоби масової інформації, засновниками (власниками) яких є партії - суб'єкти виборчого процесу.

(частина восьма статті 60 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. У разі призначення повторного голосування Центральна виборча комісія забезпечує надання ефірного часу для проведення передвиборної агітації за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку та проведення виборів, не менше 30 хвилин на загальнонаціональному телеканалі та 30 хвилин на загальнонаціональному радіоканалі.

(частина дев'ята статті 60 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 61. Порядок використання електронних (аудіовізуальних) засобів масової інформації

1. Телерадіоорганізації усіх форм власності зобов'язані не пізніше як за дев'яносто днів до дня виборів опублікувати в друкованих засобах масової інформації розцінки вартості однієї хвилини (секунди) ефірного часу. Телерадіоорганізації, які ведуть мовлення на загальнонаціональних каналах, здійснюють таку публікацію в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр", регіональні та місцеві телерадіоорганізації - у відповідних регіональних та місцевих друкованих засобах масової інформації державної чи комунальної форми власності.

(частина перша статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Ефірний час для проведення передвиборної агітації за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, надається державними телерадіоорганізаціями між 19 та 22 годинами.

(частина друга статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Частина третю статті 61 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Кандидату на пост Президента України, зареєстрованому Центральною виборчою комісією, телерадіоорганізаціями надається загальний час для проведення передвиборної агітації за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку та проведення виборів, не менше 30 хвилин на загальнонаціональному телеканалі та 30 хвилин на загальнонаціональному радіоканалі. Цей час кандидату на пост Президента України надається на кожному із зазначених каналів у двох рівних частках від загального обсягу виділеного часу.

(частина четверта статті 61 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Протягом 20 хвилин до і після теле-, радіотрансляції передвиборної агітаційної теле-, радіопрограми відповідного кандидата на пост Президента України забороняється у будь-якій формі коментувати чи оцінювати зміст передвиборної агітаційної програми, давати будь-яку інформацію щодо цього кандидата, цієї партії.

(частина п'ята статті 61 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Розклад ефірного часу із зазначенням передвиборних агітаційних теле-, радіопрограм, конкретної дати і часу виходу їх в ефір складається Національною телекомпанією України та Національною радіокомпанією України за результатами жеребкувань, що проводяться Центральною виборчою комісією за участю кандидатів на пост Президента України, їх довірених осіб або уповноважених представників кандидатів.

(частина шоста статті 61 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Результати жеребкування щодо надання ефірного часу для проведення передвиборної агітації за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, оприлюднюються в газетах "Голос України" і "Урядовий кур'єр" у триденний строк з дня затвердження їх Центральною виборчою комісією.

(частина сьома статті 61 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Оплата за наданий ефірний час здійснюється Центральною виборчою комісією за відповідними угодами, що укладаються між Центральною виборчою комісією і Національною телекомпанією України, Національною радіокомпанією України.

(частина восьма статті 61 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Ефірний час за рахунок коштів виборчого фонду кандидата на пост Президента України надається на підставі угоди, що укладається між розпорядником поточного рахунку виборчого фонду кандидата та телерадіоорганізацією будь-якої форми власності. Без укладення такої угоди та надходження коштів на рахунок телерадіоорганізації надання ефірного часу забороняється.

10. Телерадіоорганізації зобов'язані здійснювати аудіо-, відеозаписи усіх передач, що містять передвиборну агітацію, і зберігати їх до закінчення тридцятиденного строку з дня офіційного оголошення результатів виборів.

(частина десята статті 61 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. Телерадіоорганізації усіх форм власності за письмовими запитами Центральної виборчої комісії, Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення зобов'язані надавати всю інформацію про виділення ефірного часу для проведення передвиборної агітації, а у разі необхідності - копії відповідних угод, платіжних документів і передач у запису на плівці та інших носіях інформації.

(частина одинадцята статті 61 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

12. Замовниками політичної реклами, що здійснюється за рахунок коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України, під час виборчого процесу для показу телерадіоорганізаціями можуть бути тільки кандидати на пост Президента України. Протягом демонстрації політичної реклами, що здійснюється за рахунок коштів виборчого фонду кандидата на пост Президента України, обов'язково демонструється прізвище, ім'я та по батькові її замовника у формі текстового повідомлення, яке має займати не менше 15 відсотків площі екрана і бути виконане контрастним кольором до фону та бути сприйнятним для глядача.

(статтю 61 доповнено частиною дванадцятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 62. Процедура і строки проведення передвиборних теледебатів

1. Передвиборні дебати з використанням електронних (аудіовізуальних) засобів масової інформації (теледебати) за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, проводяться у разі призначення Центральною виборчою комісією у порядку, встановленому цим

Законом, повторного голосування між кандидатами на пост Президента України, включеними до виборчого бюлетеня для повторного голосування.

2. Теледебати за рахунок коштів Державного бюджету України проводяться в останню п'ятницю перед днем повторного голосування між 19 та 22 годинами в прямому ефірі, тривалістю не менше 60 хвилин.

3. Теледебати за рахунок коштів Державного бюджету України транслуються на Першому Національному каналі Національної телекомпанії України та Першому каналі Національної радіокомпанії України, а також можуть безкоштовно транслуватися іншими каналами мовлення. Кандидати на пост Президента України беруть участь у теледебатах особисто. У разі відмови одного з кандидатів на пост Президента України взяти участь у теледебатах або неможливості його участі в них виділений для теледебатів час надається іншому кандидату на пост Президента України для проведення передвиборної агітації.

4. Оплата за наданий ефірний час для проведення теледебатів за рахунок коштів Державного бюджету України здійснюється Центральною виборчою комісією в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, за відповідною угодою, що укладається між Центральною виборчою комісією і Національною телекомпанією України.

5. Проведення теледебатів за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, між кандидатами на пост Президента України, включеними до виборчого бюлетеня для повторного голосування, організовується Національною телекомпанією України.

6. Телеорганізація може організовувати теледебати між кандидатами на пост Президента України як цикл передач з дотриманням вимог цього Закону та цієї статті. Телерадіоорганізація може створити лише один цикл таких передач під час виборчого процесу. Такий цикл передач може транслуватися виключно в прямому ефірі.

7. Зазначені в частині шостій цієї статті теледебати можуть проводитися за рахунок коштів виборчих фондів кандидатів на пост Президента України у строки, передбачені цим Законом для проведення передвиборної агітації, у проміжку між 19 та 22 годинами.

8. Теледебати, зазначені у частині шостій цієї статті, повинні бути організовані в цикл передач однакового формату з метою забезпечення можливості участі в них усіх кандидатів на пост Президента України за їх бажанням.

9. В одній передачі циклу теледебатів, зазначених у частині шостій цієї статті, одночасно можуть брати участь не більше двох кандидатів на пост Президента України. Кандидати беруть участь у теледебатах, зазначених у частині шостій цієї статті, особисто. Обсяг ефірного часу, що надається кандидатам для участі в

дискусії або для відповіді на запитання, має визначатися за однаковими правилами.

10. Проведення під час теледебатів інтерактивного голосування та оприлюднення його результатів можуть включатися до формату передачі тільки за згодою усіх учасників циклу теледебатів, зазначених у частині шостій цієї статті.

11. Графік поширення циклу передач, перелік учасників та черговість участі кандидатів у теледебатах, зазначених у частині шостій цієї статті, відповідна телеорганізація публікує в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" у триденний строк з дня їх затвердження, однак не пізніш як за один день до початку циклу передач.

12. Кількість передач в одному циклі теледебатів, зазначених у частині шостій цієї статті, має бути такою, щоб забезпечити кожному з кандидатів на пост Президента України можливість участі в них не більше одного разу.

13. Тривалість кожної передачі циклу теледебатів, зазначених у частині шостій цієї статті, має бути не меншою, ніж 60 хвилин безперервного ефірного часу.

14. Переривання трансляції теледебатів комерційною рекламою забороняється.

(стаття 62 у редакції Закону
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 63. Порядок використання друкованих засобів масової інформації

1. Кандидат на пост Президента України, зареєстрований Центральною виборчою комісією, має право за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів, опублікувати в однаковому для всіх кандидатів поліграфічному виконанні в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" свою передвиборну програму, подану при його реєстрації, обсягом не більше дванадцяти тисяч друкованих знаків. Угода про публікацію зазначених матеріалів з редакціями зазначених газет укладається Центральною виборчою комісією.

2. Редакції газет "Голос України" та "Урядовий кур'єр" друкують передвиборні програми кандидатів на пост Президента України в окремому спеціальному випуску не пізніш як за двадцять днів до дня виборів. Послідовність розміщення передвиборних програм кандидатів на пост Президента України у відповідному виданні визначається згідно з черговістю реєстрації кандидатів на пост Президента України Центральною виборчою комісією.

(частина друга статті 63 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Частина третю статті 63 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Частину четверту статті 63 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Кандидат на пост Президента України має право за рахунок коштів свого виборчого фонду публікувати агітаційні матеріали в друкованих засобах масової інформації усіх форм власності.

6. Агітаційні матеріали, зазначені у частині п'ятій цієї статті, публікуються на підставі угоди, що укладається між розпорядником поточного рахунку виборчого фонду кандидата на пост Президента України та редакцією друкованого засобу масової інформації. Без укладення угоди та надходження коштів на рахунок редакції друкованого засобу масової інформації публікація цих матеріалів забороняється.

7. Редакції друкованих засобів масової інформації усіх форм власності за письмовими запитами Центральної виборчої комісії зобов'язані надавати їй інформацію про використання друкованої площі для розміщення агітаційних матеріалів кандидатів на пост Президента України, а в разі необхідності - надсилати їй копії відповідних угод, платіжних документів, а також відповідні публікації.

8. Друковані засоби масової інформації усіх форм власності зобов'язані не пізніше як за дев'яносто днів до дня виборів опублікувати розцінки одиниці вартості друкованої площі. Загальнодержавні друковані засоби масової інформації здійснюють таку публікацію в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр", а регіональні та місцеві - у відповідних регіональних і місцевих друкованих засобах масової інформації державної чи комунальної форми власності.

(статтю 63 доповнено частиною восьмою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 64. Обмеження щодо ведення передвиборної агітації

1. Участь у передвиборній агітації забороняється:

1) особам, які не є громадянами України;

2) органам виконавчої влади, органам влади Автономної Республіки Крим та органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам і судам, їх посадовим і службовим особам у робочий час (крім випадків, коли відповідна особа є кандидатом на пост Президента України);

(положенням пункту 2 частини першої статті 64 дано офіційне тлумачення Рішенням Конституційного Суду України від 24.03.2005 р. N 3-рп/2005)

(пункт 2 частини першої статті 64 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) членам виборчих комісій під час виконання обов'язків членів виборчих комісій на строк здійснення повноважень.

(пункт 3 частини першої статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. У військових частинах (формуваннях) та в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах передвиборна агітація обмежується. Відвідання військових частин (формувань) та установ виконання покарань і слідчих ізоляторів окремими кандидатами на пост Президента України чи їх довіреними особами забороняється. Зустрічі цих осіб з виборцями організуються відповідними окружними виборчими комісіями разом з командирами військових частин (формувань) або керівниками установ виконання покарань і слідчих ізоляторів з обов'язковим повідомленням не пізніше як за три дні до дня зустрічі усіх довірених осіб кандидатів на пост Президента України у відповідному територіальному окрузі.

3. Поширення у будь-якій формі матеріалів, що містять заклики до ліквідації незалежності України, зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, незаконного захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства та розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняється.

4. Державним та комунальним засобам масової інформації, їх посадовим та службовим особам і творчим працівникам під час виборчого процесу у своїх матеріалах і передачах, не обумовлених угодами, укладеними відповідно до вимог частини дев'ятої статті 61 і частини шостої статті 63 цього Закону, забороняється агітувати за або проти кандидатів на пост Президента України, оцінювати їхні передвиборні програми або віддавати їм перевагу в будь-якій формі. У разі порушення ними цієї вимоги за поданням Центральної виборчої комісії або відповідної окружної виборчої комісії діяльність цих засобів масової інформації за рішенням суду може бути тимчасово припинена.

5. Забороняється розповсюдження завідомо неправдивих відомостей про кандидата на пост Президента України. Засіб масової інформації, що оприлюднив інформацію, яку кандидат на пост Президента України вважає явно недостовірною, не пізніше як через три дні після дня оприлюднення таких

матеріалів, але не пізніш як за два дні до дня виборів зобов'язаний надати кандидату на пост Президента України, партії, щодо яких поширено недостовірні відомості, на їх вимогу можливість спростувати такі матеріали: надати такий же ефірний час відповідно на телебаченні чи радіо або опублікувати в друкованому засобі масової інформації наданий кандидатом чи партією матеріал, який повинен бути набраний таким самим шрифтом і розміщений під рубрикою "спростування" на тому ж місці шпальти в обсязі не меншому, ніж обсяг повідомлення, що спростовується. Спростування повинно містити посилання на відповідні публікацію в друкованому засобі масової інформації, передачу на телебаченні, радіо та на факти, що спростовуються. Спростування має бути оприлюднене без додатків, коментарів та скорочень і здійснюватися за рахунок засобу масової інформації.

(частина п'ята статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Забороняється проводити передвиборну агітацію, що супроводжується наданням виборцям грошей чи безоплатно або на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерей. Така передвиборна агітація або надання виборцям грошей чи безоплатно або на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерей, що супроводжується закликами або пропозиціями голосувати чи не голосувати за певного кандидата або згадуванням його імені, вважається підкупом виборців, зазначеним у пункті 1 частини третьої статті 56 цього Закону.

Забороняється укладення з виборцями за рахунок коштів виборчого фонду оплатних договорів на проведення передвиборної агітації.

(частину шосту статті 64 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Центральна виборча комісія забезпечує розміщення в державних засобах масової інформації роз'яснення щодо заборони надання грошей чи безоплатно або на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерей. Текст роз'яснення затверджується Центральною виборчою комісією і двічі на тиждень друкується в газетах "Голос України" і "Урядовий кур'єр" на першій сторінці та транслюється телерадіоорганізаціями, починаючи за двадцять два дні до дня виборів.

(частина сьома статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

8. Регіональні державні та комунальні телерадіоорганізації не повинні перекривати своїми передачами передвиборні програми кандидатів на пост Президента України, які транслюються на загальнонаціональних каналах мовлення за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів.

9. Центральний орган виконавчої влади з питань інформаційної політики, телебачення та радіомовлення разом з підпорядкованими йому державними телерадіоорганізаціями зобов'язаний забезпечити порядок, за яким трансляція передвиборної агітаційної програми одного кандидата на Першому Національному каналі Національної телекомпанії України не повинна збігатися в часі з трансляцією такої програми іншого кандидата на першому каналі Національної радіокомпанії України, якщо ефірний час для обох програм надається за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на підготовку і проведення виборів.

10. Включення до інформаційних теле-, радіопрограм передвиборних агітаційних матеріалів кандидатів на пост Президента України або політичної реклами забороняється. Політична реклама повинна бути відокремлена від інших матеріалів і означена як така.

11. Забороняється переривати передачі передвиборних програм кандидатів на пост Президента України рекламою товарів, робіт, послуг та іншими повідомленнями. Забороняється розміщення політичної реклами в одному блоці з комерційною чи соціальною рекламою, або використання комерційної чи соціальної реклами для здійснення передвиборної агітації у будь-якій формі.

(частина одинадцята статті 64 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

12. Забороняється проведення передвиборної агітації в зарубіжних засобах масової інформації, що діють на території України.

13. Засобам масової інформації усіх форм власності, що діють на території України, забороняється протягом останніх двох днів перед днем виборів та днем повторного голосування поширювати інформацію про результати опитувань громадської думки щодо кандидатів на пост Президента України.

(частина тринадцята статті 64 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

14. Забороняється розміщення друкованих передвиборних агітаційних матеріалів, політичної реклами та повідомлень про перебіг виборчого процесу на пам'ятках архітектури, а також у місцях, де вони перешкоджають безпеці дорожнього руху.

15. Кандидатам на пост Президента України, які займають посади, у тому числі за сумісництвом, в органах виконавчої влади, органах влади Автономної Республіки Крим та органах місцевого самоврядування, на державних, комунальних підприємствах, у закладах, установах, організаціях, військових частинах (формуваннях), забороняється залучати для передвиборної агітації або використовувати для будь-якої роботи, пов'язаної з проведенням передвиборної агітації, підлеглих їм осіб, службовий транспорт, зв'язок, устаткування,

приміщення, інші об'єкти та ресурси за місцем роботи, а також використовувати службові чи виробничі наради, збори колективу для проведення передвиборної агітації.

(положенням частини п'ятнадцятої статті 64 дано офіційне тлумачення Рішенням Конституційного Суду України від 24.03.2005 р. N 3-рп/2005)

(частина п'ятнадцята статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

16. Забороняється виготовлення та розповсюдження друкованих передвиборних агітаційних матеріалів, що не містять відомостей про установу, яка здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск та замовника відповідних матеріалів.

(частина шістнадцята статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

17. Публікація агітаційних матеріалів у засобах масової інформації, розповсюдження виборчих листівок, розклеювання виборчих плакатів, публічні заклики голосувати за чи проти кандидатів на пост Президента України та розповсюдження політичної реклами з часу припинення передвиборної агітації забороняється. Передвиборні агітаційні матеріали знімаються з 24 години останньої п'ятниці, що передує дню виборів чи дню повторного голосування, відповідними службами місцевих органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування.

(частина сімнадцята статті 64 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

18. Забороняється оприлюднення в день виборів результатів опитування виборців щодо їх волевиявлення під час голосування до його закінчення.

19. У разі надходження до Центральної або окружної виборчої комісії заяви, скарги щодо порушень вимог частин третьої, шостої, десятої - вісімнадцятої цієї статті відповідна виборча комісія негайно надсилає цю заяву чи скаргу до відповідних правоохоронних органів для перевірки і реагування відповідно до законодавства України. Про результати перевірки та вжиті заходи правоохоронні органи повідомляють відповідну виборчу комісію у триденний строк з дня надходження заяви або скарги.

(частина дев'ятнадцята статті 64 у редакції Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

20. Забороняється використання приміщень органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування для проведення заходів передвиборної агітації.

(статтю 64 доповнено частиною двадцятою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

21. Забороняється розміщення агітаційних матеріалів та політичної реклами на будинках і в приміщеннях органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної та комунальної форми власності.

(статтю 64 доповнено частиною двадцять першою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Розділ IX

ГАРАНТІЇ ДІЯЛЬНОСТІ КАНДИДАТІВ НА ПОСТ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ТА ОФІЦІЙНИХ СПОСТЕРІГАЧІВ

Стаття 65. Гарантії діяльності кандидатів на пост Президента України

1. Кандидат на пост Президента України (крім кандидата на пост Президента України, який є Президентом України або народним депутатом України) має право на отримання неоплачуваної відпустки на період його участі у виборчому процесі виборів Президента України.

(частина перша статті 65 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Кандидат на пост Президента України з часу своєї реєстрації до закінчення виборчого процесу не може бути звільнений з роботи з ініціативи власника підприємства, закладу, установи, організації або уповноваженого ним органу, командира військового формування (частини). Кандидат без його згоди не може бути переведений на іншу роботу, скерований у відрядження, а також призваний на військову або альтернативну (невійськову) службу, навчальні (перевірні) та спеціальні збори військовозобов'язаних.

3. Частина третю статті 65 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Частина четверту статті 65 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 66. Уповноважені представники кандидатів на пост Президента України

1. Кандидат на пост Президента України має право делегувати одного уповноваженого представника до Центральної виборчої комісії з правом дорадчого голосу, який представляє його інтереси в Центральній виборчій комісії під час виборчого процесу.

(частина перша статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Уповноваженим представником кандидата на пост Президента України у Центральній виборчій комісії може бути громадянин України, який має право голосу. Не може бути уповноваженим представником кандидата на пост Президента України член виборчої комісії, посадова особа органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, військовослужбовець, службовець рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України, Служби безпеки України, особа рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу.

(частина друга статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 14.04.2009 р. N 1254-VI, від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Заява про реєстрацію уповноваженого представника кандидата на пост Президента України за підписом, засвідченим в установленому законом порядку, особи, висунутої кандидатом на пост Президента України, подається до Центральної виборчої комісії одночасно із заявою про реєстрацію кандидата на пост Президента України. У заяві про реєстрацію уповноваженого представника кандидата на пост Президента України зазначаються прізвище, ім'я, по батькові уповноваженого представника, його громадянство, день, місяць і рік народження, місце роботи, займана посада (заняття), місце проживання, номер телефону. До заяви додається письмова згода цієї особи представляти інтереси кандидата на пост Президента України в Центральній виборчій комісії.

4. Центральна виборча комісія не пізніше третього дня після надходження документів, зазначених у частині третій цієї статті, реєструє уповноваженого представника кандидата на пост Президента України у Центральній виборчій комісії та видає йому посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. У разі відмови у реєстрації (скасування реєстрації) кандидата на пост Президента України повноваження уповноваженого представника кандидата у Центральній виборчій комісії вважаються припиненими з моменту настання зазначених обставин.

5. Уповноважений представник кандидата на пост Президента України з дня його реєстрації Центральною виборчою комісією до припинення своїх

повноважень або закінчення виборчого процесу має право на звільнення від виробничих або службових обов'язків без збереження заробітної плати за погодженням із власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом.

6. Уповноважений представник кандидата на пост Президента України має право у будь-який час до дня виборів звернутися до Центральної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень.

7. Кандидат на пост Президента України у будь-який час до дня виборів або дня повторного голосування може прийняти рішення про відкликання уповноваженого представника та про делегування іншої кандидатури замість вибулої. Відповідна заява разом з копією рішення та іншими документами подається до Центральної виборчої комісії у порядку, встановленому частиною третьою цієї статті.

8. На підставі заяви, поданої відповідно до частини шостої або сьомої цієї статті, не пізніше третього дня після її надходження, а поданої напередодні і в день виборів, - невідкладно Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації уповноваженого представника кандидата. Копія рішення видається уповноваженому представнику кандидата або надсилається на адресу кандидата на пост Президента України.

9. Посвідчення уповноваженого представника кандидата на пост Президента України, повноваження якого припинено до закінчення виборчого процесу, негайно повертається до Центральної виборчої комісії.

10. Уповноважений представник кандидата на пост Президента України у Центральній виборчій комісії має право:

1) бути присутнім на всіх засіданнях, нарадах Центральної виборчої комісії, що стосуються процесу виборів Президента України, під час обговорення питань, пов'язаних із виборами Президента України, та брати участь у їх обговоренні з правом дорадчого голосу: отримувати до початку засідання порядок денний та матеріали до питань порядку денного, ставити запитання, брати участь в обговоренні, вносити пропозиції щодо рішення Центральної виборчої комісії;

(пункт 1 частини десятої статті 66 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2) знайомитися із змістом та отримувати копії протоколів і стенограм засідань Центральної виборчої комісії, її рішень, документів, на підставі яких приймалися рішення;

(пункт 2 частини десятої статті 66 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) невідкладно знайомитися з заявами, зверненнями, протоколами, телефонограмами, факсами, факсограмами, відомостями, переданими через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему, та іншими офіційними повідомленнями та документами, що надходять до Центральної виборчої комісії від окружних виборчих комісій, у тому числі про підсумки голосування у територіальному виборчому окрузі, отримувати їх копії;

(пункт 3 частини десятої статті 66 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4) на інші права, передбачені цим Законом.

Стаття 67. Довірені особи кандидата на пост Президента України

1. Кандидат на пост Президента України може мати не більше п'яти довірених осіб в єдиному загальнодержавному виборчому окрузі та по одній довірений особі у кожному територіальному окрузі. Довірена особа кандидата повинна відповідати вимогам, зазначеним у частині другій статті 66 цього Закону.

Повноваження довірених осіб кандидата на пост Президента України у загальнодержавному виборчому окрузі поширюються також на закордонний виборчий округ.

(частину першу статті 67 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Довірені особи кандидата ведуть агітацію за обрання його Президентом України, сприяють кандидату на пост Президента України у проведенні виборчого процесу, представляють інтереси кандидата у відносинах з виборчими комісіями, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, засобами масової інформації, об'єднаннями громадян, виборцями.

3. Заява про реєстрацію довірених осіб кандидата (в електронному вигляді та на паперових носіях) за підписом кандидата на пост Президента України, засвідченим у встановленому законом порядку, подається до Центральної виборчої комісії у будь-який час після реєстрації кандидата. У заяві про реєстрацію довірених осіб зазначаються прізвище, ім'я, по батькові кожної довіреної особи, відповідний виборчий округ, громадянство довіреної особи, день, місяць і рік народження, місце роботи, займана посада (заняття), місце проживання, номер телефону. До заяви додаються власноручно написані письмові згоди цих осіб представляти інтереси кандидата на пост Президента України у відповідному виборчому окрузі. Підписи зазначених осіб засвідчуються у встановленому законом порядку.

(частина третя статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Центральна виборча комісія не пізніше третього дня після надходження документів, зазначених у частині третій цієї статті, реєструє довірених осіб кандидата на пост Президента України та видає уповноваженому представнику кандидата на пост Президента України їх посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

5. Довірена особа кандидата з дня її реєстрації Центральною виборчою комісією до припинення її повноважень або закінчення виборчого процесу має право на звільнення від виробничих або службових обов'язків без збереження заробітної плати за погодженням із власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом.

6. У разі скасування реєстрації кандидата на пост Президента України повноваження довірених осіб кандидата вважаються припиненими з дня прийняття рішення про скасування реєстрації кандидата.

7. Довірена особа кандидата має право у будь-який час до дня виборів звернутися до Центральної виборчої комісії із заявою про складення своїх повноважень.

8. Кандидат на пост Президента України у будь-який час до дня виборів може прийняти рішення про відкликання довіреної особи та про внесення іншої кандидатури замість вибулої. Відповідна заява разом з письмовою згодою внесеної кандидатури подається до Центральної виборчої комісії у порядку, встановленому у частині третій цієї статті.

9. На підставі заяви, поданої відповідно до частини сьомої або восьмої цієї статті, не пізніше третього дня після її надходження, а поданої напередодні і в день виборів, - невідкладно Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації довіреної особи кандидата. Копія рішення видається уповноваженому представнику кандидата або надсилається на його адресу.

10. Посвідчення довіреної особи кандидата, повноваження якої припинено до закінчення виборчого процесу, негайно повертається до Центральної виборчої комісії.

Стаття 68. Офіційні спостерігачі

1. У виборчому процесі можуть брати участь офіційні спостерігачі від кандидатів на пост Президента України, від партій, які висунули кандидатів на пост Президента України, від громадських організацій, які зареєстровані у порядку, встановленому законом (далі - офіційний спостерігач від партії, кандидата на пост Президента України, громадської організації). Офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій можуть вести спостереження за ходом виборчого процесу.

2. Повноваження офіційних спостерігачів починаються з дня їх реєстрації відповідною виборчою комісією у порядку, передбаченому цим Законом, і припиняються після встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів Президента України.

3. Виборча комісія, яка зареєструвала офіційного спостерігача, може достроково припинити його повноваження у разі встановлення фактів грубого або систематичного порушення ним [Конституції України](#) та законів України. Про припинення повноважень офіційного спостерігача приймається мотивоване рішення.

Стаття 69. Офіційні спостерігачі від партій, кандидатів на пост Президента України, громадських організацій

1. Офіційним спостерігачем від партії, кандидата на пост Президента України чи громадської організації може бути виборець. Не може бути офіційним спостерігачем:

- 1) член виборчої комісії;
- 2) посадова особа органу виконавчої влади або суду, правоохоронного органу, органу влади Автономної Республіки Крим чи органу місцевого самоврядування;
- 3) військовослужбовець;
- 4) особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу.

2. Громадська організація, до статутної діяльності якої належать питання виборчого процесу та спостереження за ним, зареєстрована у встановленому законом порядку, може звернутися до Центральної виборчої комісії не пізніше як за шістьдесят днів до дня виборів з клопотанням про дозвіл мати офіційних спостерігачів під час виборів Президента України. До клопотання, підписаного керівником громадської організації та засвідченого печаткою організації, додаються копія статуту громадської організації, засвідчена в нотаріальному порядку, а також копія свідоцтва про державну реєстрацію громадської організації, засвідчена в нотаріальному порядку.

3. Центральна виборча комісія не пізніше як на п'ятий день з дня отримання клопотання приймає рішення про надання дозволу громадській організації мати офіційних спостерігачів або про відмову в наданні такого дозволу, про що повідомляє громадську організацію наступного дня після дня прийняття відповідного рішення. Підставою для відмови може бути лише порушення громадською організацією вимог, встановлених частинами першою і другою

цієї статті. Копія рішення про надання дозволу громадській організації мати офіційних спостерігачів або про відмову в наданні такого дозволу видається представнику громадської організації не пізніше як наступного дня після дня прийняття такого рішення. Громадська організація має право оскаржити до суду рішення про відмову в наданні їй дозволу мати офіційних спостерігачів.

4. Центральна виборча комісія не пізніше як за сорок п'ять днів до дня виборів офіційно публікує в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" перелік громадських організацій, яким надано дозвіл мати офіційних спостерігачів на виборах Президента України.

5. Про реєстрацію офіційного спостерігача від партії, яка висунула кандидата на пост Президента України, кандидата на пост Президента України, громадської організації рішення приймається окружною виборчою комісією за поданням уповноваженого на підставі довіреності від партії представника партії, довіреної особи кандидата на пост Президента України у відповідному окрузі або керівника відповідної громадської організації.

Реєстрацію офіційних спостерігачів у закордонному виборчому окрузі здійснює Центральна виборча комісія у порядку, встановленому цією статтею.

6. У поданні про реєстрацію офіційних спостерігачів зазначаються їх прізвища, імена, по батькові, громадянство, дата народження, місце проживання та адреса житла, місце роботи, посада (заняття), номери контактних телефонів. До подання додаються заяви про згоду цих осіб бути офіційними спостерігачами від відповідної партії, кандидата на пост Президента України чи громадської організації та ксерокопії першої та другої сторінок паспорта громадянина України або ксерокопія тимчасового посвідчення громадянина України (для осіб недавно прийнятих до громадянства України). До подання від громадської організації подається також копія рішення Центральної виборчої комісії про дозвіл мати офіційних спостерігачів під час виборів Президента України.

7. Подання про реєстрацію офіційного спостерігача за підписом уповноваженого представника партії, довіреної особи кандидата на пост Президента України у відповідному виборчому окрузі, керівника відповідної громадської організації вноситься до відповідної окружної виборчої комісії не пізніше як за п'ять днів до дня виборів.

Підставою для відмови у реєстрації офіційного спостерігача може бути лише порушення вимог частин першої, другої, п'ятої та шостої цієї статті.

8. Окружна виборча комісія здійснює реєстрацію офіційних спостерігачів у відповідному територіальному виборчому окрузі та видає їм посвідчення за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, не пізніше наступного дня після внесення подання.

9. Офіційний спостерігач від партії, кандидата на пост Президента України, громадської організації має право:

- 1) бути присутнім з дотриманням вимог цього Закону на засіданнях дільничних та окружної виборчих комісій відповідного територіального виборчого округу з урахуванням положень, встановлених частиною дев'ятою статті 28 цього Закону, в тому числі під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, встановлення підсумків голосування у територіальному виборчому окрузі;
- 2) робити фото- та кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування;
- 3) бути присутнім при видачі виборчих бюлетенів членам дільничної виборчої комісії, у тому числі для організації голосування виборців за місцем перебування, та при проведенні такого голосування;
- 4) бути присутнім з дотриманням вимог цього Закону на засіданнях дільничних та окружних виборчих комісій, у тому числі під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці та встановлення підсумків голосування;
- 5) звертатися із заявою чи скаргою до відповідної виборчої комісії чи до суду щодо усунення порушень цього Закону в разі їх виявлення;
- 6) складати акт про виявлення порушення цього Закону, що підписується ним та не менш як двома виборцями, які засвідчують факт цього порушення, із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, місця проживання та адреси житла, та подавати його до відповідної виборчої комісії чи до суду;
- 7) вживати необхідних заходів у межах законодавства щодо припинення протиправних дій під час голосування та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці;
- 8) отримувати копії протоколів про передачу виборчих бюлетенів, про підрахунок голосів і встановлення підсумків голосування та інших документів у випадках, передбачених цим Законом;
- 9) реалізовувати інші права, передбачені цим Законом для офіційних спостерігачів.

10. Офіційний спостерігач від партії, кандидата на пост Президента України, громадської організації не має права:

- 1) безпідставно втручатися в роботу виборчої комісії, чинити дії, що порушують законний хід виборчого процесу або неправомірно заважають членам виборчої комісії здійснювати свої повноваження;
- 2) заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень;

3) бути присутнім при заповненні виборцем виборчого бюлетеня у кабіні (кімнаті) для таємного голосування або іншим чином порушувати таємницю голосування.

11. У разі порушення офіційним спостерігачем від партії, кандидата на пост Президента України, громадської організації вимог частини десятої цієї статті виборча комісія робить йому попередження. У випадку повторного або грубого порушення вимог частини десятої цієї статті виборча комісія може позбавити його права бути присутнім на своєму засіданні в порядку, встановленому цим Законом. Таке рішення може бути оскаржене офіційним спостерігачем до суду.

12. Уповноважений представник партії, кандидат на пост Президента України (його довірена особа у відповідному окрузі) або керівник громадської організації має право відкликати офіційного спостерігача, звернувшись з письмовою заявою до відповідної окружної виборчої комісії (а щодо офіційного спостерігача у закордонному виборчому окрузі - до Центральної виборчої комісії) про припинення його повноважень, і подати документи для реєстрації офіційним спостерігачем іншої особи в порядку, встановленому цією статтею.

13. Офіційний спостерігач від партії, кандидата на пост Президента України, громадської організації має право у будь-який час звернутися до окружної виборчої комісії (а офіційний спостерігач у закордонному виборчому окрузі - до Центральної виборчої комісії) із заявою про складення своїх повноважень. На підставі такої заяви відповідно окружна виборча комісія чи Центральна виборча комісія приймає рішення про скасування реєстрації офіційного спостерігача, копія якого надається або направляється відповідно уповноваженому представнику партії або кандидату (його довірений особі) чи керівнику відповідної громадської організації.

(стаття 69 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 14.04.2009 р. N 1254-VI,
у редакції Закону України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 70. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій

1. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій реєструються Центральною виборчою комісією. Пропозиції щодо їх реєстрації подаються до Центральної виборчої комісії не пізніше як за сім днів до дня виборів безпосередньо або через Міністерство закордонних справ України.

(частина перша статті 70 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

2. Рішення про реєстрацію офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій приймається не пізніше як за п'ять днів до дня виборів Центральною виборчою комісією.

3. Центральна виборча комісія видає офіційним спостерігачам від іноземних держав, міжнародних організацій посвідчення за встановленою нею формою.

4. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюють свої повноваження на території України.

5. Офіційний спостерігач від іноземної держави, міжнародної організації має право:

1) бути присутнім на зустрічах кандидатів на пост Президента України, їх довірених осіб, представників партій, які висунули кандидатів, з виборцями, на передвиборних зборах, мітингах, засіданнях виборчих комісій;

(пункт 1 частини п'ятої статті 70 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2) знайомитися з матеріалами передвиборної агітації;

3) бути присутнім з дотриманням вимог цього Закону на засіданнях та перебувати у приміщеннях дільничних та окружних виборчих комісій, спостерігати з будь-якої відстані за діями членів виборчої комісії, у тому числі під час видачі виборчих бюлетенів виборцям, підрахунку голосів, встановлення підсумків голосування, не заважаючи членам виборчої комісії фізично;

(пункт 3 частини п'ятої статті 70 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4) робити фото-, кінозйомки, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування;

(пункт 4 частини п'ятої статті 70 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5) висловлювати свої пропозиції щодо організації проведення виборів Президента України та вдосконалення законодавства України з урахуванням міжнародного досвіду, проводити прес-конференції з додержанням вимог законодавства України;

6) утворювати разом з іншими спостерігачами від іноземних держав, міжнародних організацій тимчасові групи спостерігачів для координації їх діяльності в межах повноважень, передбачених цим Законом;

(пункт 6 частини п'ятої статті 70 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7) отримувати копії протоколів про передачу виборчих бюлетенів, про підрахунок голосів і встановлення підсумків голосування та інших документів у випадках, передбачених цим Законом.

(частину п'яту статті 70 доповнено пунктом 7 згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюють спостереження самостійно і незалежно.

7. Міністерство закордонних справ України, інші органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування та виборчі комісії повинні сприяти офіційним спостерігачам від іноземних держав, міжнародних організацій у здійсненні ними їх повноважень.

(частина сьома статті 70 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Фінансове і матеріальне забезпечення діяльності офіційних спостерігачів від іноземних держав, міжнародних організацій здійснюється за рахунок коштів держав чи організацій, які скерували їх в Україну, або за власні кошти цих спостерігачів.

9. Офіційні спостерігачі від іноземних держав, міжнародних організацій не мають права використовувати свій статус у діяльності, не пов'язаній із спостереженням за ходом виборчого процесу, а також втручатися у роботу виборчих комісій.

Розділ X

ПРОВЕДЕННЯ ГОЛОСУВАННЯ, ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИБОРІВ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Стаття 71. Виборчий бюлетень

1. Форма, колір і текст виборчого бюлетеня для голосування в день виборів Президента України, а також форма виборчого бюлетеня для повторного голосування затверджуються Центральною виборчою комісією не пізніше як за двадцять два дні до дня виборів. Текст виборчого бюлетеня для повторного голосування затверджується Центральною виборчою комісією не пізніше як за десять днів до дня повторного голосування. Ступені захисту виборчого бюлетеня встановлюються Центральною виборчою комісією.

(частина перша статті 71 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Виборчі бюлетені є документами суворої звітності.

3. Виборчий бюлетень повинен містити назву та дату проведення виборів (бюлетень для повторного голосування - дату повторного голосування), номер територіального виборчого округу або позначення, що він є закордонним, номер виборчої дільниці, а також позначене місце для печатки дільничної виборчої комісії.

(частина третя статті 71 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. До виборчого бюлетеня для голосування в день виборів вносяться відомості в алфавітному порядку за прізвищами зареєстрованих кандидатів на пост Президента України із зазначенням прізвищ, імен, по батькові, року народження, місця проживання, місця роботи (занять), посади, партійності кандидата, суб'єкта висунення кандидата. Ліворуч напроти відомостей про кожного кандидата розташовується порожній квадрат.

(частина четверта статті 71 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Виборчий бюлетень повинен містити роз'яснення щодо порядку його заповнення виборцем під час голосування.

6. Виборчий бюлетень має контрольний талон, відокремлений лінією відриву. Контрольний талон повинен містити назву та дату виборів (дату повторного голосування), номер територіального виборчого округу або позначення, що він є закордонним, номер виборчої дільниці, а також позначені місця для номера, за яким виборця внесено до списку виборців на дільниці, підпису виборця, який отримує виборчий бюлетень, прізвища, ініціалів та підпису члена дільничної виборчої комісії, який видаватиме виборчий бюлетень.

(частина шоста статті 71 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Виборчі бюлетені для кожної виборчої дільниці виготовляються у кількості, що на 0,5 відсотка перевищує кількість виборців, які включені до списку виборців на виборчій дільниці з можливим відхиленням зазначеної кількості з урахуванням кратності розміщення виборчих бюлетенів у межах поліграфічного листа при їх виготовленні.

(статтю 71 доповнено частиною сьомою згідно із
Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
частина сьома статті 71 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Контроль за виготовленням виборчих бюлетенів на підприємствах-виготовлювачах, дотриманням вимог щодо знищення друкарських форм, технічних відходів, поліграфічного браку здійснюється контрольною комісією,

яка утворюється Центральною виборчою комісією за поданнями кандидатів на пост Президента України не пізніш як у день затвердження форми виборчого бюлетеня.

(статтю 71 доповнено частиною восьмою згідно із
Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
частина восьма статті 71 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 72. Порядок виготовлення виборчих бюлетенів

1. Центральна виборча комісія забезпечує виготовлення в централізованому порядку виборчих бюлетенів для голосування в день виборів державними поліграфічними підприємствами не пізніш як за сім днів до дня виборів на підставі угод, укладених нею з цими підприємствами. Виборчі бюлетені для повторного голосування повинні бути виготовлені у тому ж порядку не пізніш як за шість днів до дня повторного голосування.

(частина перша статті 72 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

2. Підприємство-виготовлювач виборчих бюлетенів забезпечує суворе дотримання замовленої кількості виготовлених бюлетенів, їх облік та передачу замовнику в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією.

Технічні відходи, поліграфічний брак, а також друкарські форми знищуються в порядку та строки, визначені угодою на виготовлення виборчих бюлетенів.

(частина друга статті 72 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Виборчі бюлетені Центральна виборча комісія отримує в упаковці підприємства-виготовлювача. Зведена інформація на підставі актів прийому-передачі про кількість виборчих бюлетенів для голосування, виготовлених для кожного виборчого округу, оприлюднюється не пізніш як за один день до дня виборів на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

(частина третя статті 72 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Виборчі бюлетені для голосування у день виборів чи в день повторного голосування відповідно друкуються на однаковому папері за формою та текстом, затвердженими Центральною виборчою комісією, і повинні бути однаковими за розміром, кольором та змістом.

5. Виборчий бюлетень друкується державною мовою на одному аркуші з текстовою частиною лише з одного боку.

6. На спеціальній виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває в день виборів Президента України у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, виборчі бюлетені можуть бути виготовлені, як виняток, з дозволу Центральної виборчої комісії безпосередньо дільничною виборчою комісією.

Такий дозвіл може бути наданий не пізніше як за три дні до дня виборів на підставі подання відповідної окружної виборчої комісії, в якому зазначено номер виборчої дільниці, утвореної на відповідному судні чи на полярній станції України, назву судна чи полярної станції України, а також час, коли відповідне судно покинуло останній порт на території України.

(частину шосту статті 72 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Відомості про кількість виготовлених виборчих бюлетенів вносяться до протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та враховуються відповідною окружною виборчою комісією при складанні протоколів про підсумки голосування у межах округу.

(частину шосту статті 72 доповнено абзацом третім згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. У разі прийняття Центральною виборчою комісією рішення про скасування реєстрації кандидата на пост Президента України у період виготовлення виборчих бюлетенів або після виготовлення виборчих бюлетенів, однак за той проміжок часу, у який неможливо здійснити передрукування виборчих бюлетенів, Центральна виборча комісія приймає рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня. Рішення Центральної виборчої комісії негайно передається відповідним окружним виборчим комісіям для внесення відповідних змін дільничними виборчими комісіями.

Такі зміни до виборчих бюлетенів вносяться членами дільничних виборчих комісій з використанням штампа "Вибув" на засіданні дільничної виборчої комісії.

Вносити зміни до виборчого бюлетеня без рішення Центральної виборчої комісії забороняється.

Про зміни, внесені до виборчого бюлетеня, повідомляється кожному виборцю під час видачі виборчого бюлетеня.

Форма штампа "Вибув" затверджується Центральною виборчою комісією не пізніше як за двадцять шість днів до дня виборів. Штампи виготовляються Центральною виборчою комісією централізовано та передаються окружним виборчим комісіям одночасно із виборчими бюлетенями. Штампи зберігаються в окружній виборчій комісії.

Штамп "Вибув" передається окружною виборчою комісією всім дільничним виборчим комісіям одночасно з передачею відповідного рішення Центральної виборчої комісії. Дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць штамп "Вибув" передається одночасно з виборчими бюлетенями.

(частина сьома статті 72 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. У разі якщо до виборчих бюлетенів внесено зміни без рішення Центральної виборчої комісії чи внесені зміни, що не відповідають рішенню Центральної виборчої комісії, дільнична виборча комісія на своєму засіданні складає про це у двох примірниках акт. В акті повинно бути зазначено кількість отриманих виборчих бюлетенів, кількість зіпсованих виборчих бюлетенів та прізвища осіб, з вини яких це сталося. Один примірник цього акта невідкладно передається до окружної виборчої комісії, другий примірник зберігається у комісії. Відомості зазначеного акта враховуються дільничною виборчою комісією при складанні протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Зіпсовані виборчі бюлетені погашаються та упаковуються окремо в різні пакети в порядку, передбаченому цим Законом. На пакетах зазначається: "Зіпсовані виборчі бюлетені". Запаковані зіпсовані виборчі бюлетені зберігаються у дільничній виборчій комісії до дня виборів і передаються до окружної виборчої комісії разом з іншою виборчою документацією. При підрахунку голосів виборців зіпсовані бюлетені враховуються як невикористані.

(частина восьма статті 72 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Особи, винні у протиправному псуванні виборчих бюлетенів, відшкодовують завдану шкоду в порядку, встановленому законом.

(статтю 72 доповнено частиною дев'ятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 73. Порядок передачі виборчих бюлетенів виборчим комісіям

1. Окружна виборча комісія не раніш як за сім днів до дня виборів або дня повторного голосування приймає виборчі бюлетені в упаковці підприємства-виготовлювача від представника Центральної виборчої комісії, уповноваженого здійснити таку передачу бюлетенів рішенням Центральної виборчої комісії, на своєму засіданні. Про прийняття виборчих бюлетенів окружна виборча комісія складає протокол за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Протокол складається в трьох примірниках і підписується всіма членами окружної виборчої комісії та представником Центральної виборчої комісії, які здійснюють передачу виборчих бюлетенів, а також кандидатами на пост Президента України, їх довіреними особами, офіційними спостерігачами, які присутні на засіданні комісії. Перший примірник протоколу передається до Центральної виборчої комісії, другий - зберігається в окружній виборчій комісії,

третій - невідкладно вивіщується в приміщенні окружної виборчої комісії для загального ознайомлення.

(частина перша статті 73 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Окружна виборча комісія забезпечує збереження і охорону виборчих бюлетенів, отриманих від Центральної виборчої комісії. Виборчі бюлетені зберігаються у приміщенні окружної виборчої комісії в закритому сейфі (металевій шафі), який опечатується стрічкою з проставленням на ній підписів усіх присутніх на засіданні комісії та печатки комісії. Сейф (металева шафа або окрема кімната) постійно (до передачі виборчих бюлетенів дільничним виборчим комісіям) перебуває під охороною працівника органів внутрішніх справ України.

(частина друга статті 73 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Окружна виборча комісія не раніш як за три дні, але не пізніш як за 24 години до дня виборів або дня повторного голосування на своєму засіданні передає всі виборчі бюлетені дільничним виборчим комісіям в упаковці підприємства-виготовлювача. Від імені кожної дільничної виборчої комісії виборчі бюлетені приймають не менш як три члени кожної дільничної виборчої комісії, уповноважені на це її рішенням.

(частина третя статті 73 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів окружною виборчою комісією складається протокол за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, в якому зазначаються:

- 1) номер територіального виборчого округу;
- 2) номер виборчої дільниці;
- 3) кількість виборців на виборчій дільниці згідно зі списком виборців на день складання протоколу;
- 4) кількість переданих на виборчу дільницю виборчих бюлетенів для голосування;
- 5) прізвища та підписи членів дільничної виборчої комісії, які прийняли виборчі бюлетені.
- 6) пункт 6 частини четвертої статті 73 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Протокол про передачу дільничним виборчим комісіям виборчих бюлетенів складається у трьох примірниках і підписується всіма присутніми на засіданні членами окружної виборчої комісії, а також кандидатами на пост Президента України, їх довіреними особами, офіційними спостерігачами, які присутні на засіданні комісії. Перший примірник протоколу надсилається до Центральної виборчої комісії, другий - зберігається в окружній виборчій комісії, третій - невідкладно вивіщується в приміщенні окружної виборчої комісії для загального ознайомлення.

Копія протоколу, засвідчена на кожній сторінці головою і секретарем окружної виборчої комісії та скріплена печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії протоколу надається членам окружної виборчої комісії.

Витяг із протоколу за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, із зазначенням відомостей, що стосуються відповідної виборчої дільниці, надається разом із виборчими бюлетенями представникам кожної дільничної виборчої комісії, які отримали виборчі бюлетені, за підписами голови і секретаря окружної виборчої комісії та трьох членів відповідної дільничної виборчої комісії, засвідчений печаткою окружної виборчої комісії.

(частина п'ята статті 73 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць закордонного виборчого округу виборчі бюлетені передаються Центральною виборчою комісією не раніш як за три дні до дня виборів через Міністерство закордонних справ України у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією; за необхідності, як виняток, виборчі бюлетені можуть передаватися за шість днів до дня виборів. Про передачу виборчих бюлетенів виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць закордонного виборчого округу Центральна виборча комісія складає протокол, зазначений у частині п'ятій цієї статті. Протокол складається у двох примірниках, один з яких залишається у Центральній виборчій комісії, а другий разом із витягами з протоколу для кожної закордонної виборчої дільниці закордонного виборчого округу передається до Міністерства закордонних справ України, відомості зазначеного протоколу не пізніше наступного дня оприлюднюються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

(частина шоста статті 73 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Частина сьому статті 73 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Кожен член окружної виборчої комісії, кандидат на пост Президента України, його довірена особа, офіційний спостерігач від кандидата, партії - суб'єкта виборчого процесу, які були присутні при переданні виборчих бюлетенів, мають право на їх прохання невідкладно отримати копії зазначених у частинах першій та п'ятій цієї статті протоколів, засвідчені головою і секретарем окружної виборчої комісії та скріплені печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії протоколу для кожного члена комісії та кожного кандидата на пост Президента України.

(частина восьма статті 73 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Члени дільничної виборчої комісії транспортують отримані виборчі бюлетені до приміщення дільничної виборчої комісії у супроводі працівника органів внутрішніх справ на якого покладається обов'язок охорони.

(частина дев'ята статті 73 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. Приймання виборчих бюлетенів дільничною виборчою комісією відбувається на засіданні дільничної виборчої комісії невідкладно після прибуття членів виборчої комісії, які отримали бюлетені. Секретар дільничної виборчої комісії розпаковує упаковку підприємства-виготовлювача та проставляє у визначених місцях кожного виборчого бюлетеня печатку дільничної виборчої комісії. Інший визначений рішенням комісії член дільничної виборчої комісії перераховує отримані виборчі бюлетені для голосування, перевіряючи відповідність позначення номера округу та номера виборчої дільниці, зазначених на виборчих бюлетенях. При підрахунку виборчих бюлетенів забороняється поділ комісії на кілька груп, кожна з яких підраховує частину бюлетенів. У разі невідповідності встановленої перерахуванням кількості бюлетенів та кількості, зазначеної у витягу з протоколу окружної виборчої комісії про передання бюлетенів, дільнична виборча комісія складає у двох примірниках акт про це за формою, встановленою Центральною виборчою комісією, із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини розходження. Один примірник акта передається до окружної виборчої комісії, а другий зберігається у дільничній виборчій комісії. За наявності зазначених розходжень кількістю бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією, вважається кількість, встановлена на засіданні дільничної виборчої комісії та зафіксована в акті про розходження.

(частина десята статті 73 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. Виборчі бюлетені зберігаються у приміщенні дільничної виборчої комісії в закритому сейфі (металевій шафі), який опечатується стрічкою з проставленням на ній підписів усіх присутніх на засіданні комісії та печатки комісії і постійно (до дня голосування) перебуває під охороною працівника органів внутрішніх справ України.

(частина одинадцята статті 73 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 74. Приміщення для голосування

1. Голосування проводиться у спеціально відведених та облаштованих приміщеннях, в яких обладнуються кабінки (кімнати) для таємного голосування та визначаються місця видачі виборчих бюлетенів і встановлення виборчих скриньок. Обладнання приміщення для голосування покладається на дільничну виборчу комісію.

2. Виконавчі органи місцевого самоврядування або інші органи (посадові особи), які відповідно до закону здійснюють їх повноваження, забезпечують виборчі дільниці необхідними приміщеннями для голосування, які придатні для облаштування відповідно до вимог цього Закону та нормативів, встановлених Центральною виборчою комісією. Приміщення для голосування для малої виборчої дільниці (з кількістю виборців до 500 осіб) повинно мати площу не менше 50 квадратних метрів, середньої (від 500 до 1500 виборців) - не менше 75 квадратних метрів, великої (понад 1500 виборців) - не менше 90 квадратних метрів.

3. Приміщення для голосування повинно бути обладнане достатньою кількістю кабін (кімнат) для таємного голосування. Для малих виборчих дільниць кількість таких кабін (кімнат) повинна бути не менше двох, для середніх не менше чотирьох, для великих - не менше шести. Розміщення обладнання у приміщенні для голосування планується таким чином, щоб місця видачі виборчих бюлетенів, вхід і вихід з кабін (кімнат) для таємного голосування, виборчі скриньки були у полі зору членів дільничної виборчої комісії та осіб, які відповідно до цього Закону мають право бути присутніми в приміщенні для голосування.

4. Кожна виборча дільниця забезпечується необхідною кількістю виборчих скриньок - великих (стаціонарних) та малих (переносних). Виборчі скриньки мають розміри і виготовляються з прозорого матеріалу, які визначаються Центральною виборчою комісією. Мала виборча дільниця повинна мати не менше двох великих та двох малих виборчих скриньок, середня - не менше трьох великих і двох малих скриньок, велика - не менше чотирьох великих і трьох малих скриньок. Виборчі скриньки встановлюються у приміщенні для голосування так, щоб виборці при підході до них мали можливість проходити через кабінки (кімнати) для таємного голосування.

5. У приміщенні для голосування або безпосередньо перед ним дільнична виборча комісія в обов'язковому порядку розміщує плакати, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори Президента України, інформаційні плакати кандидатів на пост Президента України, які розміщуються в алфавітному порядку (в порядку розміщення кандидатів у виборчому бюлетені).

Стаття 75. Підготовка до голосування у день виборів (день повторного голосування)

1. Голосування проводиться у день виборів та у день повторного голосування з 8 до 20 години. На закордонних виборчих дільницях голосування проводиться за місцевим часом країни, де утворені ці дільниці.

2. Про час і місце голосування дільнична виборча комісія повідомляє виборців не пізніше як за сім днів до дня його проведення, а у виняткових випадках утворення виборчих дільниць відповідно до частини десятої статті 20 цього Закону - напередодні дня виборів.

(частина друга статті 75 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Організація проведення голосування та підтримання належного порядку у приміщенні для голосування, забезпечення таємності волевиявлення виборців під час голосування покладаються на дільничну виборчу комісію.

4. Дільнична виборча комісія не раніше як за сорок п'ять хвилин до початку голосування проводить засідання, на якому відкривається сейф (металева шафа) з виборчими бюлетенями. Голова дільничної виборчої комісії на підставі витягу із протоколу окружної виборчої комісії про передачу виборчих бюлетенів дільничній виборчій комісії або акта, зазначеного у частині десятій статті 73 цього Закону, оголошує кількість виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією. Ці відомості секретар комісії заносить до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

5. У разі виявлення пошкодження стрічки, якою було опечатано сейф (металеву шафу), або невідповідності підписів чи печатки на ній дільнична виборча комісія негайно повідомляє про це органи внутрішніх справ та окружну виборчу комісію. Після цього члени дільничної виборчої комісії перераховують виборчі бюлетені, про що складається акт, який підписується всіма присутніми при цьому на засіданні дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою комісії. Кількість виборчих бюлетенів, зазначена у вказаному акті, вважається кількістю бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією.

6. Частину шосту статті 75 виключено

(згідно із Законом України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

7. Частину сьому статті 75 виключено

(згідно із Законом України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

8. Частину восьму статті 75 виключено

(згідно із Законом України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

9. Частину дев'яту статті 75 виключено

(згідно із Законом України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

10. Голова дільничної виборчої комісії на засіданні комісії перед початком голосування надає для огляду членам дільничної виборчої комісії, присутнім кандидатам на пост Президента України, їх довіреним особам, офіційним спостерігачам, представникам засобів масової інформації по черзі всі наявні на виборчій дільниці виборчі скриньки. Після огляду кожної скриньки вона пломбується або опечатується печаткою дільничної виборчої комісії, після чого у неї опускається контрольний лист, у якому зазначаються номер територіального округу або позначення, що він є закордонним, номер виборчої дільниці, час його вкидання у виборчу скриньку, підписи голови, заступника голови, секретаря та інших членів дільничної виборчої комісії, кандидатів, їх довірених осіб, офіційних спостерігачів, які присутні при цьому. Контрольний лист підписується цими особами, їхні підписи скріплюються печаткою комісії. Після вкидання контрольного листа голова комісії надає для огляду наступну виборчу скриньку і проводить з нею ту ж процедуру. Після опечатування останньої виборчої скриньки та вкидання до неї контрольного листа і встановлення великих (стаціонарних) виборчих скриньок на відведені для них місця виборча дільниця вважається готовою до проведення голосування. Малі (переносні) виборчі скриньки розміщуються у приміщенні для голосування отворами для бюлетенів вниз у полі зору членів комісії та інших осіб, присутніх на виборчій дільниці під час голосування відповідно до вимог цього Закону.

(частина десята статті 75 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. Голова дільничної виборчої комісії передає необхідну кількість виборчих бюлетенів для голосування членам дільничної виборчої комісії, які будуть видавати виборчі бюлетені виборцям у приміщенні для голосування та організовуватимуть голосування за місцем перебування виборців. Кількість отриманих членами виборчої комісії виборчих бюлетенів для організації

голосування виборців за місцем перебування повинна дорівнювати кількості виборців, включених до витягу із списку виборців. Передання виборчих бюлетенів фіксується відомістю за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Зазначені члени комісії засвідчують отримання виборчих бюлетенів, проставляючи підпис у відомості, та забезпечують їх збереження і дотримання встановленого цим Законом порядку їх видачі виборцям. Жодного виборчого бюлетеня у сейфі (шафі) не може залишатися.

(статтю 75 доповнено частиною одинадцятю згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

12. Голова дільничної виборчої комісії передає членам дільничної виборчої комісії, уповноваженим працювати із списком виборців у день виборів, аркуші списку виборців. Відповідні члени дільничної виборчої комісії забезпечують їх збереження і дотримання встановленого цим Законом порядку їх використання.

(статтю 75 доповнено частиною дванадцятю згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

13. Перед початком голосування дільнична виборча комісія (крім дільничних виборчих комісій закордонних виборчих дільниць) інформує окружну виборчу комісію про:

- 1) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент початку голосування;
- 2) кількість виборців, внесених до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування.

(статтю 75 доповнено частиною тринадцятю згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

14. Окружна виборча комісія передає зазначені відомості по відповідному округу до Центральної виборчої комісії через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему не пізніше 10 години дня виборів. Центральна виборча комісія невідкладно після отримання зазначених відомостей оприлюднює їх на своєму офіційному веб-сайті.

(статтю 75 доповнено частиною чотирнадцятю згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 76. Організація і порядок голосування

1. При проведенні голосування на виборчій дільниці два члени дільничної виборчої комісії надають виборцю можливість проголосувати: один член дільничної виборчої комісії за умови пред'явлення виборцем одного з документів, зазначених у частині другій статті 2 цього Закону, та наявності виборця у списку виборців на відповідній виборчій дільниці надає виборцю

список для підпису; другий член дільничної виборчої комісії у позначеному місці на контрольному талоні виборчого бюлетеня вписує своє прізвище, ініціали, розписується та проставляє номер, за яким виборця внесено до списку виборців на дільниці. Виборець розписується за отримання виборчого бюлетеня у списку виборців та на визначеному місці на контрольному талоні виборчого бюлетеня. Після цього член виборчої комісії відокремлює від виборчого бюлетеня контрольний талон та видає виборцю виборчий бюлетень. Контрольний талон виборчого бюлетеня зберігається у члена комісії, який видав виборчий бюлетень. При цьому робити на виборчих бюлетенях будь-які інші позначки забороняється.

(частина перша статті 76 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Частину другу статті 76 виключено

(згідно із Законом України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

3. Виборець може перебувати у приміщенні для голосування протягом часу, необхідного для голосування.

4. Виборчі бюлетені заповнюються виборцем особисто в кабіні (кімнаті) для таємного голосування. Під час заповнення виборчих бюлетенів забороняється присутність інших осіб, здійснення фото- та відеофіксації у будь-який спосіб. Виборець, який внаслідок фізичних вад не може самостійно заповнити виборчий бюлетень, має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії скористатися допомогою іншого виборця, крім членів виборчої комісії, кандидатів на пост Президента України, їх довірених осіб, офіційних спостерігачів.

(частина четверта статті 76 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Виборець не має права передавати свій виборчий бюлетень іншим особам. Отримання виборчого бюлетеня від інших осіб (крім уповноваженого члена виборчої комісії, який видає бюлетені), заохочення або змушування шляхом підкупу, погроз або іншим способом виборців до передачі бюлетеня іншим особам забороняється.

6. У виборчому бюлетені для голосування виборець робить позначку "плюс" ("+") або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті напроти прізвища кандидата на пост Президента України, за якого він голосує. Виборець може голосувати лише за одного кандидата.

(частина шоста статті 76 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Виборець опускає заповнений виборчий бюлетень у виборчу скриньку, забезпечуючи при цьому таємницю голосування. Виборець, який не може внаслідок фізичних вад самостійно опустити їх до виборчої скриньки, має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії доручити зробити це іншій особі у своїй присутності, крім членів виборчої комісії, кандидатів на пост Президента України, їх довірених осіб, офіційних спостерігачів.

(частина сьома статті 76 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. У разі пошкодження виборчої скриньки під час голосування виборча скринька опечатується головою і не менш як трьома членами виборчої комісії, які є представниками різних кандидатів на пост Президента України, у спосіб, що унеможлиблює вкидання виборчих бюлетенів. Ця виборча скринька зберігається в приміщенні для голосування в полі зору членів комісії та інших осіб, присутніх на виборчій дільниці під час голосування відповідно до вимог цього Закону, і не використовується до закінчення голосування.

9. У разі якщо виборець, заповнюючи бюлетень, допустив помилку, він має право невідкладно звернутися з письмовою заявою до члена виборчої комісії, який видав йому виборчий бюлетень, з проханням видати йому інший виборчий бюлетень. Член виборчої комісії видає інший виборчий бюлетень у порядку, встановленому частиною першою цієї статті, тільки в обмін на зіпсований, про що робить відповідну позначку в списку виборців напроти прізвища виборця і розписується. Зіпсований виборчий бюлетень негайно погашається як невикористаний, про що складається акт. Зіпсований і погашений виборчий бюлетень при підрахунку голосів враховується як невикористаний і запаковується разом із контрольним талоном у пакет з невикористаними виборчими бюлетенями. Повторна видача виборчого бюлетеня замість невірно заповненого не допускається.

(частина дев'ята статті 76 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. За 5 хвилин до 20 години голова дільничної виборчої комісії оголошує про закінчення голосування та зачинення виборчої дільниці о 20 годині. Виборці, які на 20 годину прийшли до дільниці для голосування, мають право проголосувати. Для забезпечення реалізації цього права виборців один із членів комісії о 20 годині за дорученням голови дільничної виборчої комісії підходить до входу в приміщення для голосування та запрошує всіх виборців, які ще не проголосували, зайти у приміщення для голосування та зачиняє двері. Після виходу з приміщення для голосування останнього виборця приміщення зачиняється і в ньому залишаються тільки члени виборчої комісії та особи, які згідно із цим Законом мають право бути присутніми на засіданні виборчої комісії.

(частина десята статті 76 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. На виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває в день виборів у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, дільнична виборча комісія може оголосити голосування закінченим раніше часу, визначеного частиною першою статті 75 цього Закону, якщо в голосуванні взяли участь усі виборці, включені до списку виборців. Підрахунок голосів на таких дільницях проводиться одразу після оголошення про закінчення голосування у порядку, встановленому цим Законом.

12. Невідкладно після закінчення голосування, але не пізніше 20 години 30 хвилин, дільнична виборча комісія передає до окружної виборчої комісії попередні відомості про кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці на момент закінчення голосування, та кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці на момент закінчення голосування.

(статтю 76 доповнено частиною дванадцятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

13. Дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці невідкладно після закінчення голосування надсилає технічними засобами зв'язку до Центральної виборчої комісії відомості, передбачені частиною дванадцятою цієї статті.

(статтю 76 доповнено частиною тринадцятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

14. Окружна виборча комісія після отримання відомостей, передбачених частиною дванадцятою цієї статті, з відповідних виборчих дільниць, але не пізніше 21 години 30 хвилин передає ці попередні відомості до Центральної виборчої комісії.

(статтю 76 доповнено частиною чотирнадцятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

15. Центральна виборча комісія після отримання попередніх відомостей щодо всіх виборчих дільниць оприлюднює зазначені відомості на своєму офіційному веб-сайті до 22 години 30 хвилин.

(статтю 76 доповнено частиною п'ятнадцятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 77. Порядок організації голосування виборців за місцем перебування

1. Виборцю, який внесений до списку виборців на виборчій дільниці, але за віком, у зв'язку з інвалідністю чи за станом здоров'я не здатний пересуватися

самостійно, дільнична виборча комісія надає можливість голосувати за місцем перебування цього виборця.

2. Для організації голосування виборців, не здатних пересуватися самостійно, за їх місцем перебування дільнична виборча комісія в останній день перед днем виборів на своєму засіданні виготовляє витяг із списку виборців за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

Такий витяг невідкладно після його складення надається для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

3. До витягу із списку виборців включаються:

1) без рішення комісії - виборець, постійно не здатний самостійно пересуватися, щодо якого у списку виборців зазначена відповідна відмітка, якщо такий виборець до 12 години останньої суботи перед днем виборів письмово або особисто не повідомив відповідну дільничну виборчу комісію про бажання проголосувати у приміщенні для голосування;

2) за рішенням дільничної виборчої комісії - виборець, який тимчасово не здатний самостійно пересуватися, на підставі його заяви та довідки медичної установи про стан його здоров'я.

4. При включенні виборця до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування у списку виборців на виборчій дільниці у графі "підпис виборця" секретар дільничної виборчої комісії робить запис "голосує за місцем перебування".

При включенні виборця до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування члени дільничної виборчої комісії зобов'язані перевірити факт тимчасової нездатності виборця самостійно пересуватися. У разі непідтвердження факту тимчасової нездатності виборця пересуватися самостійно дільнична виборча комісія приймає рішення щодо відмови у наданні цьому виборцю можливості голосувати за місцем перебування.

5. Виборець, який тимчасово не здатний пересуватися самостійно, поштою або через інших осіб подає власноручно написану заяву з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування із зазначенням місця перебування виборця. Така заява разом з довідкою медичної установи про стан здоров'я виборця повинна бути подана до дільничної виборчої комісії не пізніше 20 години останньої п'ятниці перед днем виборів.

6. Заява, передбачена частиною п'ятою цієї статті, є зобов'язанням виборця забезпечити умови для дотримання вимог щодо порядку голосування, передбачених цим Законом.

7. На спеціальних виборчих дільницях, утворених у стаціонарних закладах охорони здоров'я, голосування за місцем перебування виборця проводиться на підставі власноручно написаної заяви виборця з проханням забезпечити йому голосування за місцем його перебування у зв'язку з необхідністю дотримання постільного режиму.

8. Заява виборця про бажання голосувати за місцем його перебування реєструється дільничною виборчою комісією в окремому журналі, де зазначаються день і час її надходження, прізвище, ім'я, по батькові та адреса місця проживання (місця перебування) виборця.

9. Голосування виборців за місцем їх перебування організують не менш як три члени дільничної виборчої комісії, визначені рішенням виборчої комісії.

10. Голосування виборців за місцем перебування організується з таким розрахунком, щоб члени дільничної виборчої комісії, які організують таке голосування, повернулися у приміщення для голосування не пізніше як за годину до закінчення голосування.

11. Голова дільничної виборчої комісії оголошує про те, що члени дільничної виборчої комісії відбувають для організації голосування виборців за місцем перебування. Голова дільничної виборчої комісії видає визначеним членам виборчої комісії витяг із списку виборців, складений відповідно до вимог частин другої і третьої цієї статті, та опломбовану або опечатану переносну виборчу скриньку, в яку при цьому опускає контрольний лист. У контрольному листі зазначаються номер виборчої скриньки, час виходу (година та хвилини) членів виборчої комісії для проведення голосування виборців за місцем перебування, кількість отриманих ними виборчих бюлетенів, прізвища членів дільничної виборчої комісії, яким видані виборчі бюлетені. Контрольний лист підписується присутніми членами виборчої комісії, підписи яких скріплюються печаткою виборчої комісії, та, за бажанням, кандидатами, їх довіреними особами, офіційними спостерігачами.

12. Під час проведення голосування виборців за місцем перебування мають право бути присутні кандидати на пост Президента України, їх довірені особи, офіційні спостерігачі.

13. Виборець чи члени його сім'ї не можуть відмовити у присутності при проведенні голосування членів комісії, які проводять голосування, а також офіційних спостерігачів, кандидатів на пост Президента України, їх довірених осіб, які мають право бути присутніми при проведенні голосування. У разі відмови допустити зазначених осіб у приміщення, де перебуває виборець, йому відмовляється у проведенні голосування за місцем його перебування.

14. При організації голосування виборця за місцем перебування член дільничної виборчої комісії на підставі витягу із списку виборців за умови надання виборцем одного з документів, зазначених у частині другій статті 2 цього

Закону, видає виборцю виборчий бюлетень для голосування. При цьому член дільничної виборчої комісії у позначеному місці на контрольному талоні виборчого бюлетеня вписує своє прізвище, ініціали, розписується та проставляє номер виборця у списку виборців. Виборець розписується у контрольному талоні виборчого бюлетеня та у витягу із списку виборців, особисто, в режимі таємного голосування, без присутності будь-кого, у тому числі кандидата на пост Президента України, офіційних спостерігачів, членів виборчої комісії, заповнює виборчий бюлетень у порядку, передбаченому цим Законом, та опускає виборчий бюлетень до виборчої скриньки.

15. У разі якщо виборець, включений до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування, прибув у приміщення для голосування після того, як члени дільничної виборчої комісії вийшли для організації голосування за місцем перебування, такому виборцю не може бути видано виборчий бюлетень для голосування до повернення членів комісії, які організують голосування за місцем перебування, та з'ясування питання, чи не проголосував цей виборець за місцем перебування.

16. Після проведення голосування виборців за місцем перебування член дільничної виборчої комісії, який видав виборцю виборчий бюлетень, у списку виборців навпроти прізвища виборця робить позначку "голосував за місцем перебування", зазначає своє прізвище і розписується.

17. Витяг із списку виборців, за яким організувалося голосування виборців за місцем перебування, додається до списку виборців і є його невід'ємною складовою частиною. До списку виборців додаються письмові заяви виборців, довідки медичних установ, копії відповідних рішень дільничної виборчої комісії.

18. Положення цієї статті не поширюються на закордонні виборчі дільниці.

(стаття 77 у редакції Закону
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 78. Порядок підрахунку голосів на виборчій дільниці

1. Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці здійснюється відкрито і гласно членами дільничної виборчої комісії на її засіданні, яке проводиться у тому ж приміщенні, де відбувалося голосування.

На час проведення підсумкового засідання дільнична виборча комісія протокольним рішенням доручає ведення протоколу засідання виборчої комісії заступнику голови або іншому члену дільничної виборчої комісії. Секретар дільничної виборчої комісії на цьому засіданні вносить відомості до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

(частину першу статті 78 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Якщо одночасно з виборами Президента України проводяться вибори народних депутатів України, місцеві вибори, підрахунок голосів на цих виборах проводиться після закінчення складання протоколів про підрахунок голосів виборців з виборів Президента України та їх підписання у встановленому порядку на цьому ж засіданні дільничної виборчої комісії. Пакети з протоколами та з іншою виборчою документацією, що стосується виборів Президента України, до закінчення засідання дільничної виборчої комісії зберігаються у приміщенні, де відбувається засідання, у полі зору членів дільничної виборчої комісії та осіб, які присутні на засіданні комісії. Пакети з виборчою документацією транспортуються в порядку, встановленому статтею 81 цього Закону, до окружної виборчої комісії відразу після підписання відповідних протоколів з усіх інших виборів.

(частину першу статті 78 доповнено абзацом третім згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Засідання дільничної виборчої комісії починається відразу після закінчення голосування, проводиться без перерви і закінчується після складення та підписання протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.
3. У разі необхідності на початку засідання дільнична виборча комісія розглядає питання, передбачені частиною восьмою статті 28 цього Закону.
4. Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці проводиться дільничною виборчою комісією у послідовності викладених положень цієї статті.
5. Список виборців на виборчій дільниці у разі внесення до нього під час голосування доповнень після закінчення голосування підписується головою та секретарем дільничної виборчої комісії і скріплюється печаткою комісії.
6. Дільнична виборча комісія на підставі списку виборців встановлює кількість виборців на виборчій дільниці. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

Дільнична виборча комісія на підставі порівняння списку виборців та витягу із списку виборців встановлює кількість виборців на виборчій дільниці, які були включені до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем виборчої комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

(частину шосту статті 78 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. Дільнична виборча комісія підраховує невикористані виборчі бюлетені. Кількість таких бюлетенів оголошується і заноситься секретарем комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Невикористані виборчі бюлетені погашаються шляхом відокремлення правого нижнього кута бюлетеня. Погашені невикористані виборчі бюлетені разом з бюлетенями, зазначеними у частині дев'ятій статті 76 цього Закону, запаковуються. На пакеті робиться напис "Невикористані виборчі бюлетені", зазначаються номер територіального округу або позначення, що він є закордонним, номер виборчої дільниці, кількість запакованих виборчих бюлетенів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

(частина сьома статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. Дільнична виборча комісія підраховує кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у приміщенні для голосування, за підписами виборців у списку виборців. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем виборчої комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці як кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у приміщенні для голосування.

Дільнична виборча комісія підраховує кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування за місцем перебування, за підписами у витягу із списку виборців та відмітками "голосував за місцем перебування" у списку виборців. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем виборчої комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці як кількість виборців, що отримали виборчі бюлетені для голосування за місцем перебування.

(частина восьма статті 78 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Дільнична виборча комісія підраховує кількість контрольних талонів виборчих бюлетенів з підписами виборців та членів виборчої комісії, які їх видавали. Кількість таких талонів оголошується.

10. У разі відповідності кількості контрольних талонів, зазначеній у частині дев'ятій цієї статті, сумі кількостей, зазначених у частині восьмій цієї статті, ця кількість оголошується і заноситься секретарем виборчої комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці як загальна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені.

(частина десята статті 78 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. У разі невідповідності кількості контрольних талонів, зазначених у частині дев'ятій цієї статті, кількості підписів виборців у списку виборців, які отримали виборчі бюлетені, складається акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такої невідповідності, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі. Підписи скріплюються печаткою комісії. Після цього комісія приймає рішення щодо встановлення загальної кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені. Ця кількість оголошується і заноситься до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

(частина одинадцята статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

12. Список виборців, доданий до нього витяг із списку виборців, виготовлений згідно з частиною третьою статті 77 цього Закону, заяви, на підставі яких складався витяг із списку, відкріпні посвідчення, рішення суду про включення виборця до списку виборців у день голосування запаковуються в окремий пакет. На пакеті робиться напис "Список виборців", зазначаються номер територіального округу або позначення, що він є закордонним, номер виборчої дільниці, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

(частина дванадцята статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

13. Контрольні талони виборчих бюлетенів запаковуються. На пакеті робиться напис "Контрольні талони", зазначаються номер територіального округу або позначення, що він є закордонним, номер виборчої дільниці, кількість запакованих контрольних талонів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

(частина тринадцята статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

14. Дільнична виборча комісія перевіряє, чи дорівнює сума кількості невикористаних виборчих бюлетенів і кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, кількості виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією. У разі невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такого розходження, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі. Підписи скріплюються печаткою комісії.

15. Дільнична виборча комісія перевіряє цілісність пломб або печаток на виборчих скриньках.

16. У разі виявлення на виборчих скриньках пошкоджень пломб або печаток чи інших пошкоджень, які порушують цілісність виборчої скриньки, складається акт із зазначенням характеру виявлених пошкоджень, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі. Підписи скріплюються печаткою комісії.

17. Виборчі скриньки відкриваються дільничною виборчою комісією по чергово. Першими відкриваються переносні виборчі скриньки, що використовувалися при голосуванні виборців за межами приміщення для голосування, а останніми відкриваються, у разі їх наявності, виборчі скриньки з пошкодженими печатками або пломбами, а також іншими пошкодженнями, виявленими під час голосування.

18. При відкритті непошкодженої виборчої скриньки її вміст висипається на стіл, за яким розміщуються члени дільничної виборчої комісії, при цьому перевіряється наявність у скриньці контрольного листа (для переносної виборчої скриньки - контрольних листів).

19. Виборчі бюлетені з пошкодженої виборчої скриньки виймаються по одному без їх перемішування. Дільнична виборча комісія при цьому підраховує кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій скриньці. При цьому перевіряється наявність у цій скриньці контрольного листа, який повинен бути вийнятий останнім.

20. У разі відсутності у виборчій скриньці контрольного листа дільнична виборча комісія складає у порядку, встановленому цією статтею, акт про відсутність у скриньці контрольного листа, в якому зазначає кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій скриньці. Ці виборчі бюлетені не враховуються при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців.

21. Якщо при відкритті переносної виборчої скриньки у ній виявиться більше виборчих бюлетенів, ніж зазначено в контрольному листі у цій скриньці, дільнична виборча комісія складає у порядку, встановленому цією статтею, акт про таку невідповідність, в якому зазначає кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій скриньці. Ці виборчі бюлетені не враховуються при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців.

22. У разі виникнення сумнівів щодо достовірності контрольного листа та в інших сумнівних випадках рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходяться у виборчій скриньці, такими, що не підлягають урахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців, приймається дільничною виборчою комісією шляхом голосування.

23. Кількість виборчих бюлетенів, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців, оголошується та заноситься до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців, запаковуються. На пакеті робиться напис "Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню", зазначаються номер територіального округу або позначення, що він є закордонним, номер виборчої дільниці, кількість запакованих виборчих бюлетенів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

(частина двадцять третя статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

24. Виборча комісія підраховує загальну кількість виборчих бюлетенів, за винятком бюлетенів, які не підлягають врахуванню. При підрахунку виборчих бюлетенів визначений виборчою комісією член комісії рахує виборчі бюлетені вголос. Усі предмети, що не є виборчими бюлетенями встановленої форми, складаються окремо і не підраховуються. У разі виникнення сумнівів, чи є предмет виборчим бюлетенем, дільнична виборча комісія вирішує це питання шляхом голосування. При цьому кожен член виборчої комісії має право особисто оглянути предмет. На час його огляду підрахунок виборчих бюлетенів припиняється. Предмети, що не є виборчими бюлетенями, запаковуються в окремий пакет. До предметів відносять і контрольні листи. На пакеті робиться напис "Предмети", зазначаються номер територіального округу або позначення, що він є закордонним, номер виборчої дільниці, дата, час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії. Встановлена у підсумку підрахунку кількість є кількістю виборців, які взяли участь у голосуванні. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

(частина двадцять четверта статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

25. Виборчі бюлетені розкладаються на місця, позначені окремими табличками, що містять з обох боків прізвища й ініціали кандидатів, напис "недійсні". При розкладанні виборчих бюлетенів визначений виборчою комісією член комісії показує кожний виборчий бюлетень усім членам комісії, виголошуючи результат волевиявлення виборця. У разі виникнення сумнівів щодо змісту виборчого бюлетеня виборча комісія вирішує питання шляхом голосування. При цьому кожен член комісії має право оглянути особисто виборчий бюлетень. На час огляду виборчого бюлетеня робота з іншими виборчими бюлетенями припиняється.

(частина двадцять п'ята статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

26. Недійсними вважаються виборчі бюлетені:

- 1) на яких відсутня печатка цієї дільничної виборчої комісії;
- 2) якщо зазначені на виборчому бюлетені номери територіального округу або виборчої дільниці не відповідають номерам територіального округу чи виборчої дільниці, на якій проводиться підрахунок голосів;
- 3) пункт 3 частини двадцять шостої статті 78 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 4) за наявності обставин, зазначених у частині восьмій статті 72 цього Закону;
- 5) якщо у виборчому бюлетені зроблено більш як одну позначку проти прізвищ кандидатів;

(пункт 5 частини двадцять шостої статті 78 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 6) якщо не поставлено жодної позначки;
- 7) якщо не відірвано контрольні талони;
- 8) якщо неможливо з інших причин встановити зміст волевиявлення виборця.

27. У разі виникнення сумнівів щодо дійсності виборчого бюлетеня питання вирішується дільничною виборчою комісією шляхом голосування. При цьому кожен член комісії має право особисто оглянути виборчий бюлетень. На час огляду виборчого бюлетеня підрахунок інших виборчих бюлетенів припиняється.

28. Недійсні виборчі бюлетені підраховуються окремо. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Недійсні виборчі бюлетені запаковуються. На пакеті робиться напис "Недійсні виборчі бюлетені", зазначаються номер територіального округу або позначення, що він є закордонним, номер виборчої дільниці, кількість запакованих недійсних виборчих бюлетенів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

(частина двадцять восьма статті 78 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

29. Дільнична виборча комісія підраховує кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата на пост Президента України. Під час підрахунку голосів кожен член комісії має право перевірити або перерахувати відповідні виборчі

бюлетені. Результати підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці оголошуються і заносяться секретарем комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

(частина двадцять дев'ята статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

30. Дільнична виборча комісія зобов'язана при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці перевірити, чи дорівнює кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, сумі кількості недійсних виборчих бюлетенів на виборчій дільниці та кількості виборчих бюлетенів, голоси в яких подані за кожного кандидата. У разі невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такого розходження, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі. Підписи скріплюються печаткою комісії.

(частина тридцята статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

31. Виборчі бюлетені з голосами виборців, поданими за кожного кандидата на пост Президента України, запаковуються окремо. На пакетах зазначаються відповідно прізвище та ініціали кандидата, номер територіального округу або позначення, що він є закордонним, номер виборчої дільниці, кількість запакованих виборчих бюлетенів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

(частина тридцять перша статті 78 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 79. Протокол дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців

1. Дільнична виборча комісія на своєму засіданні складає протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці за формою, встановленою Центральною виборчою комісією не пізніше як за двадцять два дні до дня виборів.

(частина перша статті 79 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці прописом та цифрами заносяться:

1) кількість виборчих бюлетенів, одержаних дільничною виборчою комісією;

2) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці (на момент закінчення голосування);

(пункт 2 частини другої статті 79 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2¹) кількість виборців, внесених на виборчій дільниці до витягу із списку виборців для голосування за місцем перебування;

(частину другу статті 79 доповнено пунктом 2¹
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів;

3¹) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування;

(частину другу статті 79 доповнено пунктом 3¹
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3²) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування;

(частину другу статті 79 доповнено пунктом 3²
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4) загальна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені;

(пункт 4 частини другої статті 79 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4¹) кількість виборчих бюлетенів, що не підлягають врахуванню;

(частину другу статті 79 доповнено пунктом 4¹
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці;

6) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними;

7) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата на пост Президента України.

8) пункт 8 частини другої статті 79 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці складається дільничною виборчою комісією у кількості примірників, яка на чотири більша, ніж кількість осіб, які входять до складу дільничної виборчої комісії. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу.

4. У протоколі про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами дільничної виборчої комісії. Кожен примірник протоколу підписується головою, заступником голови, секретарем та іншими членами дільничної виборчої комісії, які присутні на засіданні виборчої комісії. У разі своєї незгоди із результатами підрахунку голосів, зафіксованими у протоколі комісії, член комісії підписує протокол із приміткою "З окремою думкою". Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Непідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу. У разі відсутності підпису члена дільничної виборчої комісії у протоколі про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці навпроти його прізвища зазначається причина відсутності підпису. Цей протокол підписується членами дільничної виборчої комісії та засвідчується печаткою дільничної виборчої комісії лише після його остаточного заповнення.

(положення абзацу другою частини четвертої статті 79 визнано таким, що відповідає [Конституції України](#) (є конституційним), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

(частина четверта статті 79 у редакції Законів України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Забороняється заповнення протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці олівцем, заповнення таких протоколів не на бланках, передбачених частиною першою цієї статті, а також внесення до них без відповідного рішення комісії будь-яких виправлень.

(частина п'ята статті 79 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Якщо після підписання протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідному окрузі дільнична виборча комісія виявила в ньому неточності (описку чи помилку в цифрах), вона на тому ж засіданні розглядає питання про внесення змін до нього шляхом складення нового протоколу з позначкою "Уточнений". При цьому перерахунок бюлетенів не робиться. Протокол з позначкою "Уточнений" складається у кількості примірників, зазначених у частині третій цієї статті.

7. Перший і другий примірники протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, а за наявності - і відповідні примірники протоколу з поміткою "Уточнений" запаковуються. На пакеті робиться напис "Протокол про підрахунок голосів", зазначаються номер територіального округу, номер виборчої дільниці, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії. Третій примірник протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці зберігається у секретаря дільничної виборчої комісії, четвертий примірник зазначеного протоколу невідкладно вивіщується для загального ознайомлення в приміщенні дільничної виборчої комісії, а решта по одному примірнику протоколу видається членам дільничної виборчої комісії.

8. Кандидатам на пост Президента України, їх довіреним особам, офіційним спостерігачам, які були присутні при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, на їх прохання невідкладно видаються копії зазначеного у цій статті протоколу, засвідчені головою і секретарем дільничної виборчої комісії та скріплені печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії кожного протоколу для кожного кандидата та для кожного офіційного спостерігача.

9. Про видачу копій протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці складається акт за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. В акті зазначаються перелік осіб, які одержали копії відповідного протоколу, номер примірника, дата та час одержання цих копій і проставляються підписи цих осіб. Акт підписується головою та секретарем дільничної виборчої комісії і скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії. Акт запаковується у пакет разом з першим і другим примірниками протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

(статтю 79 доповнено новою частиною дев'ятою
згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
у зв'язку з цим частину дев'яту вважати частиною десятою)

10. Пакети з протоколами дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, виборчими бюлетенями, контрольними талонами і предметами, списками виборців, а також, за наявності, окремими думками членів виборчої комісії, викладеними у письмовій формі, актами, заявами, скаргами та рішеннями, прийнятими комісією, невідкладно після закінчення засідання комісії доставляються до окружної виборчої комісії.

Стаття 80. Визнання дільничною виборчою комісією голосування на виборчій дільниці недійсним

1. Дільнична виборча комісія може визнати голосування на виборчій дільниці недійсним у разі встановлення нею порушень вимог цього Закону, внаслідок яких неможливо достовірно встановити результати волевиявлення виборців. Дільнична виборча комісія може визнати голосування на виборчій дільниці недійсним за наявності лише таких обставин:

1) випадків незаконного голосування (вкидання виборчого бюлетеня до виборчої скриньки за виборця іншою особою, крім випадків, передбачених частиною сьомою статті 76 цього Закону; голосування особами, які не мають права голосу; голосування особами, які не включені до списку виборців на виборчій дільниці або включені до нього безпідставно; голосування особою більше ніж один раз) у кількості, що перевищує п'ять відсотків кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці;

(пункт 1 частини першої статті 80 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2) виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів у кількості, що перевищує більше ніж на десять відсотків кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці;

3) знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок), що унеможливорює встановлення змісту виборчих бюлетенів, якщо кількість цих бюлетенів перевищує п'ять відсотків кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці.

(пункт 3 частини першої статті 80 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. У разі виявлення обставин, зазначених у частині першій цієї статті, у кожному випадку дільнична виборча комісія складає відповідний акт, який підписується всіма присутніми членами дільничної виборчої комісії та скріплюється печаткою виборчої комісії. Такий акт (акти) є підставою для розгляду дільничною виборчою комісією питання про визнання голосування на виборчій дільниці у відповідному окрузі недійсним.

3. У разі прийняття рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним протокол дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці повинен містити лише відомості, зазначені у пунктах 1 - 6 частини другої статті 79 цього Закону. На місці інших відомостей ставиться прочерк. Протоколи складаються дільничною виборчою комісією у порядку, встановленому статтею 79 цього Закону.

4. У разі прийняття рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним виборчі бюлетені запаковуються. На пакеті робиться напис "Виборчі бюлетені", зазначаються номер територіального округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих виборчих бюлетенів, дата і час пакування,

ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

5. Рішення дільничної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним та акт, на підставі якого прийнято це рішення, додаються до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

Стаття 81. Порядок транспортування і передачі документів до окружної виборчої комісії

1. Транспортування документів, зазначених у частині десятій статті 79 цього Закону, здійснюється головою дільничної виборчої комісії або заступником голови та іншими двома членами цієї комісії у супроводі працівника органів внутрішніх справ. Інші члени дільничної виборчої комісії, кандидати, довірені особи, офіційні спостерігачі за їх бажанням можуть також супроводжувати транспортування таких документів. Супроводження таких документів іншими особами забороняється. Під час транспортування документів забороняється розпечатувати пакети з виборчими бюлетенями та іншою документацією.

(частина перша статті 81 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, від 13.03.2014 р. N 879-VII)

У разі якщо одночасно з виборами Президента України проводяться інші вибори, виборча документація інших виборів транспортується до відповідної виборчої комісії членами дільничної виборчої комісії, які не беруть участі у транспортуванні виборчої документації з виборів Президента України до окружної виборчої комісії.

(частину першу статті 81 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Секретар дільничної виборчої комісії, інші члени комісії, які не супроводжують транспортування виборчих документів до окружної виборчої комісії, залишаються у приміщенні дільничної виборчої комісії до отримання повідомлення про прийняття протоколів про підрахунок голосів на виборчій дільниці окружною виборчою комісією. Під час транспортування виборчої документації печатка дільничної виборчої комісії та бланки протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, якщо вони не були використані для складання протоколу з позначкою "Уточнений" до відправлення цих протоколів разом із виборчою документацією до окружної виборчої комісії, зберігаються у сейфі (металевій шафі) у приміщенні дільничної виборчої комісії. Після прийняття окружною виборчою комісією протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці бланки відповідного протоколу погашаються і запаковуються, а після припинення повноважень дільничної виборчої комісії - передаються до архівних установ разом з іншою виборчою документацією.

(частину першу статті 81 доповнено абзацом третім згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідних виборчих округах та інші документи дільничної виборчої комісії передаються відповідній окружній виборчій комісії на її засіданні.

3. Зміст протоколу про підрахунок голосів виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній на судні, що перебуває в день виборів у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України, після його підписання членами дільничної виборчої комісії невідкладно передається дільничною виборчою комісією за допомогою технічних засобів зв'язку до відповідної окружної виборчої комісії з обов'язковою наступною передачею до неї першого і другого примірників протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, інших документів, зазначених у частині десятій статті 79 цього Закону.

(частина третя статті 81 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

4. Зміст протоколу про підрахунок голосів виборців на закордонній виборчій дільниці після його підписання членами дільничної виборчої комісії невідкладно передається дільничною виборчою комісією за допомогою технічних засобів зв'язку до відповідної окружної виборчої комісії з обов'язковою наступною передачею до неї першого і другого примірників протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці через відповідні центральні органи виконавчої влади в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією. До протоколів додаються інші документи, зазначені у частині десятій статті 79 цього Закону.

(частина четверта статті 81 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 82. Порядок прийняття та розгляд документів дільничних виборчих комісій окружною виборчою комісією

1. З моменту закінчення голосування окружна виборча комісія розпочинає засідання, яке продовжується безперервно до встановлення підсумків голосування у територіальному виборчому окрузі. На цей час члени окружної виборчої комісії не можуть залучатися до виконання інших функцій, крім участі в засіданні комісії.

З моменту закінчення голосування та початку прийняття окружною виборчою комісією протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях окружна виборча комісія через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему надає Центральній виборчій комісії оперативну інформацію про

підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях виборчого округу (далі - інформація про підрахунок голосів виборців).

(частину першу статті 82 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Окружна виборча комісія опрацьовує відомості, зазначені у статті 76 цього Закону, та передає такі відомості до Центральної виборчої комісії через автоматизовану інформаційно-аналітичну систему не пізніше 21 години 30 хвилин дня виборів. Центральна виборча комісія невідкладно оприлюднює зазначені відомості на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

(частину першу статті 82 доповнено абзацом третім згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Засідання окружної виборчої комісії, зазначене у частині першій цієї статті, оформляється протоколом безперервного засідання, який зобов'язані підписати голова, заступник голови, секретар або член комісії, який виконував на зазначеному засіданні обов'язки секретаря, та інші члени окружної виборчої комісії, які присутні на засіданні комісії. До протоколу додаються (за наявності) окремі думки членів комісії, які брали участь у засіданні і не згодні з прийнятим комісією рішенням.

У разі своєї незгоди з відомостями, що зазначені у протоколі, член комісії зобов'язаний викласти у письмовій формі свою окрему думку, яка додається до протоколу.

Непідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу.

(частина друга статті 82 у редакції Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

3. Частина третю статті 82 виключено

(згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. На засіданні окружної виборчої комісії, зазначеному в частині першій цієї статті, голова окружної виборчої комісії приймає запечатані пакети з протоколами дільничних виборчих комісій, розпечатує їх та оголошує зміст протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на відповідних виборчих дільницях, а також приймає запечатані пакети з іншими виборчими документами, передбаченими частиною десятою статті 79 цього Закону. Час прийняття окружною виборчою комісією протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, перелік прийнятих виборчих документів і занесені до протоколу про підрахунок голосів

виборців на виборчій дільниці відомості фіксуються у протоколі засідання окружної виборчої комісії.

(частина четверта статті 82 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Невідкладно після оголошення головою окружної виборчої комісії (головуючим на засіданні комісії) змісту протоколу на засіданні окружної виборчої комісії член комісії, уповноважений її рішенням, оголошує відомості протоколу системному адміністратору, який вносить їх до бази даних автоматизованої інформаційно-аналітичної системи для перевірки їх повноти та коректності.

Під час введення таких відомостей системний адміністратор засобами автоматизованої інформаційно-аналітичної системи перевіряє правильність заповнення протоколу.

У приміщенні, де відбувається введення та перевірка відомостей протоколу, мають право перебувати системний адміністратор, оператори автоматизованої інформаційно-аналітичної системи, голова, його заступник та секретар окружної виборчої комісії (головуючий на засіданні), члени цієї комісії, кандидати на пост Президента України, їх довірені особи, офіційні спостерігачі.

У разі правильності заповнення протоколу системний адміністратор повинен:

1) роздрукувати інформацію про підрахунок голосів щодо відповідної виборчої дільниці, підписати та подати її для підпису голові, його заступнику та секретарю окружної виборчої комісії (головуючому на засіданні) та членам цієї комісії. Ця інформація про підрахунок голосів виборців невідкладно надається для ознайомлення членам відповідної дільничної виборчої комісії, кандидатам на пост Президента України, їх довіреним особам, офіційним спостерігачам. Зазначена інформація зберігається в окружній виборчій комісії до припинення її повноважень та передається ними до місцевих архівних установ разом з іншою виборчою документацією;

2) засобами автоматизованої інформаційно-аналітичної системи передати інформацію про підрахунок голосів виборців до Центральної виборчої комісії.

Центральна виборча комісія невідкладно оприлюднює зазначені відомості на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

(частина п'ята статті 82 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. При прийнятті документів дільничної виборчої комісії окружна виборча комісія перевіряє комплектність документів та цілісність упаковки усіх пакетів з виборчими документами. При цьому кожний член комісії має право оглянути кожний пакет з документами. У разі повної комплектності виборчих документів та цілісності упаковки усіх пакетів відкриваються по чергово пакети з протоколами про підрахунок голосів на виборчій дільниці та оголошуються відомості, зазначені у них. За результатами розгляду документів дільничної виборчої комісії та скарг про порушення вимог цього Закону під час проведення голосування та підрахунку голосів на виборчій дільниці, а також під час транспортування виборчих документів до окружної виборчої комісії, що надійшли до окружної виборчої комісії на момент прийняття документів дільничної виборчої комісії, окружна виборча комісія приймає виборчі документи від дільничної виборчої комісії та приймає одне з рішень:

- 1) врахувати відомості протоколів про підрахунок голосів на виборчій дільниці при встановленні підсумків голосування в межах територіального виборчого округу;
- 2) зобов'язати дільничну виборчу комісію виправити виявлені недоліки шляхом складання протоколу з позначкою "Уточнений";
- 3) провести повторний підрахунок голосів на виборчій дільниці в порядку, встановленому цим Законом.

Одне із зазначених рішень приймається окружною виборчою комісією шляхом голосування усіх її членів більшістю від загального складу комісії і фіксується у протоколі засідання окружної виборчої комісії.

(частина шоста статті 82 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7. У разі виявлення у протоколі дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці виправлень, помилок, неточностей, які можна усунути без повторного підрахунку голосів виборців, окружна виборча комісія приймає рішення, зазначене у пункті 2 частини шостої цієї статті.

(частину сьому статті 82 доповнено новим абзацом
першим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII,
у зв'язку з цим абзац перший вважати абзацом другим)

Дільнична виборча комісія зобов'язана у строк, визначений окружною виборчою комісією, розглянути питання про внесення змін до протоколу без перерахунку бюлетенів. Протокол з поміткою "Уточнений" транспортується і передається окружній виборчій комісії в порядку, встановленому статтею 81 цього Закону.

Протягом часу розгляду цього питання дільничною виборчою комісією подані до окружної виборчої комісії примірники протоколів про підрахунок голосів

виборців на виборчій дільниці, виборчі бюлетені та інші виборчі документи, доставлені до окружної виборчої комісії, зберігаються в окружній виборчій комісії.

(частину сьому статті 82 доповнено абзацом третім згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

8. За наявності скарг, заяв, відповідно оформлених актів, складених кандидатами, їх довіреними особами та офіційними спостерігачами, про порушення вимог цього Закону під час проведення голосування та (або) підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, що ставлять під сумнів результати підрахунку голосів виборців на цій дільниці, окружна виборча комісія може прийняти рішення про проведення повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці.

9. У разі наявності акта або письмової заяви осіб, зазначених у частині першій статті 81 цього Закону, про порушення вимог цього Закону під час транспортування протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та інших документів до окружної виборчої комісії окружна виборча комісія може, а у разі наявних ознак розпечатування пакетів із запакованими документами зобов'язана прийняти рішення про повторний підрахунок голосів виборців на цій дільниці.

Прийняття рішення окружною виборчою комісією про проведення повторного підрахунку голосів у разі виявлення порушення цілісності пакетів із запакованими документами після прийняття виборчих документів від дільничної виборчої комісії не допускається.

(частину дев'яту статті 82 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. Протоколи про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та інші документи дільничної виборчої комісії до проведення повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці окружною виборчою комісією зберігаються у приміщенні засідання окружної виборчої комісії.

11. Повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці здійснюється окружною виборчою комісією з обов'язковою участю членів дільничної виборчої комісії, які передають виборчу документацію, після розгляду і прийняття протоколів та інших документів від усіх дільничних виборчих комісій. У повторному підрахунку окружною виборчою комісією голосів виборців на виборчій дільниці мають право брати участь усі члени цієї дільничної виборчої комісії, і можуть бути присутніми кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі.

12. Окружна виборча комісія у разі повторного підрахунку нею голосів виборців на цій дільниці складає протокол про повторний підрахунок голосів виборців на

відповідній виборчій дільниці за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

Після складення окружною виборчою комісією протоколу про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці відомості відповідного протоколу передаються до Центральної виборчої комісії в такому ж порядку, що й інформація про підрахунок голосів.

(частину дванадцятую статті 82 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

13. Протоколи про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці складаються окружною виборчою комісією у кількості примірників на чотири більшої, ніж кількість осіб, що входять до складу окружної виборчої комісії. Примірники протоколів нумеруються і мають однакову юридичну силу. Кожен примірник протоколу зобов'язані підписати голова, заступник голови, секретар та інші члени окружної виборчої комісії, які присутні на засіданні комісії, та члени дільничної виборчої комісії, які брали участь у повторному підрахунку голосів. Кожен примірник протоколу засвідчується печаткою окружної виборчої комісії. Відомості протоколів оголошуються. Перший примірник кожного протоколу мають право підписати кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі, які були присутні при підрахунку голосів виборців. У разі своєї незгоди з відомостями, що зазначені у протоколі, член комісії зобов'язаний викласти у письмовій формі свою окрему думку, яка додається до протоколу.

Непідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу.

(частина тринадцята статті 82 у редакції Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

14. У разі виявлення при повторному підрахунку голосів виборців окружною виборчою комісією на відповідній виборчій дільниці обставин, зазначених у частині першій статті 80 цього Закону, окружна виборча комісія може прийняти рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним. У цьому випадку протокол про повторний підрахунок голосів виборців на цій виборчій дільниці складається у порядку, зазначеному у частинах дванадцятій та тринадцятій цієї статті, та повинен містити лише відомості, зазначені відповідно у пунктах 1 - 6 частини другої статті 79 цього Закону.

(частина чотирнадцята статті 82 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

15. Перший примірник протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці разом з відповідним протоколом дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів

виборців на виборчій дільниці, рішенням окружної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним додається відповідно до протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування у відповідному територіальному виборчому окрузі. Другий примірник протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці зберігається у секретаря окружної виборчої комісії, третій - передається дільничній виборчій комісії, четвертий - відразу вивішується для загального ознайомлення у приміщенні окружної виборчої комісії, а решта по одному примірнику видається членам окружної виборчої комісії. Відомості протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці оголошуються.

16. Кандидатам на пост Президента України, їх довіреним особам, офіційним спостерігачам, які були присутні при повторному підрахунку голосів, на їх прохання невідкладно видаються копії зазначеного у цій статті протоколу, засвідчені головою і секретарем окружної виборчої комісії та скріплені печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії кожного протоколу для кожного кандидата та для кожного офіційного спостерігача.

17. Відомості про підсумки голосування в територіальному виборчому окрузі формуються і передаються до Центральної виборчої комісії засобами автоматизованої інформаційно-аналітичної системи тільки після передачі до Центральної виборчої комісії відомостей про підрахунок голосів виборців щодо всіх виборчих дільниць територіального виборчого округу засобами цієї системи.

(статтю 82 доповнено частиною сімнадцятою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 83. Встановлення підсумків голосування в межах територіального виборчого округу

1. Окружна виборча комісія після прийняття і розгляду протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях, у тому числі з поміткою "Уточнений", на підставі протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях та повідомлень про зміст таких протоколів дільничних виборчих комісій, переданих за допомогою технічних засобів зв'язку із спеціальних виборчих дільниць, утворених на суднах, що перебувають у день виборів у плаванні під Державним Прапором України, на полярних станціях України, а у разі повторного підрахунку голосів виборців - протоколу окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці зобов'язана встановити:

(абзац перший частини першої статті 83 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 1) кількість виборчих бюлетенів, одержаних окружною виборчою комісією;
- 2) пункт 2 частини першої статті 83 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) кількість виборчих бюлетенів, одержаних дільничними виборчими комісіями територіального округу;

3¹) кількість невикористаних виборчих бюлетенів, погашених дільничними виборчими комісіями територіального округу;

(частину першу статті 83 доповнено пунктом 3¹
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4) кількість виборців, включених до списків виборців на виборчих дільницях територіального округу;

4¹) кількість виборців, внесених до витягів із списку виборців для голосування за місцем перебування на виборчих дільницях територіального округу;

(частину першу статті 83 доповнено пунктом 4¹
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5) кількість невикористаних виборчих бюлетенів;

5¹) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування;

(частину першу статті 83 доповнено пунктом 5¹
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5²) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування;

(частину першу статті 83 доповнено пунктом 5²
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6) загальна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у межах територіального округу;

(пункт 6 частини першої статті 83 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6¹) кількість виборчих бюлетенів, що не підлягають врахуванню, виявлених на виборчих дільницях територіального округу;

(частину першу статті 83 доповнено пунктом 6¹
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні в межах територіального округу;

8) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними;

9) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата на пост Президента України.

10) пункт 10 частини першої статті 83 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Відомості про підсумки голосування в межах територіального округу цифрами і прописом заносяться до протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в межах територіального виборчого округу. Відомості, зазначені у пунктах 3 - 9 частини першої цієї статті, вносяться як по кожній виборчій ділянці, що входить до складу територіального виборчого округу, так і сумарно по територіальному округу.

(частина друга статті 83 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Протокол про підсумки голосування в межах територіального виборчого округу складається окружною виборчою комісією у кількості примірників на три більшої, ніж кількість осіб, які входять до складу окружної виборчої комісії. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу.

4. Забороняється заповнення протоколу про підсумки голосування в межах територіального виборчого округу олівцем, а також внесення до нього без відповідного рішення окружної виборчої комісії будь-яких виправлень.

(частина четверта статті 83 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Протокол про підсумки голосування в межах територіального виборчого округу зобов'язані підписати голова, заступник голови, секретар та інші члени окружної виборчої комісії, які присутні на засіданні комісії. Зазначений протокол засвідчується печаткою окружної виборчої комісії. У разі своєї незгоди з відомостями, що зазначені у протоколі, член комісії зобов'язаний викласти у письмовій формі свою окрему думку, яка додається до протоколу.

Непідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу.

(положення абзацу другого частини п'ятої статті 83 визнано таким, що відповідає Конституції України (є конституційним), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

У протоколі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами окружної виборчої комісії. У разі відсутності підпису члена окружної виборчої комісії у протоколі проти його прізвища зазначається причина відсутності підпису. Перший примірник протоколу мають право підписати кандидати, їх довірені особи та офіційні спостерігачі, які були присутні при встановленні підсумків голосування в межах територіального виборчого округу. Якщо після підписання зазначеного протоколу до відправки його до Центральної виборчої комісії окружна виборча комісія виявила в ньому неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на своєму засіданні розглядає питання про внесення змін до протоколу шляхом складення нового протоколу, на якому робиться позначка "Уточнений". Протокол з поміткою "Уточнений" виготовляється і підписується у порядку та в кількості примірників, встановлених цією статтею.

(частина п'ята статті 83 у редакції
Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

6. Перший примірник протоколу окружної виборчої комісії про підсумки голосування в межах територіального виборчого округу, а в разі внесення змін до цього протоколу - і протокол, в якому були допущені неточності (описки чи помилки у цифрах), разом з відповідними протоколами та актами дільничних виборчих комісій, рішеннями, прийнятими на підставі цих актів, та, за наявності, протоколами окружної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці в межах територіального виборчого округу, окремими думками членів окружної виборчої комісії, викладеними у письмовій формі, заявами і скаргами про порушення окружною виборчою комісією порядку встановлення підсумків голосування в межах територіального виборчого округу та рішеннями, прийнятими окружною виборчою комісією за результатами їх розгляду, окружна виборча комісія невідкладно транспортує до Центральної виборчої комісії, другий примірник протоколу зберігається в окружній виборчій комісії, третій - невідкладно вивіщується для загального ознайомлення у приміщенні окружної виборчої комісії, а решта по одному примірнику видається членам окружної виборчої комісії.

(частина шоста статті 83 у редакції
Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

7. Кандидатам на пост Президента України, їх довіреним особам, офіційним спостерігачам на їх прохання невідкладно видається копія протоколу окружної

виборчої комісії про підсумки голосування в межах територіального виборчого округу та, за наявності, протоколу про повторний підрахунок голосів виборців на відповідній виборчій дільниці з розрахунку по одній копії кожного протоколу для кожного кандидата та на кожного офіційного спостерігача.

8. Окружна виборча комісія зобов'язана встановити підсумки голосування в межах територіального виборчого округу не пізніше ніж на п'ятий день з дня проведення виборів незалежно від кількості виборчих дільниць у відповідному окрузі, щодо яких прийнято рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним. Визнання голосування недійсним у межах територіального виборчого округу забороняється. Протокол про підсумки голосування у межах територіального виборчого округу невідкладно після підписання транспортується до Центральної виборчої комісії.

(статтю 83 доповнено частиною восьмою згідно із
Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

9. Окружна виборча комісія зобов'язана встановити підсумки голосування в межах територіального виборчого округу незалежно від кількості виборчих дільниць відповідного округу, на яких голосування не було організоване і проведене в день голосування відповідно до вимог статей 76 або 77 цього Закону.

(статтю 83 доповнено частиною дев'ятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. У разі якщо голосування на всіх виборчих дільницях виборчого округу у день голосування не було організоване і проведене відповідно до вимог статей 76 або 77 цього Закону, окружна виборча комісія встановлює, що голосування в межах відповідного виборчого округу не відбулося.

(статтю 83 доповнено частиною десятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

11. Транспортування документів, зазначених у частині шостій цієї статті, здійснюється головою окружної виборчої комісії або заступником голови та іншими двома членами цієї комісії, які повинні бути представниками різних кандидатів, у супроводі працівника органів внутрішніх справ. Інші члени дільничної виборчої комісії, кандидати, довірені особи, офіційні спостерігачі за їх бажанням можуть також супроводжувати транспортування таких документів. Супроводження таких документів іншими особами забороняється. Під час транспортування документів забороняється розпечатувати пакети з виборчими бюлетенями та іншою документацією.

(статтю 83 доповнено частиною одинадцятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 83¹. Встановлення підсумків голосування в межах закордонного округу

1. Центральна виборча комісія на засіданні приймає, розглядає та оголошує протоколи дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на закордонних виборчих дільницях або повідомлення про зміст відповідних протоколів про підрахунок голосів виборців, переданих за допомогою технічних засобів зв'язку відповідно до частини четвертої статті 81 цього Закону.
2. Центральна виборча комісія після прийняття і розгляду протоколів дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на закордонних виборчих дільницях на тому ж засіданні на підставі вказаних протоколів та повідомлень про їх зміст, переданих за допомогою технічних засобів зв'язку, встановлює в межах закордонного округу відомості, передбачені частиною першою статті 83 цього Закону.
3. Відомості про підсумки голосування в межах закордонного округу оголошуються на засіданні Центральної виборчої комісії та заносяться цифрами і прописом до протоколу Центральної виборчої комісії про підсумки голосування в межах закордонного округу.
4. Протокол, зазначений у частині третій цієї статті, складається у порядку, передбаченому статтею 83 цього Закону.
5. Протокол, зазначений у частині третій цієї статті, складається у двох примірниках. Протокол підписується Головою, заступниками Голови, секретарем та іншими членами Центральної виборчої комісії, які присутні на засіданні, та засвідчується печаткою Центральної виборчої комісії. У протоколі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами Центральної виборчої комісії. У разі своєї незгоди із встановленими підсумками голосування, зафіксованими у протоколі Центральної виборчої комісії, член Центральної виборчої комісії підписує протокол із приміткою "З окремою думкою". Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу про підсумки голосування. Непідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу. У разі відсутності у протоколі підпису члена Центральної виборчої комісії біля його прізвища зазначається причина відсутності підпису члена Центральної виборчої комісії. Перший примірник протоколу мають право підписати кандидати на пост Президента України, їх уповноважені представники у Центральній виборчій комісії, які були присутні при встановленні підсумків голосування в межах закордонного округу. Зміст протоколу невідкладно оприлюднюється на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.
6. Кандидату, його уповноваженому представнику в Центральній виборчій комісії на його прохання невідкладно видається копія протоколу (у тому числі з поміткою "Уточнений") Центральної виборчої комісії про підсумки голосування в межах закордонного округу з розрахунку по одній копії протоколу для

кандидата. Зазначені копії засвідчуються на кожній сторінці підписами Голови та секретаря Центральної виборчої комісії і скріплюються печаткою Центральної виборчої комісії.

7. Центральна виборча комісія зобов'язана встановити підсумки голосування в межах закордонного округу незалежно від кількості закордонних виборчих дільниць, на яких голосування було визнано недійсним чи таким, що не було організоване і проведене відповідно до вимог статті 76 цього Закону.

8. Визнання голосування недійсним у межах закордонного округу не допускається.

(Закон доповнено статтею 83¹ згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 84. Встановлення результатів виборів Президента України

1. Центральна виборча комісія на своєму засіданні протягом десяти днів, але не пізніше ніж на третій день з дня отримання всіх протоколів окружних виборчих комісій про підсумки голосування в межах відповідних територіальних виборчих округів на підставі цих протоколів, у тому числі з поміткою "Уточнений", та протоколу Центральної виборчої комісії про підсумки голосування в межах закордонного виборчого округу встановлює результати виборів Президента України, про що складає протокол. Центральна виборча комісія зобов'язана встановити результати виборів Президента України незалежно від кількості виборчих дільниць / виборчих округів, на яких / в межах яких голосування не було організоване і проведене відповідно до вимог статей 76 або 77 цього Закону.

(абзац перший частини першої статті 84 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Центральна виборча комісія може продовжити не більш як на один день зазначений термін у разі необхідності надання окружній виборчій комісії часу для подання протоколу з позначкою "Уточнений".

У разі нескладання або неналежного складання окружною виборчою комісією протоколу про встановлення підсумків голосування (у тому числі уточненого) у строки, визначені цим Законом, або його ненадходження до Центральної виборчої комісії наступного дня за днем його складання Центральна виборча комісія здійснює повноваження окружної виборчої комісії щодо встановлення підсумків голосування у відповідному територіальному окрузі. У такому випадку Центральна виборча комісія витребує та забезпечує транспортування від окружної виборчої комісії виборчі документи, зазначені у частині десятій статті 79 цього Закону, а також може витребувати примірники протоколів членів окружної виборчої комісії, членів дільничних виборчих комісій відповідного виборчого округу та інші документи.

(абзац третій частини першої статті 84 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

До протоколу про результати голосування у день виборів Президента України
заносяться прописом та цифрами такі відомості:

- 1) кількість виготовлених виборчих бюлетенів;
- 2) кількість виборчих бюлетенів, одержаних окружними виборчими комісіями;
- 3) кількість виборчих бюлетенів, одержаних дільничними виборчими комісіями;
- 4) кількість виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях;
- 4¹⁾ кількість виборців, внесених до витягів із списків виборців на виборчих
дільницях для голосування за місцем перебування;

(частину першу статті 84 доповнено пунктом 4¹
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 5) кількість невикористаних виборчих бюлетенів;
- 5¹⁾ кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для
голосування;

(частину першу статті 84 доповнено пунктом 5¹
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 5²⁾ кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені за місцем перебування;

(частину першу статті 84 доповнено пунктом 5²
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- б) загальна кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені;

(пункт б частини першої статті 84 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- б¹⁾ кількість виборчих бюлетенів, що не підлягають врахуванню, виявлених на
виборчих дільницях;

(частину першу статті 84 доповнено пунктом 6¹
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 7) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні;
- 8) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними;

9) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата на пост Президента України;

10) відсоток голосів виборців, поданих за кожного кандидата на пост Президента України, у відношенні до кількості виборців, які взяли участь у голосуванні.

11) пункт 11 частини першої статті 84 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

12) пункт 12 частини першої статті 84 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(частина перша статті 84 у редакції
Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

2. Відомості про підсумки голосування цифрами і прописом заносяться до протоколу Центральної виборчої комісії про підсумки голосування в день виборів Президента України. Відомості, зазначені у пунктах 2 - 10 частини першої цієї статті, вносяться як по кожному територіальному виборчому округу, так і сумарно по загальнодержавному округу. Протокол підписується Головою, заступниками Голови, секретарем та іншими членами Центральної виборчої комісії, присутніми на засіданні Центральної виборчої комісії, та засвідчується печаткою Центральної виборчої комісії. У протоколі зазначаються дата і час (година і хвилини) його підписання членами Центральної виборчої комісії. У разі своєї незгоди із встановленими результатами виборів, зафіксованими у протоколі Центральної виборчої комісії, член Центральної виборчої комісії підписує протокол із приміткою "З окремою думкою". Письмовий виклад окремої думки додається до протоколу про результати виборів Президента України. У разі відсутності у протоколі підпису члена Центральної виборчої комісії навпроти його прізвища зазначається причина відсутності члена Центральної виборчої комісії на її засіданні. Перший примірник протоколу мають право підписати кандидати на пост Президента України, їх уповноважені представники у Центральній виборчій комісії, які були присутні при встановленні результатів виборів Президента України. Зміст протоколу невідкладно оприлюднюється на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії.

Непідписання або відмова у підписанні протоколу окремими членами Центральної виборчої комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу.

У разі якщо голосування в межах окремих територіальних виборчих округів не було організоване і проведене відповідно до вимог статей 76 або 77 цього Закону, результати голосування у день виборів Президента України встановлюються за підсумками голосування, встановленими в інших територіальних виборчих округах.

(частина друга статті 84 у редакції
Законів України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Обраним у день виборів Президентом України вважається кандидат, який одержав на виборах більше половини голосів виборців, які взяли участь у голосуванні. Про обрання Президента України Центральна виборча комісія оформлює протокол. У протоколі Центральної виборчої комісії про підсумки голосування в день виборів Президента України при цьому зазначаються прізвище та ініціали кандидата, який відповідно до цього Закону обраний Президентом України.

(частина третя статті 84 у редакції
Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

4. Якщо до виборчого бюлетеня для голосування у день виборів було включено не більше двох кандидатів на пост Президента України і за результатами голосування у день виборів Президента України жоден кандидат не був обраний відповідно до вимог частини третьої цієї статті у разі якщо після закінчення строку реєстрації кандидатів на пост Президента України не зареєстровано жодного кандидата, Центральна виборча комісія на підставі пунктів 1 або 1¹ частини четвертої статті 15 цього Закону приймає рішення про звернення до Верховної Ради України з поданням про призначення повторних виборів Президента України, про що зазначається у протоколі про підсумки голосування в день виборів Президента України.

(частина четверта статті 84 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Якщо до виборчого бюлетеня для голосування у день виборів було включено більше двох кандидатів на пост Президента України і за результатами голосування у день виборів Президента України жоден кандидат не був обраний відповідно до вимог частини третьої цієї статті, Центральна виборча комісія приймає рішення про проведення повторного голосування, про що зазначається у протоколі про підсумки голосування в день виборів Президента України.

6. Повідомлення про результати голосування у день виборів Президента України та про прийняте Центральною виборчою комісією за підсумками голосування рішення, передбачене частинами третьою, четвертою або п'ятою цієї статті, публікується нею в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" не

пізніш як на третій день після підписання протоколу про результати голосування.

7. Частину сьому статті 84 виключено

(статтю 84 доповнено частиною сьомою згідно із
Законом України від
21.08.2009 р. N 1616-VI)

(положення частини сьомої статті 84 визнано такими, що не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

(частину сьому статті 84 виключено згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 85. Повторне голосування

1. Повторне голосування призначається Центральною виборчою комісією на третю неділю після дня виборів.

2. До виборчого бюлетеня для повторного голосування включаються два кандидати на пост Президента України, які у підсумку голосування у день виборів одержали найбільшу кількість голосів.

3. Якщо один із кандидатів, включених до виборчого бюлетеня для повторного голосування, не пізніш як за дванадцять днів до дня повторного голосування зняв свою кандидатуру шляхом подання письмової заяви до Центральної виборчої комісії і Центральна виборча комісія прийняла рішення про скасування реєстрації кандидата, включеного до виборчого бюлетеня для повторного голосування, Центральна виборча комісія невідкладно приймає рішення про включення до виборчого бюлетеня кандидата, наступного за кількістю одержаних у день виборів голосів.

(частина третя статті 85 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Якщо кандидат подав до Центральної виборчої комісії письмову заяву про зняття своєї кандидатури з балотування і Центральна виборча комісія прийняла рішення про скасування реєстрації кандидата, включеного до виборчого бюлетеня для повторного голосування, пізніше строку, зазначеного у частині третій цієї статті, або з інших причин немає кандидатів, які могли б бути включеними до виборчого бюлетеня для повторного голосування замість вибулого, повторне голосування проводиться щодо однієї кандидатури.

5. Для проведення повторного голосування з виборів Президента України Центральна виборча комісія не пізніше як за десять днів до дня повторного голосування за поданням кандидатів на пост Президента України, які включені до виборчого бюлетеня для повторного голосування, формує новий склад окружних виборчих комісій у кількості чотирнадцяти осіб - по сім осіб від кожного кандидата, включеного до виборчого бюлетеня для повторного голосування.

6. Кандидати на пост Президента України, які включені до виборчого бюлетеня для повторного голосування, не пізніше як за дванадцять днів до дня повторного голосування вносять до Центральної виборчої комісії подання щодо кандидатур до складу окружних виборчих комісій за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

7. При розподілі керівних посад в окружних виборчих комісіях Центральна виборча комісія забезпечує для кожного кандидата на пост Президента України рівну кількість посад голови та секретаря окружної виборчої комісії (з можливим відхиленням від рівної кількості не більш як на одну посаду відповідно голови або секретаря комісії). Голова та секретар окружної виборчої комісії не можуть бути представниками одного кандидата на пост Президента України.

8. Окружна виборча комісія не пізніше як за п'ять днів до дня повторного голосування за поданням кандидатів на пост Президента України, які включені до виборчого бюлетеня для повторного голосування, формує новий склад дільничної виборчої комісії у кількості:

1) для великих ділянок - 16 осіб (по вісім осіб від кожного кандидата на пост Президента України, включеного до виборчого бюлетеня для повторного голосування);

2) для середніх ділянок - 14 осіб (по сім осіб від кожного кандидата на пост Президента України, включеного до виборчого бюлетеня для повторного голосування);

3) для малих ділянок - 12 осіб (по шість осіб від кожного кандидата на пост Президента України, включеного до виборчого бюлетеня для повторного голосування).

(частина восьма статті 85 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9. Кандидати на пост Президента України, які включені до виборчого бюлетеня для повторного голосування або їх довірені особи у відповідних територіальних округах, не пізніше як за вісім днів до дня повторного голосування вносять до окружної виборчої комісії подання стосовно кандидатур до складу дільничних виборчих комісій.

(частина дев'ята статті 85 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

10. У разі якщо кількість запропонованих до складу відповідних виборчих комісій кандидатур менша за встановлену в цьому Законі, відповідна виборча комісія утворюється в порядку, передбаченому частиною дванадцятою цієї статті.

(частина десята статті 85 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 03.02.2010 р. N 1849-VI)

11. При розподілі керівних посад у дільничних виборчих комісіях окружна виборча комісія забезпечує для кожного кандидата на пост Президента України рівну кількість посад голови та секретаря дільничної виборчої комісії (з можливим відхиленням від рівної кількості не більше ніж на одну посаду відповідно голови або секретаря комісії). Голова та секретар дільничної виборчої комісії не можуть бути представниками одного кандидата на пост Президента України.

12. У разі якщо кандидат на пост Президента України не використав можливість подати встановлену кількість кандидатур до складу відповідної окружної виборчої комісії у строки, передбачені частиною шостою цієї статті, Центральна виборча комісія формує склад окружної виборчої комісії у кількості, визначеній частиною п'ятою цієї статті, за поданням Голови Центральної виборчої комісії на підставі пропозицій членів Центральної виборчої комісії.

У разі якщо кандидат на пост Президента України не використав можливість подати встановлену кількість кандидатур до складу відповідної дільничної виборчої комісії у строки, передбачені частиною дев'ятою цієї статті, окружна виборча комісія формує склад дільничної виборчої комісії у кількості, визначеній частиною восьмою цієї статті, за поданням голови відповідної окружної виборчої комісії на підставі пропозицій членів окружної виборчої комісії.

(статтю 85 доповнено новою частиною дванадцятою згідно із Законом України від 03.02.2010 р. N 1849-VI, у зв'язку з цим частини дванадцятую - вісімнадцятую вважати відповідно частинами тринадцятою - дев'ятнадцятою, частина дванадцята статті 85 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

13. Припинення повноважень виборчої комісії, сформованої для проведення повторного голосування, та члена такої комісії здійснюється у порядку, встановленому цим Законом.

(частина тринадцята статті 85 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 03.02.2010 р. N 1849-VI,

14. Голосування, проведення підрахунку голосів та встановлення підсумку голосування у разі повторного голосування здійснюються у порядку, встановленому статтями 75 - 83 цього Закону.

15. Голосування виборців на закордонних виборчих дільницях організують і проводять дільничні виборчі комісії у тому ж складі, що був станом на день голосування. У разі вибуття окремих членів із складу зазначених комісій нові кандидатури до їх складу не включаються.

16. Центральна виборча комісія на своєму засіданні на підставі протоколів окружних виборчих комісій про підсумки повторного голосування в межах відповідних територіальних виборчих округів не пізніше як на десятий день з дня повторного голосування встановлює та оголошує результати повторного голосування з виборів Президента України, про що складає протокол.

17. Якщо до бюлетеня для повторного голосування було внесено дві кандидатури, обраним Президентом України за підсумками повторного голосування вважається кандидат, який за підсумками повторного голосування одержав більшу, ніж інший кандидат, кількість голосів виборців, які взяли участь у голосуванні.

18. Якщо до виборчого бюлетеня для повторного голосування було включено лише одну кандидатуру, кандидат вважається обраним Президентом України, якщо він одержав більше половини голосів виборців, які взяли участь у голосуванні.

19. Якщо в результаті повторного голосування обидва кандидати, що балотувалися, набрали однакову кількість голосів або якщо голосування проводилося по одній кандидатурі і вона не отримала більше половини голосів виборців, які взяли участь у голосуванні, вибори Президента України визнаються Центральною виборчою комісією такими, що не відбулися.

(частина дев'ятнадцята статті 85 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(стаття 85 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 86. Офіційне оголошення результатів виборів

1. Центральна виборча комісія на своєму засіданні оприлюднює результати виборів Президента України, про що зазначається у протоколі засідання комісії, із зазначенням прізвища, імені, по батькові обраного Президента України, його

року народження, професії, посади (заняття), місця роботи, місця проживання, партійності, суб'єкта висування.

(частина перша статті 86 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Офіційним оголошенням результатів виборів Президента України є опублікування результатів виборів Президента України у газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" із зазначенням прізвища, імені, по батькові обраного Президента України, його року народження, професії, посади (заняття), місця роботи, місця проживання, партійності, суб'єкта висування.

(частина друга статті 86 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(стаття 86 у редакції Закону України від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

3. Офіційне оголошення результатів виборів Президента України є підставою для звільнення з роботи (посади), не сумісної із зайняттям поста Президента України, та прийняття рішення про припинення дії іншого представницького мандата особи, обраної Президентом України.

(статтю 86 доповнено частиною третьою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 87. Набуття повноважень Президентом України

1. Новообраний Президент України вступає на пост не пізніше як через тридцять днів після офіційного оголошення результатів виборів.

2. Новообраний Президент України набуває повноважень з моменту складення присяги Українському народові на урочистому засіданні Верховної Ради України.

3. Після складення присяги Центральна виборча комісія вручає новообраному Президенту України [посвідчення](#) Президента України.

Стаття 88. Зберігання виборчої та іншої документації і матеріальних цінностей

1. Центральна виборча комісія після офіційного оголошення результатів виборів Президента України передає виборчу та іншу документацію до відповідної центральної державної архівної установи, а окружні виборчі комісії - до відповідних місцевих державних архівних установ.

(частина перша статті 88 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Перелік виборчої та іншої документації, що підлягає зберіганню в державних архівних установах, і порядок її передачі до цих установ визначаються Центральною виборчою комісією за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архівної справи.

(частина друга статті 88 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 р. N 5463-VI)

3. Місцеві органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування після припинення повноважень дільничних і окружних виборчих комісій зобов'язані забезпечити збереження виборчих скриньок, кабін для голосування, печаток, штампів цих комісій, методичної літератури, що їм надавались на період виборчого процесу.

(частина третя статті 88 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Протоколи виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях, про підсумки голосування в територіальних виборчих округах, виборчі бюлетені, контрольні талони виборчих бюлетенів, списки виборців, акти, заяви, скарги про порушення вимог цього Закону при проведенні голосування і підрахунку голосів виборців, інші протоколи та рішення виборчих комісій зберігаються у місцевих державних архівних установах протягом п'яти років з дня офіційного оголошення результатів виборів Президента України, після чого знищуються в установленому порядку.

(частина четверта статті 88 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Державні архівні установи забезпечують доступ до виборчої документації виборів Президента України у порядку, встановленому законодавством України.

Розділ XI

ПОВТОРНІ ТА ПОЗАЧЕРГОВІ ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Стаття 89. Особливості підготовки і проведення повторних виборів

1. Підстави, порядок призначення та строки проведення повторних виборів Президента України визначаються відповідно частиною четвертою статті 15, статтею 16 та частинами сьомою - дев'ятою статті 17 цього Закону.

(частина перша статті 89 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Виборчі процедури повторних виборів Президента України здійснюються у порядку та в строки, визначені цим Законом для чергових виборів Президента України.

(частина друга статті 89 у редакції Закону
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Частину третю статті 89 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Частину четверту статті 89 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Частину п'яту статті 89 виключено

(згідно із Законом України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

6. Частину шосту статті 89 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 90. Особливості підготовки і проведення позачергових виборів Президента України

1. Позачергові вибори Президента України проводяться у порядку та строки, встановлені цим Законом, з особливостями, визначеними цією статтею.

2. Для проведення позачергових виборів Президента України використовуються територіальні виборчі округи, утворені для проведення попередніх виборів Президента України.

3. Центральна виборча комісія оприлюднює перелік звичайних та спеціальних виборчих дільниць із зазначенням територіальних виборчих округів, до яких ці виборчі дільниці відносяться, на своєму офіційному веб-сайті.

4. На спеціальних виборчих дільницях списки виборців складаються у порядку, передбаченому законом, не пізніш як за сім днів до дня виборів.

Керівники відповідних закладів, установ, полярної станції України, капітани суден подають не пізніш як за десять днів до дня виборів відомості для складання списків виборців на спеціальних виборчих дільницях дільничним виборчим комісіям.

5. Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування не пізніш як за вісімдесят днів до дня виборів відводять місця та обладнують стенди,

дошки оголошень у людних місцях для розміщення матеріалів передвиборної агітації.

6. Розцінки вартості одиниці друкованої площі та одиниці ефірного часу для проведення передвиборної агітації встановлюються відповідним засобом масової інформації не пізніш як за вісімдесят днів до дня виборів у розмірі, що не може перевищувати розміру середньоарифметичного значення ціни за комерційну рекламу (рекламу, розповсюдження якої має на меті отримання прибутку) за останній квартал року, що передує року проведення виборів. При цьому засоби масової інформації можуть розрахувати такі розцінки вартості одиниці друкованої площі чи ефірного часу окремо для робочих днів і окремо для вихідних та святкових днів, а також окремо для різних за кількістю потенційної аудиторії періодів ефірного часу чи друкованої площі.

Засоби масової інформації усіх форм власності не пізніш як за сімдесят вісім днів до дня виборів зобов'язані опублікувати в друкованих засобах масової інформації розцінки вартості однієї хвилини (секунди) ефірного часу та розцінки вартості одиниці друкованої площі.

(стаття 90 із змінами, внесеними згідно із
Законами України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
від 28.02.2014 р. N 841-VII,
у редакції Закону України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Розділ XII

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття 91. Суб'єкти звернення із скаргою

1. Суб'єктом звернення із скаргою до виборчої комісії у випадках, передбачених цим Законом, може бути кандидат на пост Президента України, партія - суб'єкт виборчого процесу, в особі її керівника чи іншої особи, уповноваженої рішенням центрального керівного органу партії, офіційний спостерігач - суб'єкт виборчого процесу, а також виборець, виборчі права або охоронювані законом інтереси якого щодо участі у виборчому процесі порушено рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта оскарження. Від імені кандидата на пост Президента України суб'єктом звернення із скаргою може бути також його уповноважений представник у Центральній виборчій комісії, довірена особа у відповідному виборчому окрузі.

(частина перша статті 91 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 92. Предмет та суб'єкти оскарження

1. Скарги, що стосуються підготовки і проведення виборів Президента України, можуть бути подані на рішення, дії чи бездіяльність виборчих комісій та/або їх членів, дій кандидатів на пост Президента України, їх довірених осіб, партій - суб'єктів виборчого процесу.

(стаття 92 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

(положення статті 92 визнано такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

(частина перша статті 92 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 93. Суб'єкти розгляду скарг

1. Скарга, зазначена у статтях 91 і 92 цього Закону, розглядається відповідною виборчою комісією згідно з цим та іншими законами України.

2. Суд, до якого подано адміністративний позов щодо підготовки і проведення виборів Президента України, невідкладно повідомляє Центральну виборчу комісію, відповідну окружну та (чи) дільничну виборчу комісію про його надходження та про ухвалене судом рішення. Якщо судом прийнято до провадження адміністративний позов із того ж питання та з тих же підстав, що подано скаргу до виборчої комісії, виборча комісія після отримання повідомлення суду про прийняття до провадження адміністративного позову повертає таку скаргу суб'єкту звернення без розгляду не пізніше наступного дня з дня отримання повідомлення суду із зазначенням підстав її повернення.

(частина друга статті 93 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Частина третю статті 93 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(стаття 93 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

4. Скарга на дії чи бездіяльність кандидата на пост Президента України, партії - суб'єкта виборчого процесу, довіреної особи, зареєстрованої у єдиному

загальнодержавному виборчому окрузі, може бути подана до Центральної виборчої комісії.

(статтю 93 доповнено частиною четвертою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Рішення, дії чи бездіяльність дільничної виборчої комісії, її члена може бути оскаржено до окружної виборчої комісії, яка утворила відповідну дільничну виборчу комісію, або до суду.

(статтю 93 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Рішення, дії чи бездіяльність окружної виборчої комісії, її члена може бути оскаржено до Центральної виборчої комісії або до суду.

(статтю 93 доповнено частиною шостою згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 94. Строки оскарження

1. Скарга, зазначена у статтях 91 та 92 цього Закону, може бути подана протягом п'яти днів після дня прийняття рішення, вчинення дії чи бездіяльності, крім випадку, зазначеного у частині четвертій цієї статті.

(частина перша статті 94 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 21.08.2009 р. N 1616-VI, від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Бездіяльність, що може бути оскаржена відповідно до цього Закону, вважається вчиненою в останній день строку, у який мала бути, але не була вчинена відповідна дія.

3. Скарга щодо порушення, яке мало місце до дня виборів, може бути подана у строк, встановлений частиною першою цієї статті, але не пізніше 22 години дня, що передує дню виборів.

(частина третя статті 94 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування, може бути подана до відповідної дільничної виборчої комісії не пізніше закінчення голосування. Скарга щодо рішень, дій чи бездіяльності дільничної виборчої комісії, членів цих комісій, що мали місце у день голосування, під час підрахунку голосів на дільниці, може бути подана до окружної виборчої комісії у дводенний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії або бездіяльності.

(частина четверта статті 94 у редакції
Законів України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Строк подання скарги продовженню або поновленню не підлягає, крім випадку повторного подання скарги після усунення її недоліків не пізніше наступного дня після дня її повернення виборчою комісією без розгляду. Зміна або уточнення вимог скаржника під час розгляду скарги у виборчій комісії, викликані виявленням обставин, не відомих раніше суб'єкту звернення із скаргою, не вважається новою скаргою і не підлягає встановленим обмеженням строків.

(частина п'ята статті 94 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 95. Форма та зміст скарги

1. Скарга до виборчої комісії або до суду подається у письмовій формі.
2. Скарга, що подається до виборчої комісії, повинна містити:

(абзац перший частини другої статті 95 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 1) назву виборчої комісії, до якої вона подається;

(пункт 1 частини другої статті 95 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 2) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта звернення із скаргою, його місце проживання (поштову адресу), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі є;

(пункт 2 частини другої статті 95 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 3) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) суб'єкта оскарження, його місце проживання (поштову адресу), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі відомі;

(пункт 3 частини другої статті 95 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

- 4) суть порушеного питання;

- 5) виклад обставин і зазначення доказів, якими заявник скарги обґрунтовує свої вимоги;

6) чітко сформульовані вимоги із зазначенням суті рішення, ухвалення якого вимагається від виборчої комісії;

(пункт 6 частини другої статті 95 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

7) перелік документів і матеріалів, що додаються;

8) у разі наявності зазначення зацікавлених осіб, яких суб'єкт подання скарги вважає за потрібне залучити до розгляду скарги;

(пункт 8 частини другої статті 95 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

9) підпис заявника скарги (представника юридичної особи - заявника) із зазначенням дати підписання.

3. Скарга підписується особою, яка її подає. Якщо скарга від імені кандидата на пост Президента України подається його уповноваженим представником у Центральній виборчій комісії, довіреною особою, то в скарзі зазначаються також прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання або місцезнаходження (поштова адреса), вид та номер засобів зв'язку кандидата на пост Президента України, в інтересах якого вона подається, та засвідчений відповідно до вимог законодавства документ, що посвідчує повноваження особи, яка її подає.

Скарга, що подається від імені політичної партії - суб'єкта виборчого процесу, підписується керівником цієї партії із засвідченням підпису печаткою партії чи іншою особою, уповноваженою рішенням центрального керівного органу партії, оригінал чи належним чином засвідчена копія якого додається до скарги.

Керівник політичної партії діє як представник відповідної політичної партії без додаткового уповноваження.

(частина третя статті 95 у редакції Закону
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. До скарги додаються її копії, докази, зазначені у скарзі, та копії усіх документів, що приєднуються до неї, у кількості, яка дорівнює кількості суб'єктів оскарження та заінтересованих осіб, зазначених у скарзі.

(частина четверта статті 95 у редакції Закону
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Вимоги до форми та змісту скарги, визначені цією статтею, є вичерпними.

(статтю 95 доповнено частиною п'ятою
згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 96. Порядок і строки розгляду скарг

1. Порядок розгляду скарг виборчими комісіями визначається цим Законом та порядком, встановленим Центральною виборчою комісією.

(частина перша статті 96 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Днем подачі скарги вважається день фактичного отримання скарги суб'єктом розгляду скарги.

3. Скарга, оформлена без дотримання вимог статті 95 цього Закону, повертається відповідно Головою Центральної виборчої комісії або іншим членом Центральної виборчої комісії за дорученням Голови Центральної виборчої комісії чи головою або заступником голови окружної або дільничної виборчої комісії суб'єкту звернення із скаргою без розгляду не пізніш як на наступний день після дня надходження скарги, а скарга, подана напередодні дня голосування, в день голосування чи наступного дня, - невідкладно. При поверненні скарги без розгляду зазначається вичерпний перелік недоліків, які перешкоджають розгляду скарги, і вказується на можливість повторного звернення із скаргою, оформленою відповідно до вимог цього Закону, у передбачені ним строки.

Повернення скарги без розгляду суб'єкту звернення із скаргою з інших підстав ніж ті, що встановлені цим Законом, не допускається.

При повторному поданні скарги з невиправленими недоліками або з допущенням нових недоліків виборча комісія приймає рішення про залишення її без розгляду по суті.

(частина третя статті 96 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Скарга розглядається у дводенний строк з дня її отримання, а щодо порушень, які мали місце до дня голосування, - не пізніше 24 години дня, що передує дню голосування.

Скарга щодо порушення, яке мало місце під час голосування, подана до дільничної виборчої комісії, розглядається нею відразу після закінчення голосування.

Скарга щодо порушення, яке мало місце у день голосування, під час підрахунку голосів на дільниці, подана до виборчої комісії вищого рівня, розглядається відповідною виборчою комісією у дводенний строк з дня її подання.

(частина четверта статті 96 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Якщо виборча комісія при розгляді скарги визнає необхідним проведення перевірки зазначених у скарзі обставин правоохоронними органами, відповідні правоохоронні органи за зверненням виборчої комісії перевіряють ці обставини та вживають відповідних заходів щодо припинення порушення законодавства у триденний строк з дня отримання звернення виборчої комісії, а якщо таке звернення отримано ними менше ніж за три дні до дня голосування, у день голосування чи в наступний за ним день, - невідкладно. Про наслідки перевірки та вжиті заходи відповідні органи повідомляють виборчу комісію, яка до них звернулася.

Розгляд скарги виборчою комісією здійснюється з обов'язковим своєчасним повідомленням суб'єкта звернення із скаргою, суб'єкта оскарження та інших заінтересованих осіб рекомендованою телеграмою, телефонограмою, факсимільним повідомленням, засобами електронної пошти про час і місце розгляду скарги. Неприбуття на засідання суб'єкта розгляду скарги осіб, які були належним чином повідомлені про нього, не перешкоджає розгляду скарги. Копії скарги та доданих до неї документів надаються суб'єкту оскарження та заінтересованим особам заздалегідь, а в разі неможливості - не пізніше початку розгляду скарги. Суб'єкт оскарження має право подати письмові пояснення по суті скарги, які беруться до розгляду виборчою комісією.

(частина п'ята статті 96 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Виборча комісія приймає рішення про залишення скарги без розгляду по суті, якщо вона подана неналежним суб'єктом звернення із скаргою, до неналежного суб'єкта розгляду скарги або з порушенням строків оскарження, встановлених цим Законом. Центральна виборча комісія, приймаючи рішення про залишення скарги без розгляду по суті, може з власної ініціативи взяти до розгляду факти, викладені у скарзі.

(частина шоста статті 96 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(стаття 96 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 97. Докази

1. Доказами, на підставі яких виборча комісія при розгляді скарги встановлює наявність чи відсутність обставин, на яких ґрунтуються вимоги суб'єкта звернення і заперечення зацікавлених осіб, можуть бути:

1) письмові документи і матеріали (в тому числі електронні), які містять відомості про обставини, що мають значення для розгляду скарги;

(пункт 1 частини першої статті 97 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2) письмові пояснення суб'єктів виборчого процесу, посадових і службових осіб органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, закладів, установ і організацій, отримані на вимогу членів виборчої комісії на виконання повноважень комісії;

(пункт 2 частини першої статті 97 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3) письмові і речові докази;

4) висновки експертів, надані письмово на запит виборчої комісії - суб'єкта розгляду скарги, суб'єкта звернення зі скаргою або суб'єкта оскарження.

(пункт 4 частини першої статті 97 у редакції Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Докази виборчій комісії надають суб'єкт звернення зі скаргою, суб'єкт оскарження, заінтересовані особи. Виборча комісія - суб'єкт розгляду скарги звертається із запитом (витребовує) додаткові докази за власною ініціативою або за зверненням суб'єкта звернення, суб'єкта оскарження, заінтересованих осіб.

(частину першу статті 97 доповнено абзацом згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Виборча комісія приймає до розгляду лише ті докази, які мають значення для розгляду скарги.

3. Обставини (факти), для доведення яких законом встановлені певні засоби доказування, не можуть доводитися іншими засобами доказування.

4. Письмові докази подаються в оригіналі або в належним чином засвідченій копії. Якщо подано копію письмового доказу, суб'єкт розгляду скарги має право вимагати подання оригіналу.

5. Виборча комісія оцінює докази з урахуванням дослідження їх в сукупності, керуючись законом. Ніякі докази не мають наперед встановленої сили, за винятком фактів, встановлених судовим рішенням, що набрало законної сили.

Стаття 98. Рішення за підсумком розгляду скарги

1. Рішення виборчої комісії за результатами розгляду скарги повинно бути законним і обґрунтованим. При розгляді скарги по суті виборча комісія може задовольнити скаргу повністю або частково чи відмовити в її задоволенні.

У разі задоволення скарги виборча комісія може прийняти рішення, яким:

- 1) визнати рішення суб'єкта оскарження чи окремих його положень, дії чи бездіяльність такими, що не відповідають вимогам законодавства про вибори Президента України, порушують виборчі права громадян, права та законні інтереси суб'єкта виборчого процесу;
- 2) скасувати рішення;
- 3) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити дії, передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення виборів Президента України;
- 4) зобов'язати суб'єкта оскарження утриматися від вчинення певних дій;
- 5) поновити іншим способом порушені виборчі права громадян, права та законні інтереси суб'єкта виборчого процесу;
- 6) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення виборів Президента України, дії, які випливають із факту скасування рішення, визнання оскаржених дій або бездіяльності протиправними.

(частина перша статті 98 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. У разі скасування судом рішення відповідної виборчої комісії, у тому числі з питання визнання голосування на виборчій дільниці недійсним, встановлення підсумків і результатів голосування, рішення з цього питання приймає виборча комісія, рішення якої було скасовано, або виборча комісія вищого рівня на підставі рішення суду. При цьому виборча комісія не може прийняти рішення, яке по суті повторює рішення, скасоване судом.

3. Виборча комісія вищого рівня на підставі скарги, рішення суду може скасувати рішення виборчої комісії нижчого рівня та прийняти рішення по суті питання або зобов'язати виборчу комісію нижчого рівня повторно розглянути порушене питання.

4. Суб'єкт розгляду відмовляє в задоволенні скарги, якщо встановить, що оскаржувані рішення, дії або бездіяльність вчинені відповідно до закону і в межах повноважень, передбачених законом.

5. Копія рішення виборчої комісії видається чи надсилається суб'єкту звернення із скаргою, суб'єкту оскарження, заінтересованим особам, відповідній виборчій комісії, іншому суб'єкту, про якого йдеться у рішенні, не пізніше наступного дня після прийняття рішення, а в разі прийняття рішення напередодні, в день голосування або на наступний день - невідкладно. Рішення Центральної виборчої комісії про розгляд скарг не пізніше наступного дня після прийняття рішення, а в разі прийняття рішення напередодні, в день голосування або на

наступний день - невідкладно оприлюднюються на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії. Копія рішення окружної виборчої комісії повинна бути надіслана відповідною окружною виборчою комісією до Центральної виборчої комісії невідкладно після прийняття цього рішення.

(частина п'ята статті 98 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Рішення суду першої інстанції набирає законної сили після закінчення строку на апеляційне оскарження.

Стаття 99. Оскарження у судовому порядку

1. Рішення, дії чи бездіяльність виборчих комісій, членів цих комісій, органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб, партій - суб'єктів виборчого процесу, їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, офіційних спостерігачів, що порушують законодавство про вибори, можуть бути оскаржені до суду в порядку, визначеному [Кодексом адміністративного судочинства України](#).

(частина перша статті 99 у редакції
Закону України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

2. Частину другу статті 99 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

3. Частину третю статті 99 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

4. Частину четверту статті 99
виключено

(положення частини четвертої статті 99
визнано такими, що не відповідають
[Конституції України](#) (є неконституційними),
згідно з Рішенням Конституційного Суду
України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

(частину четверту статті 99 виключено згідно із
Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

5. Частину п'яту статті 99 виключено

(згідно із Законом України
від 13.03.2014 р. N 879-VII)

6. Частину шосту статті 99
виключено

(положення частини шостої статті 99 визнано такими, що не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

(частину шосту статті 99 виключено згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

(стаття 99 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 100. Виключена.

(стаття 100 у редакції Закону України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

(положення статті 100 визнано такими, що відповідають [Конституції України](#) (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 19.10.2009 р. N 26-рп/2009)

(стаття 100 виключена згідно із Законом України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 101. Виключена.

(згідно із Законом України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 102. Виключена.

(згідно із Законом України
від 21.08.2009 р. N 1616-VI)

Стаття 103. Виключена

(стаття 103 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
виключена згідно із Законом
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 104. Виключена

(стаття 104 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 21.08.2009 р. N 1616-VI,
виключена згідно із Законом
України від 13.03.2014 р. N 879-VII)

Стаття 105. Відповідальність за порушення законодавства про вибори Президента України

Особи, винні в порушенні законодавства про вибори Президента України, притягаються до кримінальної, адміністративної або іншої відповідальності в порядку, встановленому законом.

Розділ XIII ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
2. Для цілей цього Закону місце проживання особи визначається відповідно до [Закону України "Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання"](#).
3. До приведення законодавства України у відповідність із цим Законом закони та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.
4. Кабінету Міністрів України у місячний строк після опублікування цього Закону:

підготувати та подати до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд чи скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.
5. Центральній виборчій комісії:

привести у місячний строк після опублікування цього Закону свої акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття актів, передбачених цим Законом.

Президент України
м. Київ
5 березня 1999 року
№ 474-ХІV

Л. КУЧМА

© ТОВ "Інформаційно-аналітичний центр "ЛІГА", 2014
© ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2014

